

สถานการณ์การย้ายหรือขยายฐานการผลิต การค้า และการลงทุนของ SMEs ไทยในประเทศกลุ่ม CLMV

เนื้อหาในบทที่ 2 นี้เป็นการนำเสนอถึงสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน โดยในส่วนแรกจะเป็นการอธิบายถึงความสำคัญของ SMEs ที่มีต่อระบบเศรษฐกิจไทย และแสดงให้เห็นว่าสถานการณ์ปัจจุบัน SMEs ไทยกำลังสูญเสียความสามารถในการแข่งขันและมีความจำเป็นต้องขยาย/ย้ายการผลิตไปยังประเทศอื่นๆ ที่เป็นโอกาส จากนั้นเนื้อหาส่วนที่สองจะแสดงให้เห็นถึงโอกาสสำหรับการขยายการลงทุนไปยังประเทศในกลุ่ม CLMV จากแนวโน้มความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศไทยและประเทศในกลุ่มดังกล่าวตามกรอบความร่วมมือต่างๆ เช่น ASEAN GMS ACMECS และ WTO เป็นต้น ส่วนผลการวิเคราะห์ถึงทิศทางของนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจและนโยบายการพัฒนา SMEs ของประเทศต่างๆ ในกลุ่ม CLMV จะถูกนำเสนอในส่วนที่สามและส่วนที่สี่ตามลำดับ หัวข้อที่ห้าจะเป็นการวิเคราะห์ถึงสภาพแวดล้อมการลงทุนและสถานการณ์การลงทุนจากต่างชาติของแต่ละประเทศในกลุ่ม CLMV ส่วนหัวข้อสุดท้ายของบทนี้จะเป็นการสรุปการวิเคราะห์ตามหัวข้อต่างๆ พร้อมนำเสนอผลสรุปการสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์นักลงทุน SMEs ไทย ในกลุ่มประเทศ CLMV

2.1 สถานการณ์ของ SMEs ไทย

ในหัวข้อแรกนี้จะกล่าวถึงสถานการณ์ของ SMEs ไทยในปัจจุบัน โดยส่วนแรกจะได้อธิบายถึงลักษณะหรือนิยามของคำว่า “วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม” ของประเทศไทย และในส่วนต่อมาจะเป็นการสรุปถึงสถานการณ์และสถิติที่สำคัญของ SMEs ไทยในปัจจุบัน

2.1.1 นิยาม SMEs ของประเทศไทย

SMEs ย่อมาจากคำในภาษาอังกฤษคือ Small and Medium Enterprises ซึ่งแปลเป็นภาษาไทยได้ว่า “วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม” ในกรณีของประเทศไทยนั้นได้แบ่งประเภทของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมตามสาขาการผลิตเป็น 3 ประเภท ได้แก่

1. **กิจการการผลิต (Production Sector)** ทั้งการผลิตในภาคเกษตรกรรม (Agricultural Processing) ภาคอุตสาหกรรม (Manufacturing) และเหมืองแร่ (Mining)

2. กิจการการค้า (Trading Sector) ทั้งการค้าส่ง (Wholesale) และการค้าปลีก (Retail)

3. กิจการบริการ (Service Sector)

ในส่วนของการแบ่งประเภทของกิจการตามเกณฑ์ขนาดของธุรกิจว่ากิจการนั้นๆ เป็นกิจการขนาดย่อม ขนาดกลาง หรือขนาดใหญ่ นั้น กระทรวงอุตสาหกรรมได้กำหนดเกณฑ์ที่ใช้จำแนกประเภทขนาดของวิสาหกิจในแต่ละสาขาการผลิต โดยเกณฑ์ดังกล่าวประกอบด้วยขนาดการจ้างงานและมูลค่าสินทรัพย์ถาวร ซึ่งนิยามของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในแต่ละสาขาการผลิตนั้นเป็นดังตารางที่ 2.1

ตารางที่ 2.1 นิยามของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของประเทศไทย

ประเภท	จำนวนการจ้างงาน		สินทรัพย์ถาวร	
	วิสาหกิจขนาดย่อม	วิสาหกิจขนาดกลาง	วิสาหกิจขนาดย่อม	วิสาหกิจขนาดกลาง
กิจการการผลิต	≤ 50	51-200	≤ 50 ล้านบาท	50 - 200 ล้านบาท
กิจการบริการ	≤ 50	51-200	≤ 50 ล้านบาท	50 - 200 ล้านบาท
กิจการการค้าส่ง	≤ 25	26-50	≤ 50 ล้านบาท	50 - 100 ล้านบาท
กิจการการค้าปลีก	≤ 15	16-30	≤ 30 ล้านบาท	30 - 60 ล้านบาท

ที่มา กระทรวงอุตสาหกรรม

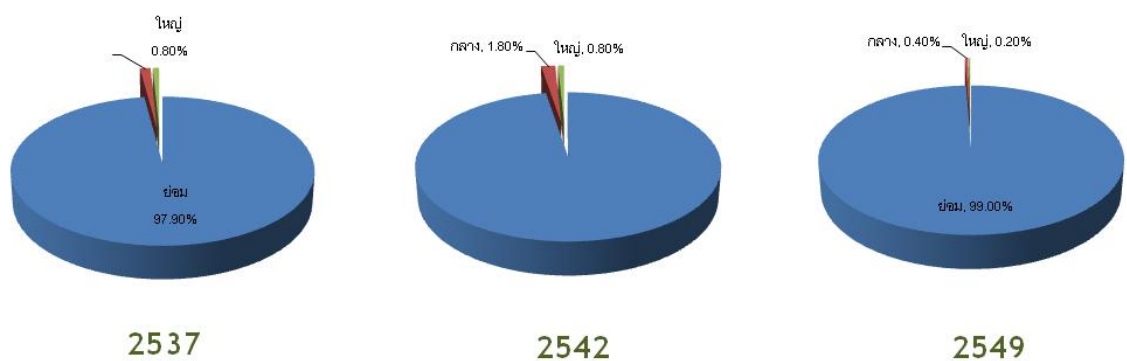
จากตารางที่ 2.1 จะเห็นได้ว่าวิสาหกิจในสาขาการผลิตและการบริการจะมีเกณฑ์ที่ใช้แบ่งแยกระหว่างกิจการขนาดกลางและขนาดย่อมเหมือนกันคือ กิจการขนาดย่อมจะหมายถึงกิจการที่มีขนาดการจ้างงานไม่เกิน 50 คน และมีสินทรัพย์ถาวรน้อยกว่า 50 ล้านบาท ส่วนกิจการขนาดกลางจะหมายถึงกิจการที่มีการจ้างงานระหว่าง 51 ถึง 200 คน และมีสินทรัพย์ถาวรระหว่าง 50 ถึง 200 ล้านบาท ในส่วนของกิจการประเภทค้าส่งและค้าปลีกนั้นจะมีเกณฑ์ที่ใช้แบ่งประเภทวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่น้อยกว่ากิจการประเภทการผลิตและการบริการ นิยามของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมดังกล่าวจึงเป็นนิยามวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของประเทศไทยซึ่งงานวิจัยนี้ใช้กลุ่มประชากรในการศึกษา อย่างไรก็ตามในปัจจุบันประเทศต่างๆทั่วโลก รวมทั้งประเทศในกลุ่ม CLMV ต่างก็มีนิยามและเกณฑ์ที่ใช้ในการแบ่งประเภทวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมต่างกัน

2.1.2 สถานการณ์ของ SMEs ไทย

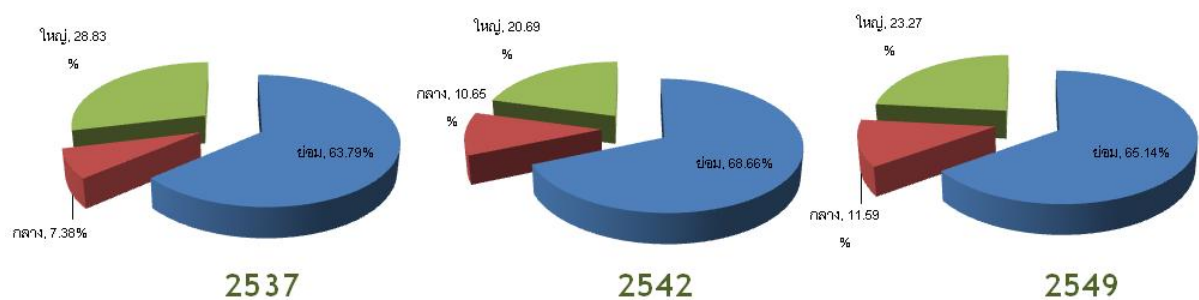
วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) นับว่าเป็นกลุ่มธุรกิจที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อภาคธุรกิจ มีบทบาทในการขับเคลื่อนและพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ จากการเก็บรวบรวมข้อมูลของสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) ได้ระบุไว้ว่า ในปี 2549 มีจำนวน SMEs

ทั้งสิ้นจำนวน 2.269 ล้านแห่ง คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 99.53 ของวิสาหกิจทั้งหมด เพิ่มขึ้นจากปี 2548 ที่มีจำนวน SMEs ทั้งสิ้น 2.249 ล้านแห่ง ประมาณ 20,000 แห่ง มีมูลค่าตลาดรวม 4.201 ล้านล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 48.71 ของมูลค่าตลาดทั้งหมด และมีการจ้างงานทั้งสิ้น 8.884 ล้านคน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 75.44 ของจำนวนการจ้างงานทั่วประเทศ

จากภาพประกอบที่ 2.1 และ 2.2 จะเห็นว่าวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมยังคงความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจไทยทั้งในช่วงปี 2537 ซึ่งเป็นช่วงก่อนเกิดวิกฤตเศรษฐกิจ ช่วงปี 2542 ซึ่งเป็นช่วงการปรับตัวหลังผ่านวิกฤตเศรษฐกิจในปี 2540 และช่วงปี 2549 โดยมีความสำคัญต่อโครงสร้างเศรษฐกิจไทยทั้งในด้านสัดส่วนกิจการและสัดส่วนการจ้างงาน

ภาพประกอบที่ 2.1 สัดส่วนวิสาหกิจขนาดย่อม ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ตามจำนวนกิจการ ที่มา: สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

ภาพประกอบที่ 2.2 สัดส่วนวิสาหกิจขนาดย่อม ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ตามจำนวนแรงงาน ที่มา: สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

เมื่อวิเคราะห์โครงสร้างของ SMEs ไทยตามสาขาการผลิต จากรายงานประจำปี 2549 ของสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

2549) พบว่าในปี 2549 SMEs ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 40 ของ จำนวน SMEs ทั้งหมด) ของประเทศไทย ประกอบกิจการอยู่ในสาขาการค้าและซ่อมบำรุง และประกอบกิจการในสาขาภาคการผลิตและการบริการ ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน (ประมาณร้อยละ 30 ของจำนวน SMEs ทั้งหมด)

เมื่อพิจารณาเฉพาะในสาขาการผลิตพบว่า ในปี 2549 หมวดการผลิตที่มีจำนวน SMEs ในสัดส่วนที่สูง ได้แก่ หมวดอาหารและเครื่องดื่ม (ร้อยละ 23 ของจำนวน SMEs ในสาขาการผลิต) หมวดเครื่องแต่งกาย (ร้อยละ 17.1) หมวดสิ่งทอ (ร้อยละ 16.6) หมวดไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้ (ร้อยละ 11.7) หมวดเฟอร์นิเจอร์ (ร้อยละ 6.9) และหมวดอื่นๆ (ร้อยละ 24.7)

เมื่อพิจารณาเฉพาะในสาขาการบริการพบว่า ในปี 2549 หมวดการบริการที่มีจำนวน SMEs ในสัดส่วนสูงได้แก่ บริการด้านอสังหาริมทรัพย์หรือการให้เช่า (ร้อยละ 25.9 ของจำนวน SMEs ในสาขาการบริการ) หมวดโรงแรมและภัตตาคาร (ร้อยละ 25.2) หมวดกิจกรรมการบริการชุมชน (ร้อยละ 16.4) หมวดการขนส่ง สถานที่เก็บสินค้าและการคมนาคม (ร้อยละ 15.3) หมวดการก่อสร้าง (ร้อยละ 13.1) และหมวดอื่นๆ (ร้อยละ 4.0)

เมื่อพิจารณาเฉพาะในภาคการค้าและซ่อมบำรุงพบว่า ในปี 2549 หมวดการค้าและการซ่อมบำรุงที่มีจำนวน SMEs ในสัดส่วนสูงได้แก่ หมวดการขายปลีก (ร้อยละ 66.4 ของจำนวน SMEs ในสาขาการค้าและซ่อมบำรุง) หมวดการขาย บำรุงรักษา และซ่อมแซม (ร้อยละ 17.1) และหมวดการขายส่งและการค้าเพื่อค่านายหน้า (ร้อยละ 16.5)

ตารางที่ 2.2 สถิติการส่งออกนำเข้าของ SMEs

	2547	2548	2549
SMEs EXPORT GROWTH		15.3%	16.5%
TOTAL EXPORT GROWTH		17.5%	18.8%
SMEs EXPORT ต่อ TOTAL EXPORT	30.2%	29.7%	29.1%
SMEs EXPORT ต่อ GDP SMEs	45.1%	46.7%	47.3%
SMEs IMPORT GROWTH		27.2%	9.5%
TOTAL IMPORT GROWTH		29.1%	8.6%
SMEs IMPORT ต่อ TOTAL IMPORT	32.9%	32.4%	32.7%

ที่มา : สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

ในด้านการค้าระหว่างประเทศ จากข้อมูลในตารางที่ 2.2 จะเห็นได้ว่า SMEs ไทยมีการขยายตัวด้านมูลค่าการค้าระหว่างประเทศอย่างต่อเนื่องดังจะเห็นได้จากอัตราการเติบโตของมูลค่าการส่งออกและนำเข้าของ SMEs ที่มีค่าเป็นบวก (แถวที่ 1 และแถวที่ 5) โดยจะเห็นได้ว่าสัดส่วนของมูลค่าการส่งออกต่อ

GDP SMEs มีค่าสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญที่เพิ่มขึ้นของภาคการส่งออกต่อ GDP SMEs (แถวที่ 4)

อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบระหว่างมูลค่าการส่งออกนำเข้าของ SMEs กับมูลค่าดังกล่าวของประเทศ จะเห็นได้ว่า SMEs มีอัตราการขยายตัวของมูลค่าการส่งออกที่ต่ำกว่าของประเทศทั้งในปี 2548 และ 2549 (แถวที่ 1 และแถวที่ 2) และมีเริ่มมีอัตราการขยายตัวของมูลค่าการนำเข้าที่สูงกว่าของประเทศในปี 2549 (แถวที่ 5 และแถวที่ 6) ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงขีดความสามารถในการแข่งขันที่ลดลงในเวทีการค้าระหว่างประเทศ ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้ประกอบการ SMEs ควรปรับตัวเพื่อยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันในเวทีการค้าระหว่างประเทศ ซึ่งแนวทางในการปรับตัวแนวทางหนึ่งคือ การย้ายและขยายการลงทุนไปยังประเทศที่มีเงื่อนไขทางด้านปัจจัยการผลิต ด้านตลาด และด้านช่องทางการค้าระหว่างประเทศที่ช่วยทำให้ผู้ประกอบการ SMEs สามารถยกระดับศักยภาพการแข่งขันในระดับสากลได้

ในหัวข้อถัดไปจะเป็นการนำเสนอถึงกรอบความร่วมมือระหว่างประเทศไทยกับประเทศเศรษฐกิจใหม่ในภูมิภาคอาเซียน 4 ประเทศคือ กัมพูชา ลาว เมียนมาร์ และเวียดนาม (CLMV) ซึ่งนับว่าเป็นกลุ่มประเทศที่มีศักยภาพสูงในด้านปัจจัยการผลิต ด้านตลาด และช่องทางการส่งออก ซึ่งกรอบความร่วมมือดังกล่าวเป็นเสมือนโอกาสที่ช่วยทำให้ผู้ประกอบการ SMEs ไทยสามารถทำกิจกรรมการค้าและการลงทุนกับประเทศในกลุ่ม CLMV ได้สะดวกและราบรื่นขึ้น

2.2 การเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจของประเทศในกลุ่ม CLMV

ประเทศไทยและประเทศในกลุ่ม CLMV ต่างมีการเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจทั้งการเชื่อมโยงระหว่างกันและกัน และการเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจกับประเทศอื่นๆ ซึ่งโดยทั่วไปเมื่อประเทศมีนโยบายเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจกันมากขึ้นแล้ว โอกาสในการเข้าไปลงทุนและทำการค้าระหว่างประเทศในประเทศนั้นย่อมมีมากขึ้นตามไปด้วย ดังนั้นการวิเคราะห์สถานการณ์การเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจของประเทศไทยและประเทศในกลุ่ม CLMV จึงเป็นการวิเคราะห์เพื่อให้ผู้อ่านได้ทราบถึงโอกาสทางการค้าและการลงทุนในประเทศนั้นๆ

ในปัจจุบันมีกรอบความร่วมมือและข้อตกลงทางการค้าการลงทุนระหว่างหลายกรอบที่ประเทศไทยและประเทศในกลุ่ม CLMV ได้เป็นสมาชิกและมีพันธะผูกพัน ทั้งกรอบความร่วมมือในระดับอนุภูมิภาคอย่าง Greater Mekong Sub-region (GMS), Ayeyawady - Chao Phaya - Mekong Economic Cooperation Strategy (ACMECS) กรอบข้อตกลงในระดับภูมิภาคอย่าง Association of South East Asia Nations (ASEAN) และกรอบข้อตกลงในระดับโลกภายใต้องค์การการค้าโลก (World Trade Organization)

กรอบความร่วมมือระหว่างไทยและประเทศในกลุ่ม CLMV ช่วงแรกๆ คือกรอบของ ASEAN ซึ่งเดิม ASEAN ประกอบด้วยสมาชิกเพียง 6 ประเทศ (ไม่มีสมาชิกจากประเทศกลุ่ม CLMV) ต่อมาเมื่อประเทศในกลุ่ม CLMV ได้รับการยอมรับเข้าเป็นสมาชิกของ ASEAN ก็ส่งผลให้ประเทศเหล่านี้ได้รับการปฏิบัติที่พิเศษทั้งในด้านการให้ความช่วยเหลือและผ่อนปรนเงื่อนไขการเปิดเสรีภายในกลุ่ม และได้เริ่มเกิดการเคลื่อนย้ายเงินลงทุนจากประเทศในกลุ่ม ASEAN (โดยเฉพาะ สิงคโปร์ มาเลเซีย และไทย) เข้าไปยังประเทศในกลุ่ม CLMV

จากนั้นเมื่อกรอบความร่วมมือ ASEAN ได้ขยายกว้างขึ้นไปสู่ประเทศคู่ค้าที่สำคัญอีก 3 ประเทศ คือ ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ และจีน (ปัจจุบันประเทศอินเดียกำลังได้รับความสำคัญมากขึ้น) จึงทำให้กรอบความร่วมมือ ASEAN ขยายเป็น ASEAN+3 ซึ่งก็ส่งผลให้เม็ดเงินลงทุนจาก 3 ประเทศดังกล่าวเริ่มไหลเข้าสู่ประเทศ CLMV มากขึ้นอย่างต่อเนื่อง และหลังจากนั้นเมื่อองค์การการค้าโลก (WTO) ได้ถูกจัดตั้งขึ้น กรอบความร่วมมือในระดับโลกก็ได้มีการพัฒนาขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเมื่อประเทศในกลุ่ม CLMV ได้แก้กัมพูชาและเวียดนามได้เข้าเป็นสมาชิกของ WTO ก็ส่งผลให้ทั้งสองประเทศต้องปฏิบัติตามพันธสัญญาภายใต้ WTO โดยประเทศทั้งสองได้เริ่มผ่อนคลายนโยบายจำกัดและกฏระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนจากต่างประเทศและการค้าระหว่างประเทศ ส่งผลให้คลื่นเม็ดเงินลงทุนจากประเทศอื่นๆ ที่นอกเหนือจากประเทศในกลุ่ม ASEAN +3 ไหลเข้าสู่ประเทศดังกล่าวมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง

นอกจากกรอบความร่วมมือในระดับภูมิภาคอย่างอาเซียนแล้ว กรอบความร่วมมือที่มีขอบเขตจำกัดอยู่เพียงแค่อะหว่างประเทศไทยและกลุ่มประเทศ CLMV คือ GMS และ ACMECS โดย GMS เป็นกรอบความร่วมมือที่ริเริ่มโดยธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชีย (ASIAN DEVELOPMENT BANK : ADB) โดยมีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมการพัฒนาและเชื่อมโยงเศรษฐกิจของประเทศในกลุ่มลุ่มน้ำโขง ได้แก่ ไทย กัมพูชา เมียนมาร์ ลาว เวียดนาม และจีนตอนใต้ โดยสิ่งที่เห็นได้ค่อนข้างเด่นชัดจากโปรแกรม GMS คือ การพัฒนาของสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานและเส้นทางคมนาคมระหว่างประเทศต่างในกลุ่ม ส่วน ACMECS นั้นเป็นแผนยุทธศาสตร์ความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิกห้าประเทศคือ ไทย กัมพูชา เมียนมาร์ ลาว และ เวียดนาม

ในหัวข้อต่อไปนี้จะเป็นการทบทวนและวิเคราะห์การเข้าเป็นสมาชิกกับกลุ่มต่างๆ ของประเทศไทย และประเทศในกลุ่ม CLMV ว่ามีผลต่อความร่วมมือที่เกี่ยวข้องกับการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศไทย และประเทศในกลุ่ม CLMV อย่างไร

2.2.1 การเข้าเป็นสมาชิกใน ASEAN ของประเทศในกลุ่ม CLMV

อาเซียน หรือสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of Southeast Asian Nations : ASEAN) ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2510 โดยสมาชิกก่อตั้งของสมาคมฯ มี 5 ประเทศ ได้แก่ อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทย โดยปฏิญญากรุงเทพฯ (Bangkok Declaration) มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความเข้าใจอันดีต่อกันระหว่างประเทศในภูมิภาค เสริมสร้างสันติภาพ และเสถียรภาพทางการเมือง ความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ต่อมาในวันที่ 7 มกราคม 2527 บรูไน ดารุสซาลัม เข้าร่วมเป็นสมาชิกลำดับที่ 6 ส่วนประเทศในกลุ่ม CLMV นั้นได้เข้าเป็นสมาชิกภายหลังจากนั้นโดย

เวียตนามได้เข้าเป็นสมาชิกลำดับที่ 7 เมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม 2538

ลาวและพม่าเข้าเป็นสมาชิกพร้อมกัน เมื่อวันที่ 23 กรกฎาคม 2540

กัมพูชาเข้าเป็นสมาชิกลำดับที่ 10 เมื่อวันที่ 30 เมษายน 2542

การที่ประเทศในกลุ่ม CLMV มีลำดับการเข้าร่วมเป็นสมาชิกในลำดับหลังและมีระดับการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำกว่าประเทศอื่นๆ ในกลุ่มอาเซียน ทำให้ประเทศในกลุ่ม CLMV ได้รับการปฏิบัติที่แตกต่างจากประเทศอื่นๆในกลุ่มอาเซียน กล่าวคือประเทศในกลุ่ม CLMV จะได้รับสิทธิพิเศษในด้านการค้ากับประเทศอื่นๆในกลุ่มอาเซียน และมีกำหนดการเปิดเสรีการค้ากับต่างประเทศที่ช้ากว่าประเทศอื่นๆในกลุ่มอาเซียน

กรอบความร่วมมือในอาเซียนประกอบด้วย 3 กรอบที่สำคัญคือ กรอบความร่วมมือทางการเมืองและความมั่นคง กรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจ และกรอบความร่วมมือเฉพาะด้าน โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ความร่วมมือทางการเมืองและความมั่นคง

อาเซียนได้มุ่งเน้นความร่วมมือเพื่อเสริมสร้างสันติภาพ ความมีเสถียรภาพทางการเมือง และความมั่นคงของภูมิภาค จึงได้ร่วมกันสร้างประชาคมอาเซียนให้เป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ โดยได้มีการจัดทำและผลักดันให้ทุกประเทศในภูมิภาคให้ความสำคัญ และยึดมั่นในสนธิสัญญาไมตรีและความร่วมมือในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Treaty of Amity and Cooperation หรือ TAC) ซึ่งเป็นผลงานสำคัญที่ได้รับการยอมรับจากนานาประเทศ โดยสนธิสัญญา TAC ได้กำหนดหลักการสำคัญต่าง ๆ ที่ประเทศสมาชิกอาเซียนยึดถือ ได้แก่ การเคารพในอธิปไตย อธิปไตย ความเท่าเทียมกัน บูรณภาพแห่งดินแดน และเอกลักษณ์ประจำชาติ การไม่แทรกแซงในกิจการภายในซึ่งกันและกัน และการแก้ไขปัญหาหรือข้อพิพาทโดยสันติวิธี รวมถึงผลงานอื่นๆ คือ การประกาศให้ภูมิภาคอาเซียนเป็นเขตแห่งสันติภาพ เสรีภาพ และความเป็นกลาง (Zone of Peace, Freedom and Neutrality: ZOPFAN) การก่อตั้งการประชุมอาเซียนว่าด้วยความร่วมมือด้านการเมือง และความมั่นคงในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก (ASEAN Regional Forum: ARF) และสนธิสัญญาเขตปลอดอาวุธนิวเคลียร์ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Southeast Asia Nuclear Weapon-Free Zone Treaty: SEANWFZ)

2. ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ

จากภาวะการแข่งขันในตลาดโลกที่เพิ่มขึ้น อาเซียนได้เล็งเห็นถึงความสำคัญในการร่วมตัวกันให้แน่นแฟ้น เพื่อปรับแผนนโยบายให้สอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพการแข่งขันที่เกิดขึ้น รวมถึงยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของภูมิภาคให้ดี

ขึ้น อาเซียนจึงได้จัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน (ASEAN Free Trade Area: AFTA) ในปี 2535 เพื่อส่งเสริมการค้าระหว่างกัน โดยลดอัตราภาษีศุลกากรระหว่างกันให้เหลือร้อยละ 0 - 5 และยกเลิกมาตรการกีดกันทางการค้าอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ภาษีศุลกากรภายใน 10 ปี รวมถึงออกมาตรการส่งเสริมการลงทุน เพื่อดึงดูดการลงทุนจากภายนอกภูมิภาคให้เข้ามาลงทุนในภูมิภาคมากขึ้น นอกจากนี้ยังมีมาตรการส่งเสริมการค้าการลงทุนที่สำคัญอื่นๆ อีก เช่น โครงการร่วมมือด้านอุตสาหกรรมอาเซียน (ASEAN Industrial Cooperation: AICO) มุ่งส่งเสริมการลงทุนในอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีเป็นฐานการผลิต มีการแบ่งส่วนการผลิตตามความเหมาะสมและความถนัด ตลอดจนการถ่ายทอดเทคโนโลยีจากทั้งประเทศสมาชิกและประเทศนอกกลุ่ม และเขตการลงทุนอาเซียน (ASEAN Investment Area: AIA) เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่นักลงทุนในการเข้ามาลงทุนในภูมิภาค โดยกำหนดกรอบความร่วมมือในการเปิดเสรีสำหรับอุตสาหกรรมการผลิต เกษตร ประมง ป่าไม้ และเหมืองแร่ และภาคบริการที่เกี่ยวข้องกับทั้ง 5 สาขาการผลิตดังกล่าว นอกจากนี้ยังมีความร่วมมือด้านเศรษฐกิจอื่นๆ เช่น ความตกลงด้านการท่องเที่ยวอาเซียน (ASEAN Tourism Agreement) เพื่อเป็นกรอบความร่วมมือในการส่งเสริมให้อาเซียนเป็นจุดหมายปลายทางการท่องเที่ยวเดียว ความร่วมมือด้านขนส่งของอาเซียน (ASEAN Transport Cooperation) มีวัตถุประสงค์ที่จะให้ประเทศสมาชิกอาเซียนอนุญาตให้รถยนต์ขนส่งที่จดทะเบียนในประเทศสมาชิกอื่นสามารถขนส่งสินค้าผ่านประเทศตนได้ เป็นต้น

3. ความร่วมมือเฉพาะด้าน

นอกจากความร่วมมือทางการเมืองและความมั่นคง และทางเศรษฐกิจแล้ว อาเซียนยังให้ความสำคัญต่อความร่วมมือด้านอื่นๆ เป็นการเฉพาะอีก เช่น ความร่วมมือในด้านการพัฒนาสังคม การศึกษา สาธารณสุข สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และสิทธิมนุษยชน โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญในการพัฒนาและเสริมสร้างสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของประชากรในภูมิภาคให้มีมาตรฐานการดำรงชีวิตที่ดี รวมทั้งส่งเสริมและรักษาเอกลักษณ์ประเพณีและวัฒนธรรม ตลอดจนส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างประชาชนในภูมิภาค

จากกรอบความร่วมมือทั้ง 3 ด้านข้างต้นจะเห็นได้ว่ากรอบความร่วมมือที่มีความสำคัญต่อการค้าและการลงทุนระหว่างไทยกับประเทศในกลุ่ม CLMV มากที่สุดคือกรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจ ซึ่งภายใต้กรอบความร่วมมือดังกล่าวยังประกอบด้วยกรอบความร่วมมือย่อยต่างๆ ซึ่งมีความสำคัญดังนี้

ข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน (ASEAN Free Trade Area: AFTA) ซึ่งมีกลไกการลดภาษีระบบ Common Effective Preferential Tariff Scheme (CEPT) ซึ่งกำหนดให้ประเทศสมาชิกให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีศุลกากรแก่กันแบบต่างตอบแทน คือการที่จะได้สิทธิประโยชน์จากการลดภาษีของประเทศอื่นสำหรับสินค้าชนิดใด ประเทศสมาชิกนั้นต้องประกาศลดภาษีสำหรับสินค้าชนิดเดียวกันด้วย โดยภายใต้ข้อตกลงดังกล่าวสินค้าจะถูกแบ่งออกเป็น 5 บัญชี คือ 1. บัญชี Inclusion List (IL) ซึ่งประเทศนอกกลุ่ม CLMV จะต้องลดให้เหลือ 0% ภายในปี ค.ศ.2010 ส่วนประเทศในกลุ่ม CLMV จะต้องลดให้เหลือ 0% ในปี 2015¹ 2. บัญชียกเว้นภาษีชั่วคราวหรือ Temporary Exclusion List (TEL) 3. บัญชีอ่อนไหวหรือ Sensitive List (SL) 4. บัญชีอ่อนไหวสูงหรือ Highly Sensitive List (HSL) 5. บัญชียกเว้นทั่วไปหรือ General Exclusion (GE)

ข้อตกลงการลงทุนอาเซียน (ASEAN Investment Area: AIA) ซึ่งมีการจัดตั้งเมื่อพ.ศ. 2538 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้อาเซียนเป็นแหล่งลงทุนที่มีศักยภาพและดึงดูดนักลงทุนทั้งจากภายในและภายนอกภูมิภาค และมีการลงนามร่วมกันในปี พ.ศ. 2541 และได้มีการจัดตั้งคณะมนตรีเขตการลงทุน

¹ อย่างไรก็ตามในการประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียนครั้งที่ 10 เมื่อปี 2547 ได้มีการกำหนดให้เร่งลดภาษีสินค้าใน 9 สาขาหลัก คือ เกษตร ประมง ผลิตภัณฑ์ไม้ ผลิตภัณฑ์ยาง สิ่งทอ ยานยนต์ อิเล็กทรอนิกส์ เทคโนโลยีสารสนเทศ และสุขภาพ ให้เร็วขึ้นจากกรอบ AFTA อีก 3 ปี คือ ภายในปี ค.ศ. 2007 และ ค.ศ.2012 สำหรับประเทศนอกและในกลุ่ม CLMV ตามลำดับ

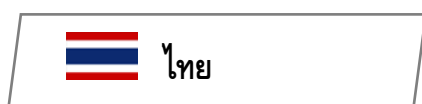
อาเซียน(AIA Council) ขึ้นในปีเดียวกัน โดยข้อตกลงดังกล่าวครอบคลุมการลงทุนทางตรงทั้งหมดในสาขา อุตสาหกรรมการผลิต เกษตร ประมง ป่าไม้และเหมืองแร่ และภาคบริการที่เกี่ยวข้องกับทั้ง 5 สาขา ดังกล่าว และมีการกำหนดเป้าหมายที่จะเปิดเสรีด้านการลงทุนแก่นักลงทุนอาเซียนภายในปีค.ศ. 2010 และนักลงทุนนอกอาเซียนในปี ค.ศ. 2020 (ซึ่งในปัจจุบันกำหนดการดังกล่าวได้ถูกเสนอในเร็วขึ้น เป็น 2003 และ 2010 ตามลำดับ) โดยกำหนดให้ทุกประเทศจัดทำรายการ TEL และ SL สำหรับประเภท อุตสาหกรรมและมาตรการเกี่ยวกับการลงทุนที่ยังไม่สามารถเปิดเสรีหรือให้ปฏิบัติเยี่ยงนักลงทุนชาตินั้นได้ โดยบัญชี TEL จะมีการทบทวนทุก 2 ปี และต้องยกเลิกให้หมดในกรอบเวลาที่กำหนด

ความร่วมมือด้านอุตสาหกรรม (ASEAN Industrial Cooperation Scheme: AICO) ซึ่งเป็น กรอบความร่วมมือเพื่อส่งเสริมการลงทุนในอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีเป็นฐานการผลิตโดยหลักการใช้ ทรัพยากรร่วมกัน แบ่งส่วนการผลิตตามความเหมาะสมและความถนัด และส่งเสริมการลงทุนและถ่ายทอด เทคโนโลยีทั้งระหว่างประเทศสมาชิกและจากประเทศนอกกลุ่ม โดยใช้มาตรการทางภาษี และสิทธิพิเศษ อื่นที่มีใช้ภาษีเป็นสิ่งจูงใจ

2.2.2 การเข้าเป็นสมาชิกองค์การการค้าโลก (WTO) ของประเทศในกลุ่ม CLMV

ประเทศไทยเข้าเป็นสมาชิก WTO เมื่อวันที่ 28 ธันวาคม 2537 (ค.ศ. 1994) โดยเป็นสมาชิก ลำดับที่ 59 และมีสถานะเป็นสมาชิกผู้ก่อตั้ง ส่วนประเทศในกลุ่ม CLMV (ยกเว้นประเทศลาว) มีปีและ ลำดับที่ได้รับการยอมรับให้เป็นสมาชิกองค์การการค้าโลกดังนี้

ประเทศ	วันที่เป็นสมาชิก	ลำดับที่สมาชิก
ไทย	1 January 1995	59
เมียนมาร์	1 January 1995	-
กัมพูชา	13 October 2004	148
เวียดนาม	11 January 2007	150
ลาว	อยู่ในขั้นตอนการเจรจา	

ประเทศไทยจะได้รับประโยชน์จากการเป็นสมาชิก โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากการเปิดตลาด การค้าสินค้า ทั้งจากการลดภาษีศุลกากรและการยกเลิกมาตรการที่มีใช้ภาษีของประเทศคู่ค้าสำคัญของไทย และจากการเปิดเสรีตลาดการค้าบริการระหว่างประเทศ อันเป็นผลมาจากการเจรจา

อรรถกถา การเข้าเป็นสมาชิกทำให้ประเทศไทยต้องมีพันธกรณีที่จะต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบ เช่นเดียวกัน โดยพันธกรณีของไทยที่สำคัญมีดังนี้

พันธกรณีของไทยภายใต้ WTO²

1. การเปิดตลาด

1.1 การเปิดตลาดสินค้าเกษตร (ไม่รวมสินค้าประมง)

พันธกรณีของไทยในเรื่องสินค้าเกษตร แบ่งได้เป็น 3 ประเด็น คือ

1.1.1 การเปิดตลาด

ไทยจะต้องลดภาษีสินค้าเกษตรทุกรายการรวม 740 รายการ (พิกัด HS 6-7 หลัก) โดยเฉลี่ยร้อยละ 24 ภายใน 10 ปี (ภายในปี 2547) ทั้งนี้อัตราภาษีโดยเฉลี่ยของไทยก่อนที่จะลดลงอยู่ที่ร้อยละ 49 ระดับอัตราภาษีที่ผูกพันกับ WTO จะอยู่ที่ร้อยละ 27, 30, และ 40 ตามลำดับ ทั้งนี้มีสินค้าเกษตรจำนวน 176 รายการทำมาต้องลดภาษีตามที่ผูกพัน เนื่องจากภาษีนำเข้าที่เรียกเก็บจริงในปัจจุบัน (Applied Rate) มีอัตราต่ำกว่าที่ผูกพันไว้ และต้องยกเลิกมาตรการที่มีใช้ภาษีและเปลี่ยนมาใช้มาตรการโควตาภาษีแทนในสินค้า 23 รายการ

1.1.2 การลดการอุดหนุนการผลิตภายในประเทศ

ไทยได้ผูกพันที่จะลดเงินอุดหนุนการผลิตด้านการเกษตรลงจาก 22,000 ล้านบาท ในปี 2538 เหลือ 19,000 ล้านบาท ในปี 2547 ทั้งนี้ไทยได้ให้อุดหนุนในรูปแบบ Green Box ซึ่งเป็นการอุดหนุนที่ไม่มีผลกระทบต่อการผลิตและการค้าสินค้าเกษตร ซึ่งทำได้ภายใต้ความตกลงเกษตร รวมทั้งการอุดหนุนการผลิตที่อนุญาตให้ประเทศกำลังพัฒนาทำได้ เพื่อช่วยเหลือประเทศกำลังพัฒนา (S&D) ที่เป็นการอุดหนุนปัจจุบันจรรยาผลิตและการอุดหนุนเกี่ยวกับการลงทุน รวมทั้งหมดอีกประมาณ 50,000 ล้านบาท

1.1.3 การลดการอุดหนุนส่งออก

ไทยไม่ได้ผูกพันให้การอุดหนุนส่งออกสินค้าเกษตร จึงไม่สามารถใช้มาตรการอุดหนุนส่งออกได้

1.2 สิ่งทอ

ประเทศผู้นำเข้าหรือประเทศที่มีโควตามีพันธกรณีที่จะต้องยกเลิกโควตา และเปิดเสรีสิ่งทอภายใน 10 ปี โดยแบ่งเป็น 3 ระยะ คือ ระยะแรกปี 2538-2540 ระยะที่ 2 ปี 2541-2544 และระยะที่ 3 ปี 2545-2547 อย่างไรก็ตาม เนื่องจากไทยไม่มีข้อจำกัดด้านปริมาณการนำเข้าสิ่งทอไทยจึงไม่ได้รับผลกระทบ แต่จะได้รับประโยชน์ คือ ในปี 2548 ไทยจะสามารถส่งออกสิ่งทอไปยังประเทศต่างๆ ได้โดยเสรี ไม่มีโควตา

1.3 การลดภาษีสินค้าอุตสาหกรรมทั่วไป (รวมสินค้าประมง)

ไทยมีพันธกรณีที่จะต้องลดภาษีสินค้าอุตสาหกรรม (พิกัด 6-7 หลัก 3,150 รายการ) ลงโดยเฉลี่ยร้อยละ 28 ภายใน 5 ปี (ภายในปี 2542) รวมทั้งจะต้องผูกพันอัตราภาษีที่ได้ลดแล้ว อย่างไรก็ตาม เนื่องจากอัตราภาษีที่ประกาศลดส่วนใหญ่จะสูงกว่าอัตราที่ไทยเก็บจริงในปัจจุบันมีเพียง 854 รายการเท่านั้นที่จะต้องปรับลดอัตราภาษีลงให้สอดคล้องกับที่ผูกพัน จึงอาจกล่าวได้ว่าการลดภาษีอุตสาหกรรมสินค้าอุตสาหกรรมของไทยส่วนใหญ่ไม่มีผลกระทบต่ออุตสาหกรรมในประเทศ

1.4 ความตกลง ITA-I

ไทยมีข้อผูกพันที่จะต้องลดภาษีสินค้าเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology Agreement: ITA) ลงเหลือร้อยละ 0

- สินค้าในบัญชี Normal Track จำนวน 153 รายการภายใน 3 ปี (2543)
- สินค้าในบัญชี Slow Track จำนวน 37 รายการภายใน 8 ปี (2548)

2. กฎระเบียบต่างๆ

2.1 การอุดหนุน และตอบโต้การอุดหนุน

² สมพงษ์ เพ็ญอารมย์, ธุรกิจการค้าระหว่างประเทศ, กรุงเทพฯ 2549

ไทยมีข้อผูกพันที่จะต้องปฏิบัติให้สอดคล้องกับความตกลงไม่สามารถใช้มาตรการเหล่านี้ได้ตามอำเภอใจ แต่จะต้องไต่สวน และพิจารณาตัวอย่างเป็นกรณี

2.2 กฎระเบียบว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้า
 ไทยมีข้อผูกพันที่จะต้องเข้าร่วมเจรจาเพื่อกำหนดกฎระเบียบว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้านี้ระหว่างประเทศให้อยู่ในแนวทางเดียวกัน และออกกฎหมายหรือดำเนินการให้สอดคล้องกับผลการเจรจาต่อไป

2.3 กฎระเบียบที่เกี่ยวกับการออกใบอนุญาตนำเข้าและการค้าโดยรัฐ
 ไทยมีข้อผูกพันที่จะต้องแจ้งกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งไม่ใช้มาตรการดังกล่าวที่เป็นการเพิ่มอุปสรรคทางการค้า

2.4 ด้านสุขอนามัย สุขอนามัยพืช (SPS) และมาตรฐานสำหรับสินค้านำเข้า (TBT)
 ไทยมีข้อผูกพันที่จะต้องกำหนดกฎระเบียบในเรื่องเหล่านี้โดยให้การปฏิบัติกับสินค้าที่ผลิตในประเทศและสินค้านำเข้าเท่าเทียมกัน และจะต้องสอดคล้องกับมาตรฐานระหว่างประเทศ

2.5 มาตรการลงทุนที่เกี่ยวข้องกับการค้า
 ไทยมีข้อผูกพันที่จะต้องยกเลิกมาตรการกำหนดสัดส่วนการใช้วัตถุดิบหรือชิ้นส่วนในประเทศที่ผู้ผลิตต้องใช้ในการผลิตสินค้า (Local Content Requirement) ภายใน 5 ปี (ภายใน 2542) ซึ่งได้แก่ สินค้าชิ้นส่วนรถยนต์ และสินค้านม

2.6 การประเมินราคาเพื่อการศุลกากร
 ไทยมีข้อผูกพันที่จะต้องออกกฎหมายใช้ระบบประเมินราคาตามหลักเกณฑ์ของ WTO ในวันที่ 1 มกราคม 2543

กัมพูชาเลือกที่จะกำหนดกลยุทธ์ในการเจรจาวิภาคีกับประเทศคู่ค้าสำคัญภายใต้กฎ WTO ให้เป็นไปตามแนวทางเสรี³ ดังนี้

ด้านภาษี

กัมพูชาได้ตั้งมาตรการ กฎหมายข้อบังคับต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับ WTO กัมพูชายอมยกเลิกอัตราภาษีในระดับสูง โดยผูกพันพิกัดศุลกากร (Tariff Lines) ถึงร้อยละ 100 แต่ไม่มีการลดภาษีลงต่ำกว่าที่กัมพูชาตั้งใจจะปฏิรูประบบการค้า อัตราภาษีเฉลี่ยที่ผูกพันไว้อยู่ที่ร้อยละ 20 นอกจากนี้ยังตกลงที่จะไม่ใช้มาตรการการจำกัดทางปริมาณ (Quantitative Restrictions) หรืออุปสรรคทางการค้าอื่น ๆ ที่มีใช้ภาษี (Non-Tariff Barriers) สำหรับสินค้านำเข้า และตั้งแต่วันที่ 1 มิถุนายน 2005 เป็นต้นไป กฎหมายข้อบังคับต่าง ๆ จะสอดคล้องกับเงื่อนไขของ WTO อย่างเต็มที่

สิทธิพิเศษด้านอัตราภาษี (Tariff Rate Quota) ถึงแม้ว่ากัมพูชาจะไม่มีแหล่งพึ่งพิงด้านสิทธิพิเศษด้านอัตราภาษี (Tariff Rate Quota) มาเป็นระยะเวลาแล้ว แต่กัมพูชายังมีโอกาสสิทธิดังกล่าวเพื่อบรรลุผลด้านสิทธิพิเศษนี้ ซึ่งขึ้นอยู่กับ ผลลัพธ์ที่ได้จากการต่อรอง โดย กัมพูชายืนยันว่าจะเคารพข้อบังคับด้านสิทธิพิเศษด้านอัตราภาษี (Tariff Rate Quota) ของ WTO กัมพูชาได้กล่าวต่อ WTO ว่า การยกเว้นภาษีนี้นั้นจะอยู่บนพื้นฐานและสอดคล้องกับเงื่อนไขของ WTO

การใช้ภาษีภายใน (Application of internal taxes): นับตั้งแต่วันที่เข้าร่วม WTO กัมพูชาจะจัดการระบบภาษีภายในประเทศให้สอดคล้องกับ Article 3 ของ GATT และการยกเลิกการแบ่งแยกเชื้อชาติที่จะทำการนำเข้า / เลิกสนใจเรื่องประเทศและภูมิภาคที่จะนำเข้า

³ จดหมายข่าวฉบับกระแสดวงศักรการค้าโลก สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ปีที่ 4 ฉบับที่ 2 มีนาคม 2550

ค่าธรรมเนียม (fee and charge) ทั้งหมดในภาคบริการที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้าและส่งออกจะถูกใช้โดยอยู่บนพื้นฐานของเงื่อนไขข้อตกลงของ WTO กัมพูชาจะไม่มี การเพิ่มการจับเก็บค่าธรรมเนียมที่เกี่ยวกับการนำเข้าที่มีจากเดิมอีก

การเข้าถึงตลาดบริการ

เน้นการเปิดตลาดในภาคบริการที่จะช่วยกระตุ้นให้เกิดบรรยากาศในการลงทุน โดยกัมพูชายินดีให้บริษัทต่างชาติเข้ามาดำเนินการในด้านการบัญชีและตรวจสอบ (Accounting and Auditing) การธนาคาร งานด้านการให้คำปรึกษา โทรคมนาคม และการขนส่ง นอกจากนี้ยังให้ต่างชาติเข้ามาให้บริการการศึกษาในระดับสูง เพื่อช่วยให้ชาวกัมพูชาสามารถพัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อเศรษฐกิจที่ทันสมัยและมีการแข่งขันมากขึ้น รวมไปถึงด้านสาธารณสุขที่จะช่วยให้มีการพัฒนามากขึ้นด้วย

อย่างไรก็ดี กัมพูชายังคงสงวนการเปิดตลาดบริการในบางสาขาโดยจะเปิดเฉพาะสาขาที่ชาวกัมพูชาสามารถแข่งขันได้ เช่น มัคคุเทศก์ หรือยอมให้ชาวต่างชาติเข้ามาทำกิจการโรงแรมได้เฉพาะโรงแรมระดับ 3 ดาวขึ้นไป ขณะที่ภาคการค้าปลีก ก็ยินยอมให้ต่างชาติเข้ามาเฉพาะบางสินค้าเท่านั้น หรือให้เข้ามาในลักษณะห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่ ซึ่งนักลงทุนกัมพูชาไม่มีความสามารถในการลงทุนพอ

ด้านการอุดหนุน

กัมพูชาตกลงผูกพันการอุดหนุนการส่งออกสินค้าเกษตรไว้ที่ 0 โดยเลือกไม่ใช้สิทธิในการอุดหนุนสินค้าเกษตรส่งออกตามข้อตกลงของ WTO สำหรับประเทศพัฒนาน้อยที่สุด ซึ่งสามารถอุดหนุนได้ถึงร้อยละ 10 ของมูลค่าผลผลิต แต่กัมพูชายังคงรักษาการใช้สิทธิในการอุดหนุนการส่งออกสำหรับสินค้าอุตสาหกรรม สิทธิในการเข้าถึงตลาดของผู้ส่งออกสำหรับสินค้านำเข้า ณ ราคาตลาดโลกเป็นเป้าหมายสำคัญในการเจรจาของกัมพูชา เนื่องจากเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งสำหรับอุตสาหกรรมสิ่งทอ กัมพูชาสามารถทำข้อตกลงเว้นภาษีนำเข้าสำหรับปัจจัยการผลิตที่นำเข้ามาใช้ในอุตสาหกรรมส่งออกแต่ทำได้ถึงเพียงปี 2556 หลังจากนั้นจะต้องเลือกวิธีการในการให้ความมั่นใจว่า อุตสาหกรรมส่งออกทั้งหลายจะสามารถเข้าถึงปัจจัยการผลิตในราคาตลาด (Competitive Prices) ได้

การที่กัมพูชามีสถานะเป็นประเทศพัฒนาน้อยที่สุด ทำให้กัมพูชาสามารถผ่อนปรนช่วงเวลาเปลี่ยนผ่านในการปฏิบัติตามกฎ WTO ถึง 4 ช่วงด้วยกัน ดังนี้

- 1 ความตกลงว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้า (TRIPs) สามารถเลื่อนไปถึงวันที่ 1 มกราคม 2550 แต่ไม่รวมเภสัชภัณฑ์ (Pharmaceuticals) และเกษตรเคมีภัณฑ์ (Agricultural chemicals)
- 2 ความตกลงว่าด้วยอุปสรรคทางเทคนิคต่อการค้า (TBT) ครอบคลุมมาตรฐานผลิตภัณฑ์และการควบคุมทางเทคนิคเพื่อยืนยันความปลอดภัยของสินค้าเลื่อนไปถึงวันที่ 1 มกราคม 2550 เช่นกัน
- 3 ความตกลงว่าด้วยการใช้บังคับมาตรการสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช (SPS) เลื่อนไปถึงวันที่ 1 มกราคม 2551
- 4 ความตกลงว่าด้วยการปฏิบัติตามข้อ VII ของความตกลงทั่วไปว่าด้วยภาษีศุลกากร และการค้า 1947 (The Agreement on Customs Valuation) เลื่อนไปถึงวันที่ 1 มกราคม 2552

ลาว

ลาวได้แจ้งความจำนงขอสมัครเข้าเป็นสมาชิก WTO เมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2541 ซึ่งที่ประชุมคณะมนตรีใหญ่ (General Council) เห็นชอบให้จัดตั้งคณะทำงาน เพื่อตรวจสอบความพร้อมของลาวที่จะปฏิบัติตามความตกลงต่างๆ และข้อผูกพันในการเปิดตลาดสินค้าและบริการภายใต้ WTO

ต่อมาเมื่อเดือนมีนาคม 2544 ลาวได้ยื่นเอกสารรายละเอียดเกี่ยวกับนโยบายการค้าต่างประเทศของตน (Memorandum on the Foreign Trade Regime) ต่อคณะทำงานฯ และได้มีการพิจารณาเอกสารดังกล่าวในชั้นแรกเมื่อเดือนตุลาคม 2546 และเมื่อวันที่ 28 ตุลาคม 2547 คณะทำงานฯ ได้จัดการประชุมอย่างเป็นทางการครั้งแรก เพื่อเจรจาการเข้าเป็นสมาชิกของลาว โดยลาวได้มีการเสนอเอกสารเพิ่มเติม

อาทิ เรื่องนโยบายเกษตร นโยบายทรัพย์สินทางปัญญา (TRIPS) มาตรการสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช (SPS) และมาตรการที่เป็นอุปสรรคทางการค้า (TBT) เป็นต้น

เมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน 2549 ลาวได้ยื่นข้อเสนอฉบับแรกเรื่องการเข้าสู่ตลาดสินค้า และได้มีการประชุมคณะทำงานฯ เพื่อเจรจาอย่างเป็นทางการครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 30 พฤศจิกายน 2549

เวียดนาม

การเข้าเป็นสมาชิกขององค์การการค้าโลกเวียดนาม จะมีผลต่อการค้าระหว่างประเทศที่สำคัญคือ ในด้านการส่งออก จะช่วยให้เวียดนามมีช่องทางในการส่งออกดีขึ้น การกีดกันการนำเข้าจากประเทศคู่ค้าจะน้อยลง โดยเฉพาะสินค้าสิ่งทอ กาแฟ และข้าว ในด้านการนำเข้าสินค้า เวียดนามมีข้อผูกพันต้องลดภาษีนำเข้า เพิ่มโควตา หรือยกเลิกการกำหนดโควตานำเข้าสินค้าเกษตร และมีใช้สินค้าเกษตรที่สำคัญหลายรายการ มีข้อผูกพันต้องลดภาษีลงให้อยู่ในช่วงระหว่าง 0-35% โดยบางรายการมีข้อผูกพันให้ลดภาษีลงเป็นช่วงๆ ซึ่งช่วงสุดท้ายสิ้นสุดในปี 2557

สินค้าเกษตรหลายรายการได้รับการปกป้องโดยระบบโควตาภาษี กล่าวคือ หากนำเข้าในปริมาณที่อยู่ในโควตา จะเสียภาษีในอัตราต่ำ ปริมาณที่นำเข้าเกินโควตา จะเสียภาษีในอัตราสูง เช่น ไข่ ไบยาสูบ น้ำตาล เกลือ โดยเฉพาะสินค้าเกลือ เวียดนามอ้างว่าเกลือเป็นที่มาของรายได้หลักของชาวนาเกลือ ที่ยากจนประมาณหนึ่งแสนรายตามแนวชายฝั่ง จึงจำเป็นต้องให้การปกป้อง

เวียดนามมีข้อผูกพันจะไม่ให้การอุดหนุนการส่งออกแก่สินค้าเกษตร แต่สามารถให้การอุดหนุนภายในแก่เกษตรกรหากไม่เป็นการบิดเบือนทางการค้า และปริมาณการผลิต โดยสามารถให้การอุดหนุนได้สูงสุดไม่เกิน 246 ล้านดอลลาร์

การเปิดตลาดสินค้าบริการ เวียดนามได้ให้ข้อผูกพันที่จะเปิดตลาดแก่ธุรกิจหลายรายการ เช่นการให้บริการทางบัญชี คนต่างด้าวถือหุ้นได้ถึง 100% หรือ ธุรกิจบางประเภทกำหนดช่วงเวลาให้คนต่างด้าว มีสัดส่วนถือหุ้นเพิ่มขึ้นในลักษณะทยอยเป็นขั้นๆ จนถึง 100% ภายในระยะเวลา 5 ปี เช่น ธุรกิจขนส่งสินค้าด่วน ขณะเดียวกันเวียดนามก็สงวนสิทธิที่จะจำกัดสัดส่วนการถือหุ้นของคนต่างด้าวในบริษัทที่ไปประกอบธุรกิจบางประเภท เป็นต้นว่า ธุรกิจโทรคมนาคมมีข้อจำกัดสัดส่วนไว้ให้ถือหุ้นได้ไม่เกิน 49% หรือ 65% ซึ่งขึ้นอยู่กับประเภทธุรกิจโทรคมนาคมนั้นๆ การเจรจาเพื่อกำหนดพันธกรณีของเวียดนาม รายงานฉบับดังกล่าวประกอบด้วยพันธกรณีว่าด้วยสินค้า (Commitment on Goods) พันธกรณีว่าด้วยการบริการ (Commitment on Services) และรายงานของคณะทำงานเพื่อพิจารณาการรับเข้าเป็นสมาชิก (The

Working Party Report) ซึ่งแสดงกฎหมาย กฎระเบียบทางการค้า และสถาบันต่างๆ ที่เกี่ยวกับการค้าของเวียดนาม

สำหรับพันธกรณีที่เวียดนามผูกพันไว้กับ WTO มีสาระสำคัญพอสรุปได้ดังนี้

การค้าสินค้า

หลังเข้าเป็นสมาชิก WTO เวียดนามจะต้องทยอยปรับเปลี่ยนเพดานอัตราภาษีนำเข้าของสินค้าส่วนใหญ่ตามที่ผูกพันไว้กับ WTO (Bound Rate หรือ Legal Ceilings) ให้อยู่ในช่วง 0% - 35% 3 (สินค้าที่มี Bound Rate สูงกว่า 35% อาทิ รถยนต์ รถบรรทุก จักรยานยนต์ บุหรี่ เป็นต้น) โดยจะลดลงจากอัตราเฉลี่ย 17.4% ในปี 2550 เหลืออัตราเฉลี่ย 13.6% ภายในปี 2562 แบ่งเป็น

สินค้าเกษตร ต้องลดภาษีนำเข้าเหลือเฉลี่ย 21.7% ภายในปี 2555

สินค้าอุตสาหกรรม ต้องลดภาษีนำเข้าเหลือเฉลี่ย 12.5% ภายในปี 2562

อย่างไรก็ตาม อัตราภาษีศุลกากรของสินค้าบางรายการที่เวียดนามใช้เรียกเก็บจริงในปัจจุบัน (Applied Rate) อาจต่ำกว่าเพดานภาษี (Bound Rate) ที่ทางการเวียดนามผูกพันไว้กับ WTO

ตาราง 2.3 อัตราภาษีสินค้านำเข้าของเวียดนามตามที่ผูกพันไว้กับ WTO

Unit : %

Products	2005 Tariff Rates*	Initial Bound Rate	Final Bound Rate	Implementation
Simple Average	18.5	17.4	13.6	Up to 12 years
=Agricultural Products	29.4	27.3	21.7	Up to 5 years
=Non-agricultural Products	17.0	16.0	12.5	Up to 12 years
• Steel	9.7	17.7	13.0	Up to 2 years
• Petroleum	14.6	27.2	27.1	Up to 2 years
• Manufactures				
- Textile and Clothing	36.6	13.6	13.5	Upon accession
- Footwear	45.0	35.8	27.2	Upon accession
- Cars	63.6	84.8	58.7	Up to 12 years
- Motorbikes	100.0	100.0	74.3	Up to 12 years
- Electronic Machinery	13.3	13.9	9.5	5 years
Minimum Tariff	0	0	0	
Maximum Tariff	150	150	85	
Number of Lines	10,689	10,444	10,444	

ที่มา: International Monetary Fund, "IMF Survey", January 29, 2007.

Note: Rates applicable to most imports from countries outside Southeast Asia.

นอกจากนั้น เวียดนามยังต้องยกเลิกการอุดหนุนสินค้าเกษตรเพื่อการส่งออกแต่ยังสามารถให้การอุดหนุนสินค้าเกษตรที่บริโภคภายในประเทศได้ไม่เกิน 246 ล้านดอลลาร์สหรัฐ/ปี ซึ่งเป็นการให้การอุดหนุนเพิ่มเติมจากกรอบของ WTO โดยทั่วไป ที่จะให้สิทธิในการอุดหนุนด้านการเกษตรสำหรับประเทศกำลังพัฒนาได้สูงสุดไม่เกิน 10% ของมูลค่าสินค้าเกษตรที่ผลิตได้ นอกจากนี้ เวียดนามยังต้องยกเลิกมาตรการกีดกันทางการค้าต่าง ๆ อาทิ การห้ามนำเข้า การกำหนดโควตานำเข้า ที่เคยใช้กับการนำเข้าสินค้าบางรายการ เช่น บุหรี่ ยานพาหนะมือสอง เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ในกรณีของการนำเข้าสินค้าอ่อนไหว (Sensitive Products) บางรายการ อาทิ ไข่ ยาสูบ และน้ำตาลทรายดิบ/น้ำตาลทรายขาว ฯลฯ เวียดนามสามารถเรียกเก็บภาษีนำเข้าในอัตราที่สูงขึ้นได้ หากมีการนำเข้าเกินกว่าโควตาที่กำหนดไว้ เนื่องจากสินค้านี้ดังกล่าวเป็นแหล่งรายได้หลักของเกษตรกรจำนวนมากในประเทศ แต่ทั้งนี้เวียดนามก็ต้องทยอยเปิดตลาดสินค้าอ่อนไหวดังกล่าว ด้วยการขยายโควตานำเข้าและยกเลิกการจำกัดปริมาณการนำเข้าภายในปี 2555

สำหรับการค้าสินค้าเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology : IT) เวียดนามต้องลดอัตราภาษีนำเข้าสินค้าเทคโนโลยีสารสนเทศตามที่ผูกพันไว้กับ WTO โดยสินค้าเทคโนโลยีสารสนเทศบางรายการ เวียดนามจะลดภาษีนำเข้าเหลือ 0% ทันทีที่เวียดนามเข้าเป็นสมาชิก WTO ส่วนสินค้าเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่นอีก 300 รายการ เวียดนามจะต้องทยอยลดและยกเลิกภาษีนำเข้าจนเหลือ 0% ภายในปี 2553-2557

การค้าบริการ

เวียดนามตกลงจะเปิดเสรีภาคบริการในหลายสาขา อาทิ บัญชี กฎหมาย ธนาคาร การโฆษณาการวิจัยและพัฒนาทางวิทยาศาสตร์ การสื่อสารและโทรคมนาคม บริการจัดจำหน่าย เป็นต้น โดยแต่ละสาขาจะมีรายละเอียดแตกต่างกันไป อาทิ อนุญาตให้นักลงทุนต่างชาติสามารถถือหุ้นได้ทั้ง 100% สำหรับการลงทุนทำธุรกิจด้านบัญชีทันทีที่เวียดนามเข้าเป็นสมาชิก ส่วนการลงทุนด้านบริการขนส่งสินค้าด่วน (Express Delivery Courier Services) จะอนุญาตให้นักลงทุนต่างชาติถือหุ้นได้ทั้ง 100% ภายในปี 2555 สำหรับการลงทุนในด้านโทรคมนาคมจะทยอยปรับเพิ่มเพดานการถือหุ้นของนักลงทุนต่างชาติได้สูงสุดไม่เกิน 49% หรือ 65% ขึ้นกับประเภทของบริการนั้น ๆ ฯลฯ

แนวโน้มการเปิดเสรี

พันธกรณีที่สำคัญ เช่น เวียดนามจะยกเลิกมาตรการการห้ามนำเข้าหรือการควบคุมปริมาณการนำเข้าสินค้า และจะปฏิบัติตามความตกลงว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้า ความตกลงว่าด้วยอุปสรรคทางเทคนิคต่อการค้า และความตกลงว่าด้วยการบังคับใช้มาตรการสุขอนามัยและสุขอนามัยพืชทันทีที่เข้าเป็นสมาชิก ส่วนเรื่องสิทธิในการนำเข้าและส่งออก บริษัทต่างประเทศทั้งหมดจะ

สามารถนำเข้าและส่งออกได้ในฐานะผู้นำเข้าหรือส่งออกโดยตรง ผู้นำเข้าสามารถเลือกผู้จัดจำหน่ายในประเทศได้

2.2.3 นโยบายการเชื่อมโยงเศรษฐกิจในระดับอนุภูมิภาค (ไทยและ CLMV)

ยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ อิระวดี – เจ้าพระยา – แม่น้ำโขง (ACMECS) เป็นกรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจที่เริ่มจากแนวคิดของ พ.ต.ท. ดร.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีไทยขณะนั้นที่เสนอให้ก่อตั้งความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่าง 4 ประเทศขึ้น คือ ไทย ลาว กัมพูชา และเมียนมาร์ เพื่อสร้างความเจริญทางเศรษฐกิจร่วมกัน และได้รับการสนับสนุนในหลักการจากผู้นำประเทศเพื่อนบ้านทั้งสามดังกล่าว เมื่อวันที่ 29 เมษายน 2546 ต่อมาเมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน 2546 ผู้นำทั้ง 4 ประเทศ คือ สมเด็จฮุน เซ็น นายกรัฐมนตรีกัมพูชา นายบุนยั้ง วอละจิต นายกรัฐมนตรีลาว พล.อ.ชิน ยุ้น นายกรัฐมนตรีพม่า และพ.ต.ท. ดร.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีไทย ได้เข้าร่วมการประชุมระดับผู้นำกรอบความร่วมมือ ACMECS เป็นครั้งแรกที่เมืองพุกาม ประเทศพม่า ในการประชุมดังกล่าว ผู้นำประเทศสมาชิกได้ลงนามร่วมกันในปฏิญญาพุกามที่จะมีความร่วมมือระหว่างกันในสาขาความร่วมมือสำคัญ 5 สาขา ได้แก่ การอำนวยความสะดวกด้านการค้าและการลงทุน ความร่วมมือด้านเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม การเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคม การท่องเที่ยว และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และเมื่อวันที่ 10 พฤษภาคม 2547 เวียดนามได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกของ ACMECS เพื่อเพิ่มพูนความร่วมมือในการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจ และสร้างความมั่นคงและสันติภาพในอนุภูมิภาคให้เป็นไปอย่างสอดคล้องและเสริมประโยชน์กันมากยิ่งขึ้น โดยมีสาขาความร่วมมือที่สำคัญดังนี้

สาขาความร่วมมือ⁴

ปัจจุบัน ยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ อิระวดี-เจ้าพระยา-แม่น้ำโขง (ACMECS) ให้ความสำคัญกับกิจกรรมใน 6 สาขาความร่วมมือหลัก โดยเมื่อวันที่ 5 สิงหาคม 2548 ที่ประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศ ACMECS ได้เห็นชอบให้มีการจัดตั้งสาขาความร่วมมือด้านสาธารณสุขเป็นสาขาความร่วมมือใหม่เพิ่มขึ้นมา รายละเอียดมีดังนี้

1. การอำนวยความสะดวกด้านการค้าและการลงทุน
 - เพื่อใช้ประโยชน์จากความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบของประเทศที่เกี่ยวข้อง
 - เพื่ออำนวยความสะดวกสำหรับการไหลเวียนของสินค้าและการลงทุน เพื่อให้เกิดการจ้างงาน
 - เพื่อสร้างรายได้และลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจสังคม
2. ความร่วมมือด้านการเกษตรและอุตสาหกรรม

⁴ กองส่งเสริมเศรษฐกิจสัมพันธ์และความร่วมมือ กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ

- เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งและส่งเสริมความร่วมมือด้านการเกษตรและอุตสาหกรรมโดยสร้างและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน จัดสรรการผลิต การตลาด และการจัดซื้อร่วมกัน การวิจัยและพัฒนา และการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกัน
- 3. การเชื่อมโยงการค้า

 - พัฒนาและใช้ประโยชน์จากการเชื่อมโยงการขนส่งระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง
 - อำนวยความสะดวกสำหรับการค้า การลงทุน เกษตรกรรม การผลิตทางอุตสาหกรรม และการท่องเที่ยว

- 4. ความร่วมมือด้านการท่องเที่ยว

 - ส่งเสริมยุทธศาสตร์ร่วมสำหรับความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง
 - อำนวยความสะดวกการท่องเที่ยวในหมู่มิตรประเทศและจากภูมิภาคอื่นๆ

- 5. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

 - ส่งเสริมการเสริมสร้างขีดความสามารถของคนและสถาบัน
 - ริเริ่มมาตรการเพื่อพัฒนายุทธศาสตร์การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้สามารถแข่งขันได้ในระดับภูมิภาค

- 6. ความร่วมมือด้านสาธารณสุข

 - ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาขีดความสามารถทางด้านสาธารณสุข และแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างกัน

จากกรอบสาขาความร่วมมือข้างต้น จะเห็นได้ว่า สาขาความร่วมมือด้านที่ 1 ในข้อการอำนวยความสะดวกสำหรับการไหลเวียนของสินค้าและการลงทุนเพื่อให้เกิดการจ้างงานภายในอนุภูมิภาค เป็นหัวข้อความร่วมมือที่มีความสำคัญและมีผลโดยตรงต่อการลงทุนของ SMEs ไทยยังประเทศในกลุ่ม CLMV ดังนั้น SMEs ที่มีความประสงค์จะลงทุนในประเทศกลุ่ม CLMV ควรติดตามความคืบหน้าในกรอบความร่วมมือดังกล่าวเพื่อให้ทราบถึงโอกาส และประโยชน์จากกรอบความร่วมมือดังกล่าว

GMS

โครงการความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง GMS เป็นความร่วมมือของ 6 ประเทศ คือ ไทย เมียนมาร์ ลาว กัมพูชา เวียดนาม และจีน (ยูนนาน) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535 โดยมีธนาคารพัฒนาเอเชีย (ADB: Asian Development Bank) เป็นผู้ให้การสนับสนุนหลัก มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้เกิดการขยายตัวทางการค้า การลงทุนอุตสาหกรรม การเกษตร และบริการ สนับสนุนการจ้างงาน และยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่ให้ดีขึ้น ส่งเสริมและพัฒนาความร่วมมือทางเทคโนโลยีและการศึกษาระหว่างกัน ตลอดจนการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่ส่งเสริมกันอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมและเพิ่มขีดความสามารถ รวมทั้งโอกาสทางเศรษฐกิจในเวทีการค้าโลก โดยมีสาขาความร่วมมือ 9 สาขา ได้แก่ คมนาคมขนส่ง โทรคมนาคม พลังงาน การค้า การลงทุน เกษตร สิ่งแวดล้อม การท่องเที่ยว และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

กรอบความร่วมมือด้านการลงทุน

ในการประชุม Subregional Investment Working Group (SIWG) เมื่อวันที่ 27-28 กุมภาพันธ์ 2001 ได้มีการหารือเกี่ยวกับกรอบความร่วมมือด้านการค้าและการลงทุน โดยหนึ่งในความร่วมมือที่สำคัญ คือ การจัดตั้ง GMS BUSINESS FORUM เพื่อจัดทากลไกสำหรับภาคธุรกิจในการมีส่วนร่วมด้านการค้าการลงทุนในกลุ่มประเทศ ซึ่งประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี ขั้นตอนต่อมาคือ การพัฒนาขีดความสามารถของหน่วยงานที่ส่งเสริมการลงทุน โดย ADB พิจารณาให้ความช่วยเหลือในการจัดทำเว็บไซต์ด้านการส่งเสริมการลงทุนแก่ประเทศกัมพูชา ลาว เมียนมาร์ และเวียดนาม รวมถึงการพัฒนาระบบการกำกับดูแลและสิทธิประโยชน์ด้านการลงทุน ซึ่งสามารถพิจารณาได้จาก นอกจากนี้ยังมีความร่วมมือด้านการลงทุนในลักษณะของ "ECONOMIC CORRIDOR" ที่ให้มีการพัฒนากิจกรรมทางเศรษฐกิจ และ โครงการสร้างพื้นฐานไปพร้อม ๆ กัน รวมทั้งการพัฒนาในรูปแบบของการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันตามศักยภาพของแต่ละพื้นที่ที่มีอยู่

นอกจากนี้ยังมีกรอบความร่วมมือด้านอื่น ๆ อีก ได้แก่ การพัฒนาระบบ ONE-STOP SERVICE เพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักลงทุนด้านการค้า การพิจารณาปรับปรุงประเด็นด้านนโยบายการลดเลิกมาตรการที่มีใช้ภาษีศุลกากรที่เป็นอุปสรรคทางการค้า และสนับสนุนส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนในด้านการค้าให้เพิ่มมากขึ้น

ความคืบหน้าการดำเนินงาน GMS ที่สำคัญ

1. การพัฒนาแนวพื้นที่เศรษฐกิจเหนือ-ใต้ (North-South Economic Corridor) – เชื่อมโยงไทย-พม่า/ลาว-จีน
 - 1.1 เส้นทางสาย แม่สาย-เชียงตุง-เชียงรุ่ง-คุนหมิง ไทยช่วยสร้างสะพานมิตรภาพ ข้ามแม่น้ำสายแห่งที่ 2 แบบให้เปล่าด้วยวงเงิน 38 ล้านบาท และได้มีการเปิดใช้สะพานข้ามแม่น้ำสายแห่งที่ 2 และเส้นทางแม่สาย-เชียงตุง-เชียงรุ่งในเดือน กรกฎาคม 2547
 - 1.2 เส้นทางสาย เชียงของ-หลวงน้ำทา-เชียงรุ่ง-คุนหมิง ไทย จีน และ ADB ให้ความช่วยเหลือการก่อสร้างเส้นทางในส่วนของ สปป. ลาวฝ่ายละ 1 ใน 3 ของค่าก่อสร้าง โดยไทยให้ความช่วยเหลือแบบเงินกู้ผ่อนปรนด้วยวงเงิน 1385 ล้านบาท คาดว่าจะก่อสร้างเสร็จในปี 2548 หนึ่งรัฐบาลไทยได้ประกาศเจตนารมณ์ที่จะช่วยสร้างสะพานข้ามแม่น้ำโขงที่เชียงของ-ห้วยทราย โดยจะรับผิดชอบค่าก่อสร้างครึ่งหนึ่ง และ ADB ก็แสดงความสนใจที่จะให้เงินกู้แก่ฝ่ายลาวส่วนหนึ่งด้วย
 - 1.3 เส้นทางสาย ห้วยโก๋น-ปากแบ่ง โครงการปรับปรุงเส้นทางจากห้วยโก๋น (จ. น่าน)-เมืองเงิน (แขวงไชยบุรี)-ปากแบ่ง (แขวงอุดมไชย) ระยะทาง 49.22 กม. ซึ่งไทยจะให้ความช่วยเหลือด้วยวงเงิน 840 ล้านบาท โดยเป็นเงินกู้ผ่อนปรน (ร้อยละ 70) และเงินให้เปล่า (ร้อยละ 30) คาดว่าจะก่อสร้างเสร็จในปี 2549 โดยเส้นทางนี้จะสามารถเชื่อมต่อจาก จ. น่าน ไปยังประเทศจีน (ผ่านทางไชยบุรี-บ่อเต็น) และเชื่อมต่อไปยังหลวงพระบาง
2. การพัฒนาแนวพื้นที่เศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก (East-West Economic Corridor) – เชื่อมโยงพม่า-ไทย-ลาว-เวียดนาม
 - 2.1 ฝั่งตะวันออก: มุกดาหาร-สะหวันนะเขต-ดองฮา-เว้-ดานัง
 - สะพานข้ามแม่น้ำโขงแห่งที่ 2 ไทยและลาวได้กู้เงินจาก JBIC มาดำเนินการก่อสร้างเป็นวงเงิน 4,700 ล้านเยน (ส่วนของไทย 2,300 ล้านเยน) ได้มีการลงนามสัญญาจ้างก่อสร้างสะพานเมื่อ 3 ธ.ค. 2546 และคาดว่าจะก่อสร้างเสร็จในปี 2548 (6 เดือนก่อนกำหนดเดิม)
 - เส้นทางหมายเลข 9 (ในลาว) การปรับปรุงและซ่อมแซมเส้นทาง สะหวันนะเขต-เมืองพิน-แดนสวรรค์ ระยะทางประมาณ 210 กม. โดย JICA และ ADB ให้การสนับสนุนด้านการเงิน ซึ่งได้เปิดใช้อย่างเป็นทางการเมื่อ 23 เม.ย. 2547
 - เส้นทางหมายเลข 9 (ในเวียดนาม) และท่าเรือน้ำลึกดานัง ADB JBIC และรัฐบาลเวียดนามให้การสนับสนุนด้านการเงินในการก่อสร้างเส้นทางลาวบ่าว-ดองฮา อุโมงค์ไย วัน และการปรับปรุงท่าเรือน้ำลึกดานัง บางส่วนของการก่อสร้างแล้วเสร็จและคาดว่าทั้งโครงการจะเสร็จสมบูรณ์ในปลายปี 2547
 - 2.2 ฝั่งตะวันตก: แม่สอด-เมะล้าโย ไทยจะให้ความช่วยเหลือเส้นทางช่วงแม่สอด-เมียวดี-กอกะเร็ก-พะอัน-ท่าดอน ระยะทางประมาณ 198 กม. (โดยจะสร้างถนนให้เปล่าในช่วง 18 กม. แรก และให้กู้ในส่วนที่เหลือ) ซึ่งจะเป็นส่วนหนึ่งของเส้นทางแม่สอด-เมียวดี-เมะล้าโย โดยรัฐบาลไทยตกลงในหลักการที่จะให้เงินกู้สำหรับการก่อสร้างช่วงกอกะเร็ก-เมะล้าโย ในระยะ ต่อไป

3. การพัฒนาแนวพื้นที่เศรษฐกิจตอนใต้ (Southern Economic Corridor) – เชื่อมโยง ไทย-กัมพูชา-เวียดนาม
 - 3.1 เส้นทาง ตราด-เกาะกง-สแรมบ็ล เป็นส่วนหนึ่งของเส้นทางเลียบชายฝั่งทะเลไทย-กัมพูชา-เวียดนาม (R10) โดยไทยให้ความช่วยเหลือแบบเงินกู้ผ่อนปรน 567.7 ล้านบาท เพื่อการปรับปรุงถนนระยะทาง 151.5 กม. และให้เปล่า 288 ล้านบาท เพื่อการก่อสร้างสะพานขนาดใหญ่ 4 แห่ง
 - 3.2 เส้นทาง ช่องสะง่า-อันลองเวง-เสียมราฐ การปรับปรุงถนนระยะทาง 167 กม. ซึ่งจะเชื่อมโยงระหว่างภาคอีสานใต้ของไทยกับเมืองเสียมราฐ โดยจะเริ่มเจรจาเงื่อนไขสัญญาเงินกู้กลางปี 2547
4. ความตกลงว่าด้วยการขนส่งข้ามแดนในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง (GMS Cross Border Transport Agreement)

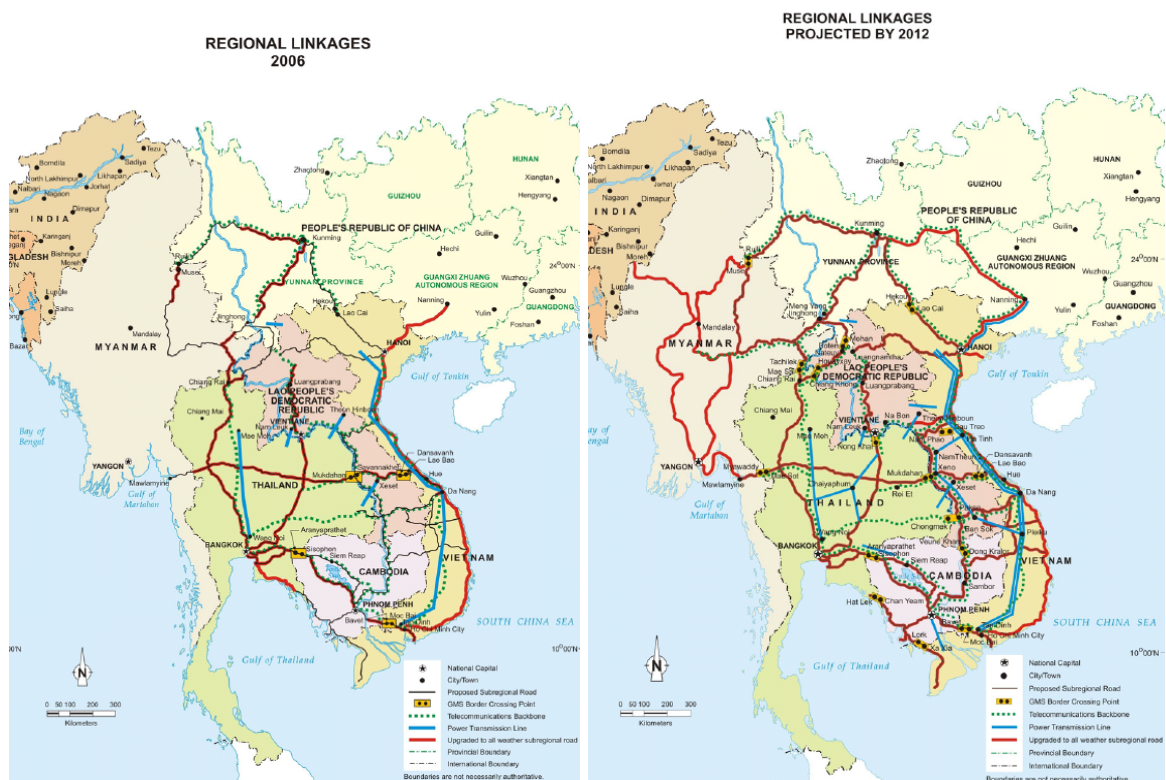
เป็นความตกลงที่ช่วยอำนวยความสะดวกการผ่านแดนและข้ามแดนของคนและสินค้าใน อนุภูมิภาค ประเทศภาคีสมาชิกทั้ง 6 ประเทศได้ให้สัตยาบันความตกลงฯ แล้ว และได้มีการประกาศการมีผลบังคับใช้ของความตกลงฯ (ส่วนรอบความตกลง) เมื่อ 30 เม.ย. 47 และตั้งแต่ต้นปี 2546 ประเทศภาคีสมาชิกได้เจรจาในรายละเอียดของส่วนภาคผนวกแนบท้ายความตกลงฯ (Annex) 16 ฉบับและพิธีสาร (Protocol) 3 ฉบับ โดยได้รับความช่วยเหลือด้านวิชาการจาก ADB และ ESCAP โดยคาดว่าจะสามารถจัดทำภาคผนวกและพิธีสารให้แล้วเสร็จในปี 2548
5. ความตกลงว่าด้วยการเดินเรือพาณิชย์ในลุ่มแม่น้ำโขงตอนบน (Quadripartite Agreement on Commercial Navigation on Lancang – Mekong River)

ไทย ลาว พม่า จีน ได้ลงนามร่วมกันในความตกลงว่าด้วยการเดินเรือในแม่น้ำล้านช้าง-แม่น้ำโขง เมื่อวันที่ 20 เม.ย. 2543 ณ จังหวัดท่าขี้เหล็ก พม่า และมีผลบังคับใช้เมื่อเดือนเมษา 2544 โดยความตกลงฯ มีวัตถุประสงค์เพื่อการอำนวยความสะดวกการเดินเรือพาณิชย์ในแม่น้ำโขงตอนบน และจีนได้ให้การสนับสนุน การปรับปรุงร่องน้ำเพื่อการเดินเรือ (เคลื่อนย้ายเกาะแก่งและหาดตื้นที่เป็นอุปสรรคต่อการเดินเรือในลุ่มน้ำโขงตลอดช่วงแนวช่องทางเดินเรือ 331 กิโลเมตร เพื่อให้ช่องทางมีขนาดกว้างไม่ต่ำกว่า 35 เมตร และลึกประมาณ 3 เมตร) ซึ่งได้ดำเนินการเสร็จแล้ว 10 จุด ส่วนจุดสุดท้ายที่บริเวณแก่งคอนผีหลวง ครม. ได้มีมติเมื่อ 8 เม.ย. 2546 มอบหมายให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทำการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับผลกระทบด้านต่างๆ (ในไทย) ที่ยังมีความกังวลอยู่ บัดนี้ (ก.ค. 47) ผลการศึกษาดังกล่าวได้เสร็จสมบูรณ์แล้ว โดยระบุว่าผลกระทบของโครงการฯ ต่อสภาพแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคมและวิถีชีวิต แหล่งท่องเที่ยว โบราณสถานและวัฒนธรรม จะอยู่ในระดับต่ำ อย่างไรก็ตามจากการดำเนินการด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ยังสะท้อนให้เห็นว่า ประชาชนในพื้นที่ยังมีข้อวิตกกังวลเกี่ยวกับโครงการนี้อยู่
6. ความร่วมมือด้านพลังงานประเทศ
GMS ได้ลงนามความตกลงว่าด้วยความร่วมมือด้านการซื้อขายไฟฟ้าและการสร้างเครือข่ายสายส่งระหว่างรัฐบาล 6 ประเทศลุ่มแม่น้ำโขง (Inter-Governmental Agreement on Regional Power Trade) เมื่อ 3 พ.ย. 2545 โดยความตกลงนี้มีจุดประสงค์ให้ประเทศสมาชิกร่วมมือและวางแผนพัฒนาระบบส่งไฟฟ้าที่ประหยัด และมีความมั่นคง รวมไปถึงกลไกในการดำเนินการซื้อขายไฟฟ้าในอนุภูมิภาค
7. ความร่วมมือด้านโทรคมนาคม
ประเทศไทยโดยบริษัท ทศท คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) ได้ดำเนินการจัดสร้างโครงข่ายระบบเคเบิลใยแก้วตามโครงการ Telecommunication Backbone Project ในส่วนของไทยครบทุกจุดที่ เกี่ยวข้องแล้ว และยังได้เปิดให้บริการในเส้นทางระหว่าง อยุธยาประเทศ (ไทย)-ปอยเปต (กัมพูชา) และระหว่างหนองคาย (ไทย)-เวียงจันทน์ (สปป.ลาว) แล้ว ขณะนี้รอความพร้อมในการเชื่อมโยงกับจีน พม่า และจุดเชื่อมโยงอื่นๆ ของลาว
8. ความร่วมมือด้านการท่องเที่ยว
โครงการจัดทำแผนการตลาดท่องเที่ยว Six Countries One Destination โดยมี Agency for Coordinating Mekong Tourism Activities (AMTA) ซึ่งตั้งสำนักงานอยู่ที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เป็นศูนย์ประสานงานหลักด้านการตลาดเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชื่อมโยงระหว่างประเทศในรูปแบบของ package tour โดยจะเน้นตามแนวพื้นที่เศรษฐกิจ 3 แนวหลัก ตลอดจนการศึกษา GMS Visa เพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวจากนอกอนุภูมิภาค
9. ความร่วมมือด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

ไทยส่งเสริมให้มีการดำเนินตามแผนงาน Phnom Penh Plan ซึ่งเป็นแผนงานพัฒนาผู้บริหารระดับสูงและระดับกลางอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน โดยเฉพาะการดำเนินงานของ AIT และ สถาบันลุ่มแม่น้ำโขง (Mekong Institute) ซึ่งก่อตั้งเมื่อปี 2537 โดยเป็นความร่วมมือระหว่างรัฐบาลนิวซีแลนด์กับรัฐบาลไทย
ที่มา : กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ กระทรวงต่างประเทศ

ปัจจุบัน GMS มียุทธศาสตร์หลักของการพัฒนา 4 ด้านคือ (1) การปรับปรุงสาธารณูปโภคที่เกี่ยวข้องกับการเชื่อมโยงขนส่งสินค้าและนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศสมาชิก (2) เชื่อมโยงตลาดในภูมิภาคของประเทศต่างๆเข้าไว้ด้วยกันให้เป็นตลาดรวมในระดับประเทศ (3) พัฒนาในด้านสุขภาพ ด้านเศรษฐกิจ และสังคมที่เกี่ยวข้องกับการเชื่อมโยงในระดับอนุภูมิภาค (4) บริหารจัดการการสภาพสิ่งแวดล้อมและการใช้ทรัพยากรธรรมชาติร่วมกันเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และการพัฒนาที่ยั่งยืน

ผลของการพัฒนาเส้นทางและสาธารณูปโภคสนับสนุนเพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงระหว่างประเทศสมาชิกทั้ง 6 ประเทศ ทำให้เครือข่ายถนนและไฟฟ้าเชื่อมโยงระหว่างประเทศในกลุ่ม GMS ถูกพัฒนาเป็นดังภาพด้านซ้ายของภาพประกอบที่ 2.3 โดยโปรแกรม GMS มีเป้าหมายที่จะพัฒนาเครือข่ายคมนาคมและพลังงานไฟฟ้าให้เป็นอย่างภาพขวาในปี 2012

ภาพประกอบที่ 2.3 แนวทางการพัฒนาเครือข่ายถนนและพลังงานไฟฟ้าของ GMS
ที่มา : ADB (2007)

การให้ความช่วยเหลือโดยตรงจากรัฐบาลไทยแก่ประเทศเพื่อนบ้าน

จากการที่ประเทศไทยมีนโยบายเชื่อมโยงการค้าและการลงทุนกับประเทศเพื่อนบ้านอย่างต่อเนื่องเมื่อไม่นานมานี้ประเทศไทยได้จัดตั้งองค์กรใหม่ขึ้นมากองคกรหนึ่งโดยองค์กรดังกล่าวมีหน้าที่รับผิดชอบการให้ความช่วยเหลือทั้งทางด้านวิชาการและด้านการเงินเพื่อการพัฒนาแก่ประเทศกัมพูชา เมียนมาร์ ลาว และเวียดนาม โดยองค์กรดังกล่าวมีชื่อว่า สำนักงานความร่วมมือพัฒนาเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน (องค์การมหาชน) หรือ สพพ. (Neighbouring Countries Economic Development Cooperation Agency (Public Organization) : NEDA) จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 17 พฤษภาคม 2548 โดยทำหน้าที่เป็นหน่วยงาน ODA (Official Development Agency) ของประเทศไทยที่ให้ความช่วยเหลือประเทศเพื่อนบ้าน โดยตั้งแต่ปี 2548 เป็นต้นมา สพพ. ได้ให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศเพื่อนบ้านเป็นจำนวน 9 โครงการ รวมมูลค่า 5,512.7 ล้านบาท

ตารางที่ 2.4 โครงการช่วยเหลือประเทศเพื่อนบ้านของ สพพ.

หน่วย: ล้านบาท

โครงการ	วัตถุประสงค์	มูลค่า	เงินให้กู้	เงินให้เปล่า
ลาว				
ก่อสร้างเส้นทาง เชิงราย- คูนหมิงผ่านสปป.ลาว (R3) (บ่อแก้ว – หลวงน้ำทา)	เชื่อมโยงเส้นทางตามแนวเศรษฐกิจ เหนือ-ใต้ ภายใต้กรอบ GMS	1,385.0	1,385.0	-
ปรับปรุงสนามบินระหว่าง ประเทศวัตไต	ปรับปรุงสนามบินระหว่างประเทศ แห่งชาติให้มีความสะดวกและ ปลอดภัย	320.0	114.0	96.0
ก่อสร้างเส้นทางรถไฟเชื่อมต่อ ระหว่างจังหวัดหนองคาย- ท่านาแล้ง	สนับสนุน/ส่งเสริมการขนส่งสินค้า ระหว่างไทยและลาว	197.0	137.9	59.1
พัฒนาเส้นทางห้วยโก้น/เมือง เงิน-ปากแบ่ง	เชื่อมโยงภาคเหนือของประเทศไทย (จ.น่าน) กับลาวและประเทศอื่นๆ ใน GMS	840.0	588.0	252.0
ก่อสร้างร่องระบายน้ำและ ปรับปรุงถนน T2 ในนคร หลวงเวียงจันทน์	ป้องกันน้ำท่วมและอำนวยความสะดวก สะดวกการเดินทางระหว่างนคร เวียงจันทน์กับสนามบินวัตไต	160.0	112.0	48.0
ปรับปรุงสนามบินปากเซ	ปรับให้สนามบินสามารถรองรับ เครื่องบินขนาดผู้โดยสาร 150 ที่ นั่งได้	320.0	224.0	96.0

โครงการ	วัตถุประสงค์	มูลค่า	เงินให้กู้	เงินให้เปล่า
กัมพูชา				
ปรับปรุงและลาดยางผิวจราจร เส้นทาง ทรายด/เกาะกง-สะ แรมเปิด	เชื่อมโยงระหว่างภาคตะวันออกของ ไทย (ทรายด) และภาคใต้ของ กัมพูชา (สะแรมเปิด)	867.8	867.8	-
ก่อสร้างทางหลวงหมายเลข 67 (R67) อันลวงเวง - เสียมราฐ	เชื่อมโยงเส้นทางระหว่าง อีสานใต้ ของไทยไปยังเมืองเสียมราฐของ กัมพูชา	1,300.0	1,300.0	-
เมียนมาร์				
ก่อสร้างเส้นทางแม่สอด/เมียว วดี	เป็นส่วนหนึ่งของโครงการสร้างถนน เชื่อมโยงระหว่างไทย เมียนมาร์ และอินเดีย	122.9	-	122.9
รวมทั้งสิ้น		5,512.7	4728.7	674.0

ที่มา : รวบรวมจากสำนักงานความร่วมมือพัฒนาเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน (องค์การมหาชน)

2.3 นโยบายเศรษฐกิจของประเทศในกลุ่ม CLMV

ปัจจุบันราชอาณาจักรกัมพูชาอยู่ระหว่างการดำเนินการตามแผนพัฒนายุทธศาสตร์ชาติ (National Strategic Development Plan: NSDP) ปีพ.ศ. 2549 – 2553 ซึ่งเป็นแผนพัฒนาที่รวมแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม (Socio-Economic Development Plan) แผนยุทธศาสตร์เพื่อลดความยากจนของประเทศ (National Poverty Reduction Strategy) โดยสมเด็จพระราชาธิบดี ฮุน เซน นายกรัฐมนตรี ได้แถลงนโยบายและประกาศใช้ยุทธศาสตร์สี่เหลี่ยม หรือ จตุโกธน์ เพื่อการเจริญเติบโต การจ้างงาน ความเสมอภาค และประสิทธิภาพ ในกัมพูชา (“Rectangular Strategy” for Growth, Employment, Equity and Efficiency in Cambodia) หลังการจัดตั้งรัฐบาลเมื่อวันที่ 15 กรกฎาคม พ.ศ. 2547 ซึ่งยุทธศาสตร์ดังกล่าวมีสาระสำคัญที่สรุปได้ดังนี้ (ACMECS 2007)

ก. หลักการภายใต้ยุทธศาสตร์สี่เหลี่ยม

ยุทธศาสตร์สี่เหลี่ยมเป็นวาระแห่งชาติของกัมพูชาโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเร่งรัดการแก้ไขปัญหา ด้านเศรษฐกิจและสังคมที่กัมพูชากำลังเผชิญอยู่และการพัฒนาศักยภาพของกัมพูชา ได้แก่ (1) การ

ส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ (2) ส่งเสริมการสร้างงาน (3) การปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการของรัฐบาลเพื่อประกันความเท่าเทียมกันและความเป็นธรรมในสังคม (4) การเพิ่มประสิทธิภาพและความสามารถของรัฐบาลในการดำเนินโครงการปฏิรูปในทุกสาขาเพื่อลดความยากจนและบรรลุเป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน

ความสำคัญของยุทธศาสตร์สี่เหลี่ยม ได้แก่ การมุ่งพัฒนาประเทศเพื่อต่อยอดจากยุทธศาสตร์สามเหลี่ยม (ตรีโกณ หรือ Triangular Strategy) ซึ่งเป็นหลักพื้นฐานของการดำเนินงานของรัฐบาลชุดก่อน โดยมีวัตถุประสงค์ 9 ประการ ได้แก่ (1) การจัดการความยากจนและหิวโหย (2) การจัดระบบการศึกษาขั้นต้น 9 ปี (3) การส่งเสริมความเท่าเทียมกันทางเพศ (4) การลดอัตราการตายของทารก (5) การปรับปรุงระบบสาธารณสุข (6) การต่อสู้กับโรคติดต่อร้ายแรง (HIV/AIDS มาลาเรีย ฯลฯ) (7) การปกป้องสิ่งแวดล้อม (8) การสร้างหุ้นส่วนระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนา (9) การเก็บกักทุนระเบิดและการช่วยเหลือผู้เคราะห์ร้าย ทั้งนี้ เพื่อเป็นพื้นฐานของการดำเนินนโยบายด้านเศรษฐกิจโดยมุ่งพัฒนาและนำประเทศไปสู่การเติบโต การจ้างงาน ความเท่าเทียมกัน และควมมีประสิทธิภาพ รวมทั้งเกื้อกูลต่อการปฏิรูป ทาง การเมือง และความร่วมมือกันอย่างเป็นระบบระหว่างพรรคร่วมรัฐบาล

ข. โครงสร้างของยุทธศาสตร์สี่เหลี่ยม ประกอบด้วย

- ยึดหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) โดยมุ่งเน้นการปฏิรูป 4 ประการ ได้แก่ (1) การต่อต้านการฉ้อราษฎร์บังหลวง (2) การปฏิรูปกฎหมายและการศาล (3) การบริหารสาธารณะ (4) การปฏิรูปกองทัพ โดยเฉพาะการลดจำนวนกำลังพลและหันไปเพิ่มประสิทธิภาพของบุคลากรและอาวุธยุทโธปกรณ์
- สร้างเสริมสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาประเทศ ได้แก่ (1) ความสงบเรียบร้อย เสถียรภาพทางการเมือง และระเบียบทางสังคม (2) การสร้างหุ้นส่วนด้านการพัฒนาซึ่งรวมถึงภาคเอกชน ประเทศผู้บริจาค และประชาชน (3) การพัฒนาด้านเศรษฐกิจและการคลัง (4) การบูรณาการกัมพูชาเข้าสู่ภูมิภาคและโลก
- ยุทธศาสตร์สี่เหลี่ยมยังได้ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศใน 4 สาขาหลัก ได้แก่ (1) ด้านการเกษตร (2) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน (3) การพัฒนาภาคเอกชนและสนับสนุนการสร้างงาน (4) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยเฉพาะด้านการศึกษาและสาธารณสุข

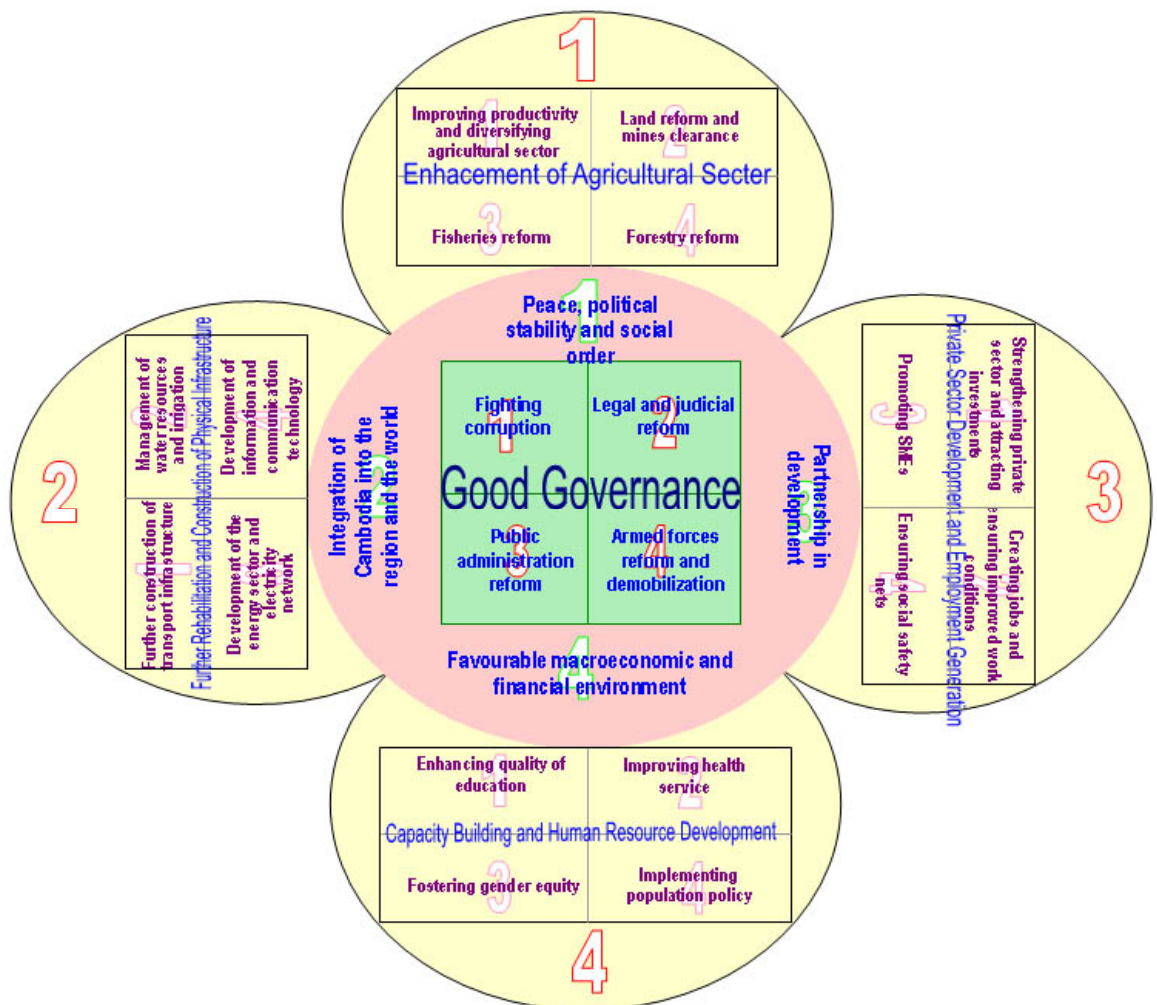
ค. ยุทธศาสตร์การลดความยากจนของรัฐบาล ได้แก่

- การเสริมสร้างความสงบเรียบร้อย เสถียรภาพ และจัดระเบียบทางสังคมโดยใช้มาตรการซึ่งสนับสนุนกฎเกณฑ์และความถูกต้องชอบธรรมตามกฎหมาย การเคารพในสิทธิมนุษยชนและ

ความเป็นประชาธิปไตย เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมทางการเมืองและความมั่นคงให้นำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนในระยะยาว

- การรักษาอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืนประมาณร้อยละ 5 - 7 ต่อปี
- การส่งเสริมการกระจายผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่เท่าเทียมกันระหว่าง คนรวยกับคนจน ระหว่างเมืองกับชนบท และระหว่างผู้ชายกับผู้หญิง
- การพัฒนาการบริหารจัดการและการใช้ประโยชน์จากสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน

ปัจจุบันกัมพูชากำหนดแผนพัฒนาเศรษฐกิจไว้ 8 ประการ ได้แก่ (1) การฟื้นฟูระบบชลประทานเพื่อการเกษตร (2) การพัฒนาการสื่อสารโทรคมนาคม (3) การสร้างเขื่อนไฟฟ้าพลังน้ำ (4) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (5) การสร้างอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก (6) การพัฒนาการท่องเที่ยว (7) การสำรวจและใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน และ (8) การพัฒนาการค้า การเติบโตทางเศรษฐกิจมีแนวโน้มที่ดี

ภาพประกอบที่ 2.4 ยุทธศาสตร์สี่เหลี่ยม
ที่มา: Ministry of Planning, Kingdom of Cambodia

เมียนมาร์

นับตั้งแต่ปี 2505 พม่าได้วางแผนการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ โดยมุ่งเน้นตลาดในประเทศ พยายามพึ่งพาตนเอง และมีนโยบายส่งเสริมอุตสาหกรรมที่ผลิตสินค้าเพื่อทดแทนการนำเข้า แต่ภายหลังจากปี 2531 ได้เปลี่ยนมาดำเนินนโยบายที่เปิดประเทศมากขึ้น และก้าวเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจแบบผสมผสานระหว่างภาครัฐและเอกชน โดยมีนโยบายเศรษฐกิจหลักดังนี้

1. การบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับการลงทุนต่างชาติ และยินยอมให้มีการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ
2. การบัญญัติกฎหมายว่าด้วยการประกอบกิจการทางธุรกิจ
3. การบัญญัติกฎหมายว่าด้วยการดำเนินการธนาคารใหม่ และอนุญาตให้มีการก่อตั้งธนาคารเอกชน รวมถึงธนาคารต่างชาติ
(สำนักงานสาขา) โดยเริ่มครั้งแรกตั้งแต่ปี 1963
4. เริ่มมีการใช้ระบบการจัดการทางการเงินการคลัง
5. เปิดโอกาสให้เกษตรกรมีสิทธิเสรีภาพในการเพาะปลูก การค้าและการขนส่ง
6. มีการกระจายอำนาจในการปกครองดูแลภาคเอกชน ให้มีเอกภาพมากยิ่งขึ้น
7. สนับสนุนการพัฒนาของภาคเอกชน (อาทิเช่น หอการค้าพม่า)
8. ยกเลิกการควบคุมราคา และลดการอุดหนุนจากรัฐ
9. ก่อตั้งสถาบันสำหรับการแลกเปลี่ยน
10. บัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับภาษีใหม่ เพื่อให้การเก็บภาษีและค่าธรรมเนียมมีความเหมาะสม และลดขั้นตอนการดำเนินการ
11. มุ่งเน้นการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานให้ดีขึ้น
12. มีการปรับโครงสร้างเงินเดือน และราคาสินค้าใหม่
13. ส่งเสริมการส่งออกให้มีความเหมาะสมและนำเสนอผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ ออกสู่ตลาดตลอดทั้งมีขั้นตอนการดำเนินการที่สะดวกรวดเร็ว
14. อนุญาตให้มีการประกอบธุรกิจแบบร่วมทุนได้ เพื่อนำทรัพยากรต่าง ๆ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ และนำไปสู่การยกระดับภาคเอกชน ปศุสัตว์ และประมง

รัฐบาลพม่าประกาศนโยบายตั้งแต่เข้ายึดอำนาจการปกครองใหม่ ๆ ที่จะเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจ พม่าจากระบบวางแผนส่วนกลาง (centrally-planned economy) เป็นระบบตลาดเปิดประเทศรองรับและ

ส่งเสริมการลงทุนจากภายนอก ส่งเสริมการส่งออก การท่องเที่ยว และขยายความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับภูมิภาค แต่ในทางปฏิบัติ การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจของพม่ามีความคืบหน้าช้าลงเนื่องจากรัฐบาลพม่าไม่ได้ดำเนินการในทิศทางดังกล่าวอย่างเต็มที่ รัฐบาลยังคงคุมและแทรกแซงภาคการผลิตต่าง ๆ อย่างเข้มงวด มีการเปลี่ยนแปลงกฎระเบียบด้านการค้าการลงทุนบ่อยครั้ง อาทิ เมื่อปี 2546 รัฐบาลพม่าได้ประกาศให้ทำการค้าข้าวโดยเสรี แต่ในปี 2547 ได้ประกาศห้ามส่งออกข้าวเป็นเวลา 6 เดือน

ปัจจุบัน แม้ว่ารัฐบาลพม่ายังไม่ได้ดำเนินการใด ๆ ที่สำคัญเพื่อปฏิรูประบบเศรษฐกิจมหภาค แต่พยายามเร่งการพัฒนาภาคการเกษตร การส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศ การส่งเสริมการท่องเที่ยว การนำทรัพยากรมาใช้ (โดยเฉพาะก๊าซธรรมชาติและพลังน้ำ) และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

ด้านเกษตรกรรม รัฐบาลพม่าให้ความสำคัญต่อการผลิตและส่งออกผลผลิตถั่ว ข้าว ยางพารา ฯลฯ โดยสภาการค้า (Trade Council) ภายใต้การกำกับการของรองพลเอกอาวุโส หม่อง เอ ได้ปรับระบบการส่งออกถั่วขึ้นใหม่เพื่อให้เกิดความคล่องตัวและจูงใจให้เกษตรกร ขยายการเพาะปลูก และรัฐบาลพม่าพยายามส่งเสริมโครงการปลูกข้าวเพื่อการส่งออก แม้ได้เปลี่ยนนโยบายในเรื่องนี้กลับไปกลับมาหลายครั้ง แต่ล่าสุดได้หันมาส่งเสริมเรื่องนี้ โดยเมื่อกลางปี 2548 ได้อนุญาตให้ภาคเอกชนทำการปลูกข้าวเพื่อการส่งออกอีก 30 บริษัท นอกจากนี้ รัฐบาลพม่ายังให้ความสำคัญต่อพืชเศรษฐกิจรายการใหม่ ๆ อาทิ ถั่วแมคคาเดเมีย โดยได้ส่งเจ้าหน้าที่ไปอบรมที่โครงการพัฒนาดอยตุงเมื่อเดือนกรกฎาคม 2548 และขอให้มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงส่งเสริมเมล็ดแมคคาเดเมีย 4.5 ตันไปปลูกในรัฐฉานของพม่า

การลงทุนด้านพลังงานในพม่าเป็นแหล่งรายได้จากต่างประเทศที่สำคัญที่สุดของพม่าในปี 2547 – 2548 รัฐบาลพม่าได้ลงนามการสำรวจก๊าซธรรมชาติกับบริษัทเอกชนต่างประเทศหลายราย อาทิ จีน ไทย (ปตท.สผ.) อินเดีย และสาธารณรัฐเกาหลี ปัจจุบันการลงทุนด้านพลังงานในพม่ามีสัดส่วนประมาณร้อยละ 88 ของการลงทุนจากต่างประเทศทั้งหมดในพม่า มีมูลค่าการลงทุนประมาณ 95 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี 2546 และ 128 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี 2547 นอกจากนี้ รัฐบาลพม่าเตรียมจะเปิดพื้นที่แหล่งน้ำมันและก๊าซธรรมชาติในทะเลให้เอกชนต่างชาติลงทุนสำรวจและขุดเจาะเพิ่มอีก 13 แปลง (ยังคงสงวนแหล่งน้ำมันและก๊าซธรรมชาติบนบกไว้สำหรับวิสาหกิจน้ำมันและก๊าซธรรมชาติของพม่า) ขณะเดียวกัน ก็เริ่มความร่วมมือด้านไฟฟ้าพลังน้ำกับไทยและจีน ซึ่งเป็นโครงการที่พลเอกอาวุโส ตาน ฉ่วย ให้ความสำคัญอย่างยิ่ง

ลาว

สปป.ลาวมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติมาแล้วรวม 6 ฉบับ ได้แก่ ฉบับที่ 1 ปี 2524 – 2528 ฉบับที่ 2 ปี 2529 – 2533 นโยบายจินตนาการใหม่ เน้นระบบการค้าเสรี ฉบับที่ 3 ปี 2534 –

2538 เน้นการค้าเสรี ฉบับที่ 4 ปี 2539 – 2543 เน้นการค้าเสรี ฉบับที่ 5 ปี 2544 – 2548 โดยในปีแรกของการใช้แผนดังกล่าว พรรคประชาชนปฏิวัติ และฉบับที่ 6 ปี 2549 – 2553

ลาวได้จัดการประชุมสมัชชาพรรคฯครั้งที่ 7 ที่ประชุมได้กำหนดเป้าหมายและแนวทางการพัฒนาประเทศในระยะสั้น (ปี 2544-2545) ระยะกลาง (ปี 2553) และระยะยาว (ปี 2563) ที่สำคัญดังนี้

ในระยะสั้นและระยะปานกลาง (2544-2553) จะผลักดันให้เศรษฐกิจขยายตัวอย่างต่อเนื่องในอัตราเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า ร้อยละ 7 ต่อปี ยุติการทำไร่เลื่อนลอย ยุติการปลูกฝิ่น และลดอัตราความยากจนลงครึ่งหนึ่งภายในปี 2548

ในระยะยาว (2563) จะพัฒนาประเทศให้ลาวพ้นจากสถานการณ์เป็นประเทศพัฒนาน้อยที่สุด ประชากรมีรายได้เฉลี่ยประมาณ 1,000 ดอลลาร์ สรอ. เพิ่มจากปี 2544 ประมาณ 3 เท่าตัว ทั้งนี้สามารถจำแนกนโยบายการพัฒนาแต่ละภาคของสปป.ลาวได้ดังนี้

- พื้นที่ภาคตะวันตกเฉียงเหนือ ได้แก่ แขวงอุดมไชย บ่อแก้ว ไชยะบุรี ซึ่งติดกับไทย นโยบายการพัฒนาที่สำคัญ ได้แก่ อุตสาหกรรมแปรรูป และการปลูกพืช เช่น ฝ้าย ถั่ว และข้าวโพด
- พื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ แขวงหลวงพระบาง เขียงขวาง พงสาลี ซึ่งมีเขตแดนติดต่อกับไทยและจีน นโยบายการพัฒนาที่สำคัญคือ การเลี้ยงสัตว์และปลูกพืช
- พื้นที่ภาคกลาง ได้แก่ แขวงคำม่วน และสะหวันนะเขต ซึ่งติดต่อกับไทยและเวียดนาม นโยบายการพัฒนาที่สำคัญ คือ การปลูกพืชอาหารและอุตสาหกรรม
- พื้นที่ภาคใต้ เป็นพื้นที่สีเหลี่ยมเศรษฐกิจ ซึ่งติดต่อกับไทย กัมพูชา และเวียดนาม ฯ นโยบายการพัฒนาที่สำคัญคือ การปลูกกาแฟ ข้าวโพด และผัก

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 6 เป็นแผนพัฒนาประเทศในปี 2549 -2553 กำหนดเป้าหมายในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

การขยายตัวทางเศรษฐกิจ : กำหนดอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจเฉลี่ย ร้อยละ 7.2 ต่อปี

มุ่งขจัดความยากจน : กำหนดให้พลเมืองของประเทศมีรายได้เพิ่มขึ้นจากประมาณ 380 ดอลลาร์ สรอ. ต่อคนต่อปี ในปี 2547 เป็น 720 ดอลลาร์ สรอ. ต่อคนต่อปี ภายในปี 2553

การส่งออก : กำหนดเป้าหมายมูลค่าส่งออกขยายตัวร้อยละ 10 ต่อปี

เวียดนาม

นโยบายของรัฐบาลปัจจุบันยังคงรักษาทิศทางเดิม กล่าวคือ เน้นการปฏิรูปเศรษฐกิจและสังคมตามนโยบาย “โด่ย เหมย” (Doi Moi) ซึ่งเข้าสู่ปีที่ 20 และขณะนี้มีการดำเนินการเร่งปรับตัวเข้ากับกระแสเศรษฐกิจและสังคมของโลก ซึ่งในภาพรวมถือว่าเป็นไปได้ด้วยดี ทำให้ปัจจุบันเวียดนามมีพัฒนาการทางเศรษฐกิจในเชิงบวกอย่างต่อเนื่อง โดยมีอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจร้อยละ 8.4 ซึ่งสูงสุดในรอบ 9 ปี และมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยในช่วง 5 ปีที่ผ่านมาร้อยละ 7.5 ซึ่งถือว่าสูงเป็นอันดับที่ 2 ในเอเชียรองจากจีน ทั้งนี้ พลังขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจที่สำคัญคือการเติบโตของการลงทุนจากต่างประเทศ การส่งออกวัตถุดิบ (น้ำมัน ก๊าซธรรมชาติ) สิ่งทอ เครื่องหนังและสินค้าเกษตร ขณะที่การท่องเที่ยวและภาคบริการก็พัฒนาไปมากจากความสนใจของต่างประเทศ ทั้งนี้ รัฐบาลได้พยายามปรับปรุงแก้ไขกฎระเบียบต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับข้อกำหนดของ WTO (เวียดนามเข้าเป็นสมาชิกเมื่อวันที่ 7 พฤศจิกายน 2549) มีการปฏิรูปและการปรับปรุงกลไกภาครัฐ อย่างเร่งรีบ พร้อมทั้งได้พยายามศึกษาและเรียนรู้ประสบการณ์การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมจากหลายประเทศ

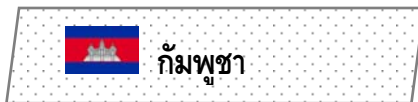
ในระหว่างการประชุมสมัชชาพรรคฯ สมัยที่ 10 นายกรัฐมนตรีเวียดนามได้แถลงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติปี 2549 - 2553 ซึ่งระบุถึงเป้าหมายและทิศทางของการพัฒนาประเทศในช่วง 5 ปีข้างหน้า ได้แก่ (1) ดำเนินการตามนโยบายปฏิรูปเศรษฐกิจ (Doi Moi) เพื่อให้อัตราการเพิ่มของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศเติบโตร้อยละ 8 หรือมากกว่าภายในปี 2553 (ให้ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศเพิ่มขึ้นเป็น 94-98 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ) (2) สร้างความเข้มแข็งให้กับระบบเศรษฐกิจการตลาดแบบสังคมนิยมเพื่อก้าวสู่ความเป็นประเทศที่กำลังพัฒนาและทันสมัยภายในปี 2563 (3) พัฒนา knowledge - based economy (4) ปรับปรุงคุณภาพการศึกษา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และเร่งรัดพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ทั้งนี้ เวียดนามมีนโยบายเน้นหนักเรื่องการส่งเสริมธุรกิจเอกชน เร่งปฏิรูปรัฐวิสาหกิจต่าง ๆ และเชิญชวนนัก ลงทุนจากต่างประเทศ

ปัจจุบันมีการเร่งรัดพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจขนาดใหญ่เพื่อรองรับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ เช่น การตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษตามเมืองสำคัญ ๆ (ที่ จ.บาเวีย วุง เต่า ซึ่งอยู่ใกล้นครโฮจิมินห์) การปรับปรุงท่าเรือน้ำลึก (ดานัง และที่อ่าวคัมรานห์) และทำอากาศยานนานาชาติให้ทันสมัย ในส่วนของการเตรียมความพร้อมด้านพลังงานไฟฟ้า เวียดนามมีแผนการลงทุนโดยใช้งบประมาณหลายพันล้านดอลลาร์สหรัฐเพื่อปรับปรุงโรงไฟฟ้าทั่วประเทศ พร้อมทั้งมีการสร้างเขื่อนใหม่ที่ จ.เซินลา ทางภาคเหนือซึ่งจะเป็นเขื่อนที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ รวมทั้งกำลังเตรียมโครงการสร้างโรงงานไฟฟ้าพลังงานนิวเคลียร์ โดยมีเป้าหมายให้สร้างเสร็จภายในปี 2563 ด้านอุตสาหกรรม เวียดนาม

กำลังพัฒนาหลายด้านที่สอดคล้องกับสภาพและเงื่อนไข อาทิ อุตสาหกรรมต่อเรือ โดยปัจจุบันเวียดนามสามารถต่อเรือสินค้าขนาดระวาง 53,000 ตันได้ และตั้งเป้าที่จะต่อเรือขนาดระวาง 1 แสนตันในอนาคต โดยได้รับความร่วมมือด้านเทคโนโลยีจากต่างประเทศ

เวียดนามยังคงต้องใช้เงินทุนจำนวนมากในการพัฒนาประเทศ ส่วนหนึ่งได้จากการลงทุนต่างชาติ ซึ่งขณะนี้มีการกระจายอำนาจให้รัฐบาลท้องถิ่นอนุมัติโครงการลงทุนระดับเล็กและกลางได้ นอกจากนี้เวียดนามยังได้รับความช่วยเหลือจากต่างประเทศ IDA (International Development Assistance) และองค์กรต่าง ๆ อาทิ ADB JICA และยังมีเงินจากกลุ่มชาวเวียดนามโพ้นทะเล (เวียดนามเกี้ยว) หลายล้านคนซึ่งส่งเข้าไปพัฒนาระบบเศรษฐกิจของเวียดนามอีกด้วย

2.4 นโยบายส่งเสริม SMEs ของประเทศในกลุ่ม CLMV

นิยามของ SMEs ของกัมพูชา

กัมพูชาได้กำหนดนิยามของกิจการที่อยู่ในขอบข่ายเป็นวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม (SMEs) โดยทั่วไปแบ่งตามการจ้างงาน ไว้ดังนี้

ขนาด	จำนวนการจ้างงาน
• วิสาหกิจขนาดย่อม	≤ 10 คน
• วิสาหกิจขนาดเล็ก	11 - 50 คน
• วิสาหกิจขนาดกลาง	51 - 100 คน
• วิสาหกิจขนาดใหญ่	> 100 คน

ที่มา: Ministry Of Industry, Cambodia

นอกจากนี้ ในภาคการผลิตยังมีการกำหนดนิยามของวิสาหกิจตามจำนวนการจ้างงาน และทุนจดทะเบียนได้ดังนี้

ขนาด	จำนวนการจ้างงาน	ทุนจดทะเบียน (เหรียญสหรัฐ)
• วิสาหกิจขนาดย่อม	< 10 คน	< 10,000
• วิสาหกิจขนาดเล็ก	10 - 49 คน	10,000 - 199,000
• วิสาหกิจขนาดกลาง	50 - 199 คน	200,000 - 1,000,000
• วิสาหกิจขนาดใหญ่	> 200 คน	> 1,000,000

ที่มา: Ministry Of Industry, Cambodia

สถานการณ์ของ SMEs

ผู้ประกอบการ SMEs มีส่วนสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจ และการจ้างงานของประเทศ จากข้อมูลของ Ministry of Industry, Mines and Energy (MIME) and the Ministry of Planning (MOP) เท่าที่มีการเก็บรวบรวมข้อมูล (ปี 2536 และปี 2544) จะพบว่าผู้ประกอบการวิสาหกิจในกัมพูชาส่วนใหญ่เป็นวิสาหกิจขนาดเล็ก โดยพบว่าประมาณร้อยละ 20 เป็นวิสาหกิจขนาดย่อมที่มีการจ้างแรงงานไม่เกิน 10 คน ร้อยละ 79 เป็นวิสาหกิจขนาดเล็ก ร้อยละ 0.1 เป็นวิสาหกิจขนาดกลาง และร้อยละ 0.8 เป็นวิสาหกิจขนาดใหญ่ จากปี 2536 ถึงปี 2544 จะเห็นว่าสัดส่วนของวิสาหกิจขนาดเล็ก และขนาดใหญ่มีจำนวนเพิ่มขึ้น ซึ่งมาจากการที่รัฐบาลมีการปรับปรุงนโยบายภาคเอกชนในปี 2533 ทำให้ธุรกิจขนาดเล็กสามารถเข้ามาทำธุรกิจส่วนตัวได้ ในขณะที่อัตราการเติบโตของวิสาหกิจขนาดใหญ่มีอัตราการเติบโตที่สูงที่สุด คิดเป็นร้อยละ 51 ตามมาด้วยวิสาหกิจขนาดเล็ก ร้อยละ 39 วิสาหกิจขนาดย่อม ร้อยละ 11 และวิสาหกิจขนาดกลาง ร้อยละ 6 ตามลำดับ

ตาราง 2.5 จำนวนวิสาหกิจ จำแนกตามขนาดธุรกิจในกัมพูชา

ขนาดการจ้างงาน (คน)	ขนาด		สัดส่วน		อัตราการเติบโต
	ปี 2536	ปี 2544	ปี 2536	ปี 2544	ปี 2536 - 2544
1-9	3,024	7,049	60	20	11
10-49	2,000	27,743	39	79	39
50-199	28	46	0.5	0.1	6
>200	10	274	0.2	0.8	51
Total	5,062	35,112	100	100	27

ที่มา: Ministry of Industry, Mines and Energy 2003, Ministry of Planning, Statistical Year Book, 2001, 2003.

สำหรับการจ้างแรงงานของ SMEs จะมีการจ้างแรงงานรวมคิดเป็นร้อยละ 62 ของการจ้างแรงงานรวมทั้งหมด โดยการจ้างแรงงานในปี 2536 และปี 2544 พบว่าสัดส่วนการจ้างแรงงานในวิสาหกิจขนาดเล็กสูงที่สุด คือ ร้อยละ 49.6 และร้อยละ 61 ตามลำดับ แต่ถ้าพิจารณาอัตราการเติบโตของการจ้างแรงงานจะเห็นว่า วิสาหกิจขนาดใหญ่มีอัตราการเติบโตของการจ้างแรงงานสูงที่สุด คือ เพิ่มขึ้นร้อยละ 53

ตาราง 2.6 การจ้างแรงงาน จำแนกตามขนาดธุรกิจในกัมพูชา

ขนาดการจ้างงาน (คน)	ขนาด		สัดส่วน		อัตราการเติบโต ปี 2536 - 2544
	ปี 2536	ปี 2544	ปี 2536	ปี 2544	
1-9	13,682	60,000	27.6	9.1	20.3
10-49	24,522	400,000	49.6	61.0	41.7
50-199	5,000	8,740	10.1	1.3	7.2
>200	6,250	187,260	12.6	28.5	52.9
Total	49,454	656,000	100	100	38.1

ที่มา: Ministry of Industry, Mines and Energy 2003, Ministry of Planning, Statistical Year Book, 2001, 2003

สำหรับมูลค่าการผลิต โดยเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างปี 2539 – 2544 พบว่า วิชาหกิจขนาดย่อมและขนาดเล็ก มีสัดส่วนของการจำหน่ายในตลาดในประเทศมากกว่าวิชาหกิจขนาดกลางและขนาดใหญ่ โดยในปี 2544 สัดส่วนการผลิตเพื่อจำหน่ายในประเทศของวิชาหกิจขนาดย่อมและขนาดเล็กคิดเป็นร้อยละ 77 ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปี 2539 ที่มีเพียงร้อยละ 40 ในขณะที่วิชาหกิจขนาดกลางและขนาดใหญ่คิดเป็นร้อยละ 23 ซึ่งลดลงจากปี 2539 สำหรับอัตราการเติบโตของการผลิตเพื่อจำหน่ายในประเทศจะเห็นว่า วิชาหกิจขนาดย่อมและขนาดเล็กมีอัตราการเติบโตสูงที่สุด แสดงให้เห็นว่าวิชาหกิจขนาดย่อมและขนาดเล็กมีบทบาทสำคัญต่อตลาดในประเทศเป็นอย่างมาก

ตาราง 2.7 มูลค่าการผลิต จำแนกตามขนาดธุรกิจในกัมพูชา

	มูลค่าการผลิต ณ ราคาตลาด (ล้านเหรียญสหรัฐ)					
	2539	2540	2541	2542	2543	2544
ตลาดในประเทศ	141,885	244,981	174,812	171,623	192,914	270,852
ธุรกิจขนาดกลางและใหญ่	56,464	153,077	85,259	67,868	68,588	63,150
ธุรกิจขนาดย่อมและเล็ก	85,421	91,904	89,553	103,755	124,326	207,702

ที่มา: Ministry of Planning, Statistical Yearbook, 2003.

ตาราง 2.8 สัดส่วนการผลิต จำแนกตามขนาดธุรกิจในกัมพูชา

	สัดส่วนมูลค่าการผลิต ณ ราคาตลาด (%)					
	2539	2540	2541	2542	2543	2544
ตลาดในประเทศ	100	100	100	100	100	100
ธุรกิจขนาดกลางและใหญ่	40	62.5	48.7	39.5	35.5	23.3
ธุรกิจขนาดย่อมและเล็ก	60	37.5	51.2	60.5	64.5	76.7

ที่มา: Ministry of Planning, Statistical Yearbook, 2003.

ตาราง 2.9 อัตราการเติบโตของการผลิต จำแนกตามขนาดธุรกิจ

อัตราการเติบโตของมูลค่าการผลิต ณ ราคาตลาด	
2539 - 2544 (%)	
ตลาดในประเทศ	14.0
ธุรกิจขนาดกลางและใหญ่	2.2
ธุรกิจขนาดย่อมและเล็ก	19.4

ที่มา: Ministry of Planning, Statistical Yearbook, 2003.

สำหรับในปี 2548 มีการรวบรวมจำนวน SMEs ในภาคอุตสาหกรรมที่มีการจ้างงานน้อยกว่า 50 คนอยู่ที่ประมาณ 29,297 แห่ง อัตราการเติบโตคิดเป็น 21% ของจำนวน SMEs ทั้งหมด SMEs ที่อยู่ในภาคการผลิตส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมด้านอาหาร เครื่องดื่ม และยาสูบ และกว่า 90% เป็นอุตสาหกรรมด้านโรงสีข้าว⁵

นโยบายส่งเสริม SMEs

กัมพูชาได้มีการกำหนดกรอบแนวคิดในการพัฒนา SMEs (SME Development Framework - SMEDF) ขึ้นเมื่อเดือนกรกฎาคม 2548 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการประกอบธุรกิจสำหรับ SMEs ซึ่งประกอบไปด้วย 4 ส่วนหลัก คือ ด้านนโยบายและการบังคับใช้ ด้านการกำกับดูแล ด้านการเข้าถึงแหล่งเงินทุน และกิจกรรมส่งเสริม SMEs แนวทางการทำงานประกอบด้วย

1. มุ่งอำนวยความสะดวกด้านข้อมูลให้แก่ SMEs ในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัย ทันสถานการณ์และเป็นปัจจุบันมากที่สุด ไม่ว่าจะเป็นรายงานประจำปี รายงานการประชุมหรือรวมถึงการสำรวจเพื่อการประเมินผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานของ SMEDF
2. สนับสนุนคณะกรรมการและเลขาธิการที่ดูแลด้าน SMEs ในการประสานงานด้านความช่วยเหลือ มีการจัดการประชุม และ การปฏิบัติการเพื่อการแลกเปลี่ยนข้อมูลและความก้าวหน้าทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติ จัดทำเว็บไซต์เพื่อใช้ในการแลกเปลี่ยนความคิดหรือนำเสนอข้อมูล
3. เก็บรวบรวมข้อมูล สถิติการค้าการลงทุนต่างๆ ของ SMEs รายจังหวัด และรายอุตสาหกรรม เพื่อประโยชน์ในการกำหนดนโยบาย รวมถึงการประเมินผลกระทบต่างๆ ที่มีต่อ SMEs และ การรับผิดชอบในการรวบรวมข้อมูลด้าน SMEs

⁵ Dr. TUNG CINY

4. จัดหาข้อมูลที่เป็นประโยชน์แก่ SMEs เพื่อส่งเสริมการเข้าถึงแหล่งข้อมูลของ SMEs ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลด้านกฎหมาย การกำกับดูแล รวมถึงข้อมูลสถิติต่างๆ

นิยามของ SMEs ของลาว

ลาวได้กำหนดนิยามของกิจการที่อยู่ในขอบข่ายเป็นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ตามพระราชบัญญัติ มาตรา 42 ไว้ดังนี้

“SMEs เป็นวิสาหกิจที่จดทะเบียนภายใต้กฎหมายธุรกิจที่มีผลบังคับใช้ โดยจำแนกตามขนาดการจ้างแรงงานเฉลี่ย จำนวนสินทรัพย์ และรายได้ต่อปีไว้ 2 ลักษณะคือ วิสาหกิจขนาดเล็ก และวิสาหกิจขนาดกลาง”

นิยามวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของลาว

ขนาด	จำนวนการจ้างงานเฉลี่ย ต่อปี	จำนวนสินทรัพย์รวม (Kip)	จำนวนรายได้ต่อปี (Kip)
• วิสาหกิจขนาดเล็ก	< 19	< 250 Million	< 400 Million
• วิสาหกิจขนาดกลาง	< 99	< 1.2 Billion	< 1 Billion

นอกจากนี้ตามพระราชบัญญัตียังแบ่งย่อย SMEs ตามสาขา ดังต่อไปนี้

1. SMEs ในสาขาการผลิต
2. SMEs ในสาขาการค้า
3. SMEs ในสาขาการบริการ

สถานการณ์ของ SMEs

GTZ/MIH ได้ทำการสำรวจอุตสาหกรรมในปี 2005 จำนวน SMEs ในภาคการผลิตมีทั้งสิ้น 26,200 แห่ง ซึ่งเป็นวิสาหกิจขนาดเล็กประมาณ 97 % วิสาหกิจขนาดกลาง 2 % และวิสาหกิจขนาดใหญ่ที่มีการจัดตั้ง 1 % และจากการสำรวจสถานการณ์ธุรกิจในประเทศ ให้ผลสำรวจดังนี้

ลักษณะ	ผลสำรวจกลุ่มตัวอย่าง
ขนาด	95% เป็น SMEs (จำแนกตามการจ้างงาน) 5% เป็นวิสาหกิจขนาดใหญ่ (จำนวนแรงงานมากกว่า 100 คน)
ขนาดการจ้างงาน	สัดส่วนการจ้างแรงงาน <ul style="list-style-type: none"> 21% ของวิสาหกิจขนาดย่อม มีการจ้างแรงงาน 1 คน คิดเป็น 40% ของจำนวนแรงงานทั้งหมด 58% ของวิสาหกิจขนาดเล็ก มีการจ้างแรงงาน 19 คน คิดเป็น 30% ของจำนวนแรงงานทั้งหมด 16% ของวิสาหกิจขนาดกลาง มีการจ้างแรงงาน 28 คน คิดเป็น 80% ของจำนวนแรงงานทั้งหมด 5% ของวิสาหกิจขนาดใหญ่ มีการจ้างแรงงาน 50 คน คิดเป็น 50% ของจำนวนแรงงานทั้งหมด
รายสาขา	สัดส่วน SMES ในกลุ่มตัวอย่าง สามารถจำแนกตามสาขา ได้ดังนี้ <ul style="list-style-type: none"> สาขาการค้า - 44% สาขาการบริการ - 38.5% สาขาอุตสาหกรรมการผลิต - 17.5%
เพศ	สัดส่วนเจ้าของกิจการที่เป็นเพศหญิง <ul style="list-style-type: none"> วิสาหกิจขนาดย่อม - 37.3% วิสาหกิจขนาดเล็ก - 42.3% วิสาหกิจขนาดกลาง - 23.4% วิสาหกิจในกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด - 36.2%
อัตราการเติบโต (วัดจากการจ้างงานตั้งแต่เริ่มกิจการ)	สัดส่วนอัตราการเติบโตของการจ้างงาน มีดังนี้ <ul style="list-style-type: none"> วิสาหกิจขนาดใหญ่ - 102% วิสาหกิจขนาดกลาง - 23% วิสาหกิจขนาดเล็ก - 20% วิสาหกิจขนาดย่อม - 6.7% <p>จะเห็นว่า SMEs ในลาวมีอัตราการเติบโตไม่มากนักเมื่อเทียบกับวิสาหกิจขนาดใหญ่</p>
ทักษะ และระดับการศึกษา	สัดส่วนระดับการศึกษาของเจ้าของ หรือผู้จัดการ <ul style="list-style-type: none"> การศึกษาขั้นต่ำ <ul style="list-style-type: none"> วิสาหกิจขนาดย่อม - 46% วิสาหกิจขนาดเล็ก - 15% วิสาหกิจขนาดกลาง - 5% การศึกษาระดับมัธยมศึกษา <ul style="list-style-type: none"> วิสาหกิจขนาดย่อม - 39% วิสาหกิจขนาดเล็ก - 43% วิสาหกิจขนาดกลาง - 28% การศึกษาระดับวิชาชีพ <ul style="list-style-type: none"> วิสาหกิจขนาดย่อม - 9.5% วิสาหกิจขนาดเล็ก - 16% วิสาหกิจขนาดกลาง - 8%

ลักษณะ	ผลสำรวจกลุ่มตัวอย่าง
	<ul style="list-style-type: none"> การศึกษาาระดับอนุปริญญา / ปริญญา <ul style="list-style-type: none"> - วิชาทฤษฎีขนาดย่อม - 6% - วิชาทฤษฎีขนาดเล็ก - 26% - วิชาทฤษฎีขนาดกลาง - 60%
การใช้บริการคำแนะนำจากธนาคาร	วิสาหกิจส่วนใหญ่กว่า 64% มักขอคำปรึกษาทางด้านธุรกิจจากครอบครัว เพื่อน และหุ้นส่วนธุรกิจ มีเพียง 16% ของวิสาหกิจทั้งหมดที่เคยใช้บริการจากธนาคาร
การเข้าถึงแหล่งเงิน	วิสาหกิจขนาดย่อมและขนาดเล็กส่วนมากไม่ได้รับสินเชื่อจากธนาคาร ใช้การกู้ยืมจากครอบครัว เพื่อน เครดิตการค้า และเจ้าหนี้เงินกู้ แต่ส่วนใหญ่เคยขอสินเชื่อจากธนาคาร สินเชื่อโดยเฉลี่ยที่ต้องการสำหรับวิสาหกิจขนาดย่อม USD 7,500 วิสาหกิจขนาดเล็ก USD 18,000 และวิสาหกิจขนาดกลาง USD 28,000
การจดทะเบียนธุรกิจ	สัดส่วนจำนวนเอกสารที่ต้องใช้ในการจดทะเบียนธุรกิจจากการพบเห็น หรือประสบการณ์ของวิสาหกิจ <ul style="list-style-type: none"> • 1 – 5 เอกสาร – 37% • 6 – 10 เอกสาร – 32% • > 10 เอกสาร – 31%

นโยบายส่งเสริม SMEs

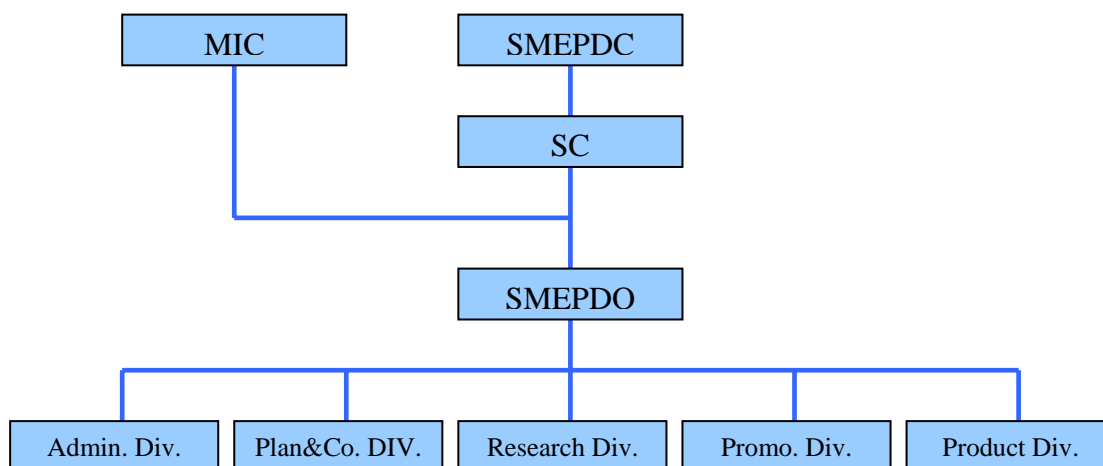
ในปี 2547 ได้มีการออกพระราชบัญญัติ decree No.42 ว่าด้วยเรื่องการส่งเสริมและพัฒนา SMEs โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการส่งเสริม SMEs ที่เข้ามาใหม่ การพัฒนาและการดำรงอยู่ของ SMEs ที่มีอยู่ในประเทศ โดยมีเป้าหมายหลัก 6 ด้านได้แก่

1. การจัดตั้งหน่วยงานกำกับดูแล และสภาพแวดล้อมทางธุรกิจ
2. ยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของ SMEs โดยการให้ความช่วยเหลือด้านการปรับปรุงผลิตภาพของผลผลิต เทคโนโลยี และด้านการบริหารจัดการ
3. ส่งเสริมโอกาสในการขยายตลาดภายในและต่างประเทศ โดยการสนับสนุนด้านข้อมูล ข่าวสาร การวิจัย และการส่งเสริมสินค้า
4. ส่งเสริมการเข้าถึงแหล่งเงินทุน โดยการสร้างระบบการรับประกันสินเชื่อ หรือจัดตั้งธนาคารเพื่อส่งเสริม SMEs โดยเฉพาะ
5. สร้างบรรยากาศในการลงทุน
6. ยกระดับฐานะ และทัศนคติของผู้ประกอบการให้ดีขึ้น

หน่วยงานกำกับดูแล SMEs

ภายหลังจากที่มีการออกพระราชบัญญัติ ได้มีการจัดตั้งหน่วยงานขึ้นมากำกับดูแล 3 หน่วยงาน ได้แก่

1. SME Promotion and Development Committee (SMEPDC)
2. Standing Committee of SMEPDC (SC)
3. SME Promotion and Development Office (SMEPDO) ซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงอุตสาหกรรมและพาณิชย์ (Ministry of Industry and Commerce) ด้วย

เมียนมาร์ได้กำหนดนิยามของกิจการที่อยู่ในขอบข่ายเป็นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมตามขนาดการจ้างงาน ทุนจดทะเบียน และการใช้พลังงาน ไว้ดังนี้

ขนาด	จำนวนการจ้างงาน	ทุนจดทะเบียน (Kyats)	การใช้พลังงาน (HP)
• วิสาหกิจขนาดเล็ก	10 - 50	1 Million	3 - 25
• วิสาหกิจขนาดกลาง	51 - 100	1 – 5 Million	26 – 50
• วิสาหกิจขนาดใหญ่	> 100	> 5 Million	> 50

สถานการณ์ของ SMEs

โครงสร้างธุรกิจของเมียนมาร์ส่วนใหญ่เป็นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม โดยในปี 2547⁶ วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมีจำนวน 36,449 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 94 ของจำนวนวิสาหกิจทั้งหมด และมีการจ้างงานประมาณ 165,081 คน ในช่วง 4 ปีหลัง (2546 – 2549) อัตราการขยายตัวของวิสาหกิจมีแนวโน้มค่อนข้างคงที่เปลี่ยนแปลงประมาณ 1%

ตาราง 2.10 จำนวนวิสาหกิจของเมียนมาร์ จำแนกตามขนาด

ขนาด	จำนวนวิสาหกิจ	จำนวนแรงงาน	ผลผลิตต่อปี (million kyats)
วิสาหกิจขนาดเล็ก	31,724 (82%)	125,988	6,736
วิสาหกิจขนาดกลาง	4,725 (12%)	39,093	5,290
วิสาหกิจขนาดใหญ่	2,442 (6%)	112,976	5,698
รวม	38,891 (100%)	278,057	17,724

ข้อมูล ณ พฤษภาคม 2547

ตาราง 2.11 อัตราการขยายตัวของวิสาหกิจของเมียนมาร์

ประเภทวิสาหกิจ	2545	2546	2547	2548	2549
วิสาหกิจขนาดเล็ก	31,852	33,454	33,863	33,456	33,455
		5.00%	1.20%	-1.20%	0.00%
วิสาหกิจขนาดกลาง	4,342	6,215	6,359	6,430	6,479
		43.10%	2.30%	1.10%	0.80%
วิสาหกิจขนาดใหญ่	2,304	3,135	3,213	3,438	3,462
		36.10%	2.50%	7.00%	0.70%
รวม	38,498	42,804	43,435	43,324	43,396
		11.20%	1.50%	-0.30%	0.20%

ที่มา ข้อมูล สิงหาคม 2549

เมื่อพิจารณาสัดส่วนการจ้างงาน จำนวนผลผลิต และการลงทุนของแต่ละวิสาหกิจ จะพบว่า วิสาหกิจขนาดเล็กจะมีสัดส่วนการจ้างงานมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 61 ของการจ้างแรงงานทั้งหมด รองลงมา คือ วิสาหกิจขนาดใหญ่ (ร้อยละ 20) และวิสาหกิจขนาดกลาง (ร้อยละ 19) ด้านจำนวนผลผลิต วิสาหกิจขนาดเล็กยังมีสัดส่วนของผลผลิตมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 41 ของจำนวนผลผลิตทั้งหมด

⁶ Khin Maung Than, Htwe Htwe Win Industrial Development Planning by Local Governments: Cluster-Based Development Approach Policy Seminar, March 2007

รองลงมา คือ วิสาหกิจขนาดใหญ่ (ร้อยละ 31) และวิสาหกิจขนาดกลาง (ร้อยละ 28) จำนวนวิสาหกิจ จะเห็นว่า วิสาหกิจขนาดเล็กมีสัดส่วนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 45 รองลงมา คือ วิสาหกิจขนาดใหญ่ (ร้อยละ 32) และวิสาหกิจขนาดกลาง (ร้อยละ 23) และสำหรับจำนวนผลผลิตต่อวิสาหกิจ จะเห็นว่า ผลผลิตต่อวิสาหกิจขนาดเล็กมีสัดส่วนที่ต่ำกว่าผลผลิตต่อวิสาหกิจขนาดกลาง 5 เท่า และต่ำกว่าวิสาหกิจขนาดใหญ่ถึง 17 เท่า⁷

ตาราง 2.12 สัดส่วนของวิสาหกิจ จำแนกตามการจ้างแรงงาน ผลผลิต และจำนวนวิสาหกิจของเมียนมาร์

	การจ้างงาน (%)	ผลผลิต (%)	การลงทุน (%)	ผลผลิตต่อจำนวนวิสาหกิจ (Kyat million)
วิสาหกิจขนาดเล็ก	61	41	45	0.40
วิสาหกิจขนาดกลาง	19	28	23	2.21
วิสาหกิจขนาดใหญ่	20	31	32	6.85
รวม	100	100	100	

สำหรับประเภทของวิสาหกิจในเมียนมาร์ จะพบว่า วิสาหกิจส่วนใหญ่อยู่ในอุตสาหกรรมอาหาร และเครื่องดื่มมากเป็นอันดับหนึ่ง คิดเป็นร้อยละ 63 ของจำนวนวิสาหกิจทั้งหมด รองลงมาได้แก่ อุตสาหกรรมวัสดุก่อสร้าง และเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย คิดเป็นร้อยละ 8 และร้อยละ 4.6 ตามลำดับ

⁷ DR. Swe Swre Aye, Dr. Mya Mya Oo & Dr. Moe Moe Thwe , ASEAN - Wide Foresight Workshop
Development of Small and Medium Scale Industry in Myanmar

ตาราง 2.13 ประเภทของวิสาหกิจ SMEs

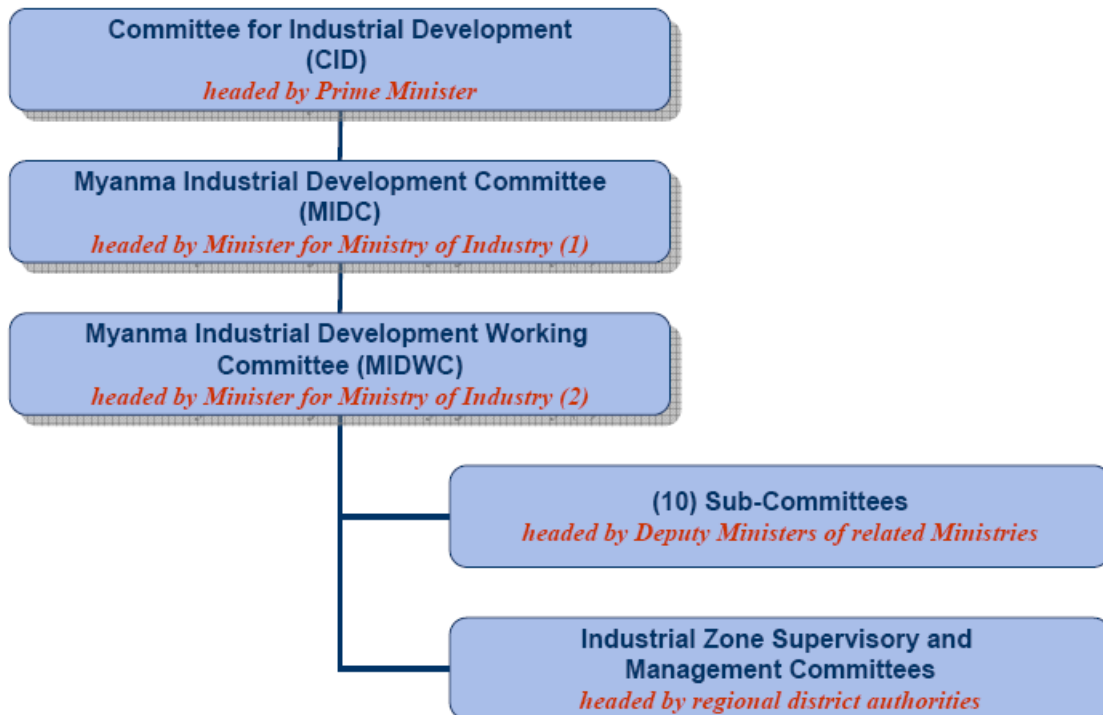
ประเภทธุรกิจ	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่	รวม	สัดส่วน (%)
Food & beverages	22,003	3,659	1,765	27,427	63.3
Clothing & apparel	1,354	360	276	1,990	4.6
Construction materials	2,413	536	499	3,448	8.0
Personal goods	479	280	249	1,008	2.3
Household goods	122	90	104	346	0.8
Printing & publishing	243	98	20	361	0.8
Industrial raw materials	650	278	97	1,025	2.4
Minerals & Mining	1,201	429	188	1,818	4.2
Agricultural equipments	36	20	8	64	0.1
Industrial equipments	204	48	11	263	0.6
Transport vehicles	65	18	56	139	0.3
Electrical goods	12	12	34	58	0.1
Miscellaneous	4,674	615	145	5,434	12.5
Total	33,456	6,443	3,452	43,351	100%
	77%	15%	8%	100%	

หมายเหตุ: ข้อมูล ณ สิงหาคม 2549

แนวทางในการส่งเสริม SMEs

1. ให้การช่วยเหลือในการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อการกระจายรายได้ที่เหมาะสม
2. ให้การส่งเสริมและสนับสนุนอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ผ่านทาง การเชื่อมโยงเครือข่ายอุตสาหกรรม
3. ส่งเสริมการผลิตสินค้าที่มีคุณภาพ และสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้า
4. ยกระดับผลิตภาพในการผลิตด้วยการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย และระบบการจัดการที่ดี

หน่วยงานกำกับดูแล SMEs

การส่งเสริม SMEs

การส่งเสริม SMEs เป็นหน้าที่หลักของ MIDC โดยปัจจุบันมีการส่งเสริม SMEs ในหลายกิจกรรม ได้แก่

- การสร้างนิคมอุตสาหกรรม
- การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริม SMEs เช่น งานแสดงสินค้า การสัมมนา และการจัด Workshop
- การจัดตั้งธนาคารเฉพาะเพื่อให้การสนับสนุนด้านสินเชื่อแก่ SMEs

นิยามของ SMEs ของเวียดนาม

เวียดนามได้กำหนดนิยามของกิจการที่อยู่ในขอบข่ายเป็นวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม (SMEs) ตามพระราชบัญญัติ Decree 90/2001/ND-CP ซึ่งประกาศใช้เมื่อวันที่ 23 พฤศจิกายน 2544 ไว้ดังนี้

“SMEs เป็นวิสาหกิจที่จดทะเบียนภายใต้กฎหมายธุรกิจที่มีผลบังคับใช้ โดยต้องมีทุนจดทะเบียนไม่เกิน VND 10 Billion (US\$ 625,000) หรือมีการจ้างแรงงานไม่เกิน 300 คน”

นิยามวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของประเทศเวียดนาม

ขนาด	จำนวนการจ้างงาน
• วิสาหกิจขนาดย่อม	< 10 คน
• วิสาหกิจขนาดเล็ก	10 - 49 คน
• วิสาหกิจขนาดกลาง	50 - 299 คน
• วิสาหกิจขนาดใหญ่	> 300 คน

สถานการณ์ของ SMEs

General Statistics Office ของเวียดนาม ได้เก็บรวบรวมสถิติจำนวนวิสาหกิจที่จดทะเบียนทั่วประเทศในปี 2545 มีประมาณ 2,720,500 แห่ง โดยแบ่งเป็นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) จำนวน 2,718,000 แห่ง และวิสาหกิจขนาดใหญ่ 2,500 แห่ง หรือวิสาหกิจเกือบทั้งหมดในประเทศเวียดนาม (ร้อยละ 99.9) เป็นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม จากสถิติที่ผ่านมาพบว่า SMEs เป็นแหล่งสร้างการจ้างงานราวร้อยละ 50 ของแรงงานทั้งหมดในชนบท และสร้างการจ้างงานให้กับชาวเวียดนามร้อยละ 25-26 ของแรงงานทั้งประเทศ (ประมาณ 8 ล้านคน)

ตาราง 2.14 วิสาหกิจของเวียดนาม จำแนกตามขนาดธุรกิจ ปี 2545

Establishment	SME				LSE	Total
	Micro	Small	Medium	Sub-Total		
Number of business establishments (1,000)	2,660	46.7	11	2,718	2.5	2,720
Percentage of all establishments (%)	97.8	1.7	0.4	99.9	0.09	100
Employment						
Employment (1,000)	4,375	887	1,221	6,483	1,909	8,392
Percentage of persons engaged (%)	52.1	10.5	14.5	77.3	22.7	100
Average Size of Establishments						
Persons engaged per establishment	1.6	19	112	2.4	773	3

ที่มา: GSO Establishments Census, 2002, classified as per tentative size groupings.

ผู้ประกอบการ SMEs มีส่วนสำคัญในการผลักดัน และกระตุ้นเศรษฐกิจเวียดนามให้ขยายตัวแล้ว โดยการลงทุนของ SMEs ส่วนใหญ่กระจายอยู่ทั่วทุกภูมิภาคของประเทศ ในขณะที่การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ มักกระจุกตัวอยู่ตามจังหวัดใหญ่ ๆ และเมืองสำคัญทางเศรษฐกิจ

ตาราง 2.15 วิสาหกิจของเวียดนาม จำแนกรายพื้นที่ ปี 2545

Size Class	Red River Delta	North East	North West	North Central Coast	South Central Coast	Central High-lands	South East	Mekong River Delta	Un-known	Total
Total	777,451	242,140	40,036	342,233	226,626	111,304	478,754	501,389	546	2,720,479
Proportion of total (%)	29	9	1	13	8	4	18	18	0	100
SMEs in region (%)	100	100	100	100	100	100	100	100	77	
<=5	746,318	233,806	38,690	333,271	218,087	108,083	447,898	485,063	22	2,611,238
6-9	13,386	3,176	390	3,457	3,823	1,262	14,692	8,983	32	49,201
% Micro Enterprise	97.7	97.9	97.6	98.4	97.9	98.2	96.2	98.5		
10-49	14,065	3,972	751	4,458	3,567	1,492	11,779	6,432	164	46,680
% Small Enterprise	1.81	1.64	1.88	1.3	1.57	1.34	2.63	1.28		
50-299	3,056	992	186	954	944	353	3,431	770	203	10,889
% Medium Enterprise	0.39	0.41	0.46	0.28	0.42	0.32	0.72	0.15		
>=300	626	194	19	93	205	114	954	141	125	2,471
% Large scale Enterprise	0.08	0.08	0.05	0.03	0.09	0.1	0.2	0.03		

ที่มา: GSO Establishments Census, 2002

ในช่วงปี 2543-2547 มีการจัดตั้งวิสาหกิจขึ้นใหม่ประมาณ 121,000 แห่ง โดยมีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นจากอดีตกว่า 7.9 เท่า หรือเพิ่มขึ้นเป็น VND 213,039 Trillion ส่วนใหญ่เป็น SMEs กวาร์้อยละ 95

ของจำนวนวิสาหกิจทั้งหมด ซึ่งไม่นับรวมวิสาหกิจครอบครัวที่มีอยู่กว่า 2,600,000 แห่ง และสหกรณ์ต่างๆ อีกรกว่า 18,000 แห่ง

ตาราง 2.16 วิสาหกิจครอบครัวของเวียดนาม จำแนกตามขนาดธุรกิจ

Legal Form	Total	<=5	6-9	10-49	50-299	>=300	% of SMEs	% of LSE
Household Businesses	2,619,341	2,570,243	30,880	17,741	471	6	100	0

ที่มา: GSO Establishments Census, 2002

ตาราง 2.17 วิสาหกิจครอบครัวของเวียดนาม จำแนกตามรายพื้นที่

Size (Persons Engaged)	Red River Delta	North East	North West	North Central Coast	South Central Coast	Central Highlands	South East	Mekong River Delta	Total
Total	754,889	232,950	38,221	332,993	217,464	107,009	450,309	485,506	2,619,341
Proportion (%)	29	9	1	13	8	4	17	19	100
<=5	738,986	229,948	37,862	329,366	214,092	106,048	436,891	477,050	2,570,243
6-9	9,014	1,976	180	2,306	2,150	643	8,696	5,915	30,880
10-49	6,641	1,023	170	1,303	1,203	314	4,582	2,505	17,741
50-299	244	3	9	18	19	4	139	35	471
>=300	4	0	0	0	0	0	1	1	6

ที่มา: GSO Establishments Census, 2002

ผู้ประกอบการ SMEs มักกระจายอยู่ในธุรกิจการค้าและบริการ ไม่ว่าจะเป็นผู้ผลิต หรือผู้ค้าสินค้าอุปโภคบริโภค ร้านอาหาร โรงแรม และการขนส่ง แนวโน้มในอนาคตคาดว่าผู้ประกอบการ SMEs จะเข้าสู่ธุรกิจนำเข้าและส่งออกเพิ่มขึ้น ดูได้จากอัตราการเกิดใหม่ของธุรกิจนำเข้าและส่งออกที่เพิ่มขึ้นกว่าร้อยละ 80 ในปี 2547⁸

สถานการณ์ในปัจจุบัน ข้อมูลจากกระทรวงการค้าของเวียดนาม (Ministry of Trade) มีการสรุปสถานการณ์ของ SMEs ในเวียดนามไว้ดังนี้

ผลผลิตมวลรวมของ SMEs คิดเป็น 31% ของผลผลิตมวลรวมประชาชาติ

ผลผลิตมวลรวมของ SMEs คิดเป็น 54% ของผลผลิตมวลรวมจังหวัด

มูลค่าการค้าของ SMEs คิดเป็น 78% ของมูลค่าการค้ารวม

การกระจายของ SMEs ในภาคอุตสาหกรรมคิดเป็น 30% ของ SMEs ทั้งหมด ส่วนใหญ่อยู่ในอุตสาหกรรมหลักๆ มีดังนี้ อุตสาหกรรมการผลิต (86%) ผู้ผลิตและจำหน่ายไฟฟ้า ประปา และก๊าซ (62%)

⁸ Ministry of Trade

อุตสาหกรรมโลจิสติก (78%) อุตสาหกรรมเหมืองแร่ (84%) อุตสาหกรรมก่อสร้าง (84%) อุตสาหกรรมชิ้นส่วนยานยนต์ (93%) และอุตสาหกรรมด้านเทคโนโลยี (94%)

นโยบายส่งเสริม SMEs⁹

นโยบายในการส่งเสริม SMEs ของเวียดนาม มีดังต่อไปนี้

1. นโยบายส่งเสริมด้านการลงทุน

- รัฐบาลให้การสนับสนุนด้านการเงินและสินเชื่อแก่ SMEs เมื่อมีการลงทุนในภาคอุตสาหกรรม หรือมีแหล่งที่ตั้งที่แน่นอนชัดเจน (กฎหมายเพื่อการส่งเสริมการลงทุนภายในประเทศ)
- สนับสนุนให้สถาบันการเงินและผู้ประกอบการลงทุนในธุรกิจ SMEs

2. จัดตั้งกองทุนรับประกันสินเชื่อให้กับ SMEs

- องค์กรระดับจังหวัดจัดตั้งกองทุนรับประกันสินเชื่อให้กับ SMEs ตาม Decision ที่ 193/2001/ QD-TTG วันที่ 20/12/2001, Ministry of Finance Issued Circular No. 42/2002/ TT-NHNN Date 10/4/2003 เพื่อสร้างผลบังคับใช้ของ Decision No.193 Mof Issued Circular No.93/2004/TT-BTC เพื่อแทนที่ Circular No.42

3. นโยบายทางด้านธุรกิจ

- องค์กรระดับจังหวัดสั่งการ เพื่อให้ความช่วยเหลือสำหรับธุรกิจ SMEs เพื่อให้มีที่ตั้งที่เหมาะสมสำหรับการผลิต
- จัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมขนาดเล็กและขนาดกลางสำหรับ SMEs มากกว่า 200 นิคม แต่อย่างไรก็ตาม พบอุปสงค์เพียงประมาณ 10% ของ SMEs
- ให้ความช่วยเหลือต่างๆ แก่ SMEs ทั้งการเช่าที่ดิน, การขนส่งขนย้าย (Transferring), การจ้างงานตามข้อกำหนดแห่งกฎหมาย

4. นโยบายด้านการตลาด และขีดความสามารถทางการแข่งขัน

⁹ Nguyen Trong Hieu, GOVERNMENT POLICIES SUPPORTING SMALL AND MEDIUM ENTERPRISE DEVELOPMENT, Ministry of Planning and Investment

- หน่วยงานภาครัฐ ระดับกระทรวง และระดับจังหวัด ให้คำแนะนำ และสร้างมาตรการต่างๆ สำหรับ SMEs ในการเข้าถึงข้อมูลทางการตลาด, ราคา สร้างโอกาสในการขยายตลาดแก่ SMEs
- หน่วยงานระดับท้องถิ่นสร้างมาตรฐานสำหรับ SMEs เพื่อให้เป็นส่วนหนึ่งของอุปทานสินค้า และบริการตามแผนงบประมาณการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ
- ส่งเสริมและสนับสนุนโอกาสแก่ SMEs ในการทำสัญญาทางธุรกิจ (Subcontractor), ส่งเสริมการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ กับ SMEs, ส่งเสริมด้านเทคโนโลยี, การขนส่งขนย้าย (Transferring) และการปรับปรุงพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของ SMEs
- ให้ความช่วยเหลือในการสร้างมาตรการสำหรับ SMEs เพื่อเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีและอุปกรณ์, พัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่, สร้างทักษะการจัดการที่ทันสมัย, ปรับปรุงคุณภาพผลิตภัณฑ์ และป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ ทั้งนี้กระทรวงการวางแผนและการลงทุนได้จัดตั้งศูนย์ให้คำปรึกษา 3 แห่ง ใน กรุงฮานอย, โฮจิมินห์ซิตี และดานัง เพื่อรองรับ SMEs มีศูนย์ให้ความร่วมมือทางเทคนิคที่ฮานอย (Centre for Technical Cooperation Hanoi) ซึ่งได้รับการสนับสนุนจาก JICA ได้ทำการตรวจสอบความต้องการความช่วยเหลือด้านเทคนิคของผู้ประกอบการในจังหวัดทางภาคเหนือ จาก Quang Binh Northward และจากข้อมูลตรงจุดนี้เอง ได้ถูกนำไปใช้ในการสร้างโครงการช่วยเหลือทางด้านเทคนิค, ซึ่งสนับสนุนโดยรัฐบาลญี่ปุ่น

5. นโยบายสนับสนุนการส่งออก

- กระตุ้นให้ SMEs ปรับปรุงการส่งออก, สร้างมาตรการที่ดีเพื่อให้ SMEs ร่วมมือกับผู้นำเข้าชาวต่างชาติ และขยายตลาดเพื่อการส่งออกสินค้าและบริการ
- MPI ได้ตกลงเข้าร่วมโปรแกรมการส่งเสริมการส่งออกสินค้าและบริการ (โดยรัฐบาลเป็นเจ้าของโครงการ) ในปี 2547 - 2551 ตามแนวทางในเอกสารหมายเลข 783/CP-KHTH วันที่ 8 มิถุนายน 2547

6. นโยบายส่งเสริมด้านข้อมูล, การให้คำปรึกษาและการฝึกอบรม

- MPI และองค์กรต่าง ๆ ได้จัดหาข้อมูลที่สำคัญสำหรับ SMEs ในโครงการจัดตั้ง e-portal (www.business.go.vn) สำหรับสร้างความสัมพันธ์ของผู้ประกอบการ ซึ่ง ASMED-MPI เป็นผู้ผลักดันโครงการ
- รัฐบาลได้จัดสรรเงินเพื่อโครงการ HR Consulting & Training to SME ปี 2004-2008 ใน Decision number 143/2004/QD-TTG Date 10/8/2004 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ
 - วัตถุประสงค์ระยะยาว คือ เพื่อปรับปรุงความสามารถทางการแข่งขัน คุณภาพและจำนวนองค์กรที่จะทำหน้าที่จัดหา สนับสนุนและพัฒนา บริการสำหรับ SMEs
 - วัตถุประสงค์ระยะสั้น คือ เพื่อจัดหาความรู้ที่จำเป็นเกี่ยวกับการจัดตั้ง กิจการ, นักธุรกิจ, บุคคล ด้วยการวางแผนการทำธุรกิจ และลด ภาวะการณ์ “ขาดความรู้”, สนับสนุนการพัฒนาแผนธุรกิจ SMEs, ขยาย ตลาดส่งออก
- รัฐบาลสนับสนุนองค์กรทั้งในและต่างประเทศที่จะเข้ามาให้ข้อมูลเกี่ยวกับ SME, ให้คำปรึกษาหรือให้การฝึกอบรม

2.6 สภาพแวดล้อมและสถานการณ์การลงทุนของประเทศในกลุ่ม CLMV

สภาพแวดล้อมการลงทุน

สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ

กัมพูชามีพื้นที่ 181,035 ตารางกิโลเมตร (หรือประมาณ 1 ใน 3 ของประเทศไทย) ประกอบด้วย ส่วนที่เป็นแผ่นดิน 176,515 ตารางกิโลเมตร และผืนน้ำ 4,520 ตารางกิโลเมตร เส้นเขตแดนโดยรอบ ประเทศยาวประมาณ 2,572 กิโลเมตร ความยาวของประเทศจากทิศเหนือไปทิศใต้ประมาณ 440 กิโลเมตร และความกว้างของประเทศประมาณ 560 กิโลเมตร ทางทิศเหนือติดกับประเทศไทย (จังหวัด

อุบลราชธานี ศรีสะเกษ สุรินทร์ และบุรีรัมย์) และลาว ทิศใต้จรดกับอ่าวไทย ทิศตะวันออกติดกับเวียดนาม ทิศตะวันตกติดกับประเทศไทย (จังหวัดสระแก้ว จันทบุรี และตราด) และมีประชากรจำนวน 13.99 ล้านคน (ปี 2549)

เศรษฐกิจโดยทั่วไปของกัมพูชา มีอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ (GDP Growth) เฉลี่ยร้อยละ 6.9 ตั้งแต่ปี 2543 -2549 ในปี 2549 มีผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (Gross Domestic Product or GDP) 6,105 ล้านดอลลาร์สหรัฐ รายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปีประมาณ 436 เหรียญสหรัฐ และอัตราเงินเฟ้อประมาณร้อยละ 2.8 นอกจากนี้ลักษณะโครงสร้างเศรษฐกิจ พิจารณาจากสัดส่วนมูลค่าการผลิตของภาคเกษตร อุตสาหกรรม และบริการ เทียบกับมูลค่าการผลิตรวมของประเทศ จะเห็นได้ว่ากัมพูชามีโครงสร้างเศรษฐกิจมีค่อนไปทางภาคเกษตรและภาคบริการในสัดส่วนใกล้เคียงกัน

ตาราง 2.18 ดัชนีทางเศรษฐกิจที่สำคัญของกัมพูชา ปี 2543 - 2549

Description	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
GDP (Million US\$)	3,570.0	3,783.0	4,028.0	4,327.0	4,864.0	5,523.0	6,105.2
GDP per Capita (US\$)	293.0	288.0	299.0	314.0	362.0	404.0	436.0
GDP Growth (%)	7.0	5.5	5.2	7.1	7.7	9.8	6.3
GDP by Industrial Sectors (%)							
Agriculture	36.9	34.9	32.2	33.2	30.6	31.4	N/A
Industry	21.8	22.6	25.0	25.8	27.3	27.0	N/A
Services	37.1	37.5	37.5	36.2	36.7	36.2	N/A
Others	4.2	5.0	5.3	4.8	5.4	5.4	N/A
Inflation Rate Average Period (%)	-0.8	1.1	3.2	1.2	3.9	5.8	2.8
Interest rate, 3-month time deposit	6.2	5.6	5.0	4.8	5.6	5.8	4.4
Unemployment Rate (%)	2.5	1.8	N/A	N/A	0.8	N/A	N/A

ที่มา: ASEAN Statistical Yearbook 2003, ASEAN Statistical Pocketbook 2006, Asian Development Bank

สภาพแวดล้อมทางธุรกิจ

จากการจัดอันดับสภาพแวดล้อมในการทำธุรกิจ ในปี 2550 World Bank's doing Business ได้จัดอันดับการอำนวยความสะดวกในการทำธุรกิจในแต่ละประเทศทั่วโลกตามความยากง่าย ไม่ว่าจะเป็นด้านการจัดตั้งธุรกิจ การขอใบอนุญาต การจ้างแรงงาน การเข้าถึงแหล่งเงินทุน การจ่ายภาษีต่างๆ รวมถึงการขั้นตอนในการยกเลิกธุรกิจ

ภาพรวมในการทำธุรกิจ กัมพูชาถูกจัดอันดับไว้ที่อันดับที่ 143 จากจำนวนประเทศที่มีการสำรวจ 177 ประเทศ เมื่อพิจารณาอันดับการอำนวยความสะดวกด้านการจัดตั้งธุรกิจ อยู่ในอันดับที่ 159 โดยใช้เวลาในการจัดตั้งธุรกิจเฉลี่ย 86 วัน และมีต้นทุนค่าใช้จ่ายคิดเป็นร้อยละ 236.4 ของรายได้ต่อประชากร สำหรับการขอใบอนุญาตอยู่ในอันดับที่ 159 เช่นกัน โดยมีระยะเวลาในการขอใบอนุญาตเฉลี่ย 181 วัน มีต้นทุนค่าใช้จ่ายคิดเป็นร้อยละ 1,640.5 ของรายได้ต่อประชากร

ตาราง 2.19 ข้อมูลอันดับการอำนวยความสะดวกทางธุรกิจ ของกัมพูชา

Cambodia		2004	2005	2006	2007
Start	Procedure	11	11	10	10
	Time	94	94	86	86
	Cost (US\$)	553.8	480.1	276.1	236.4
	Minimum capital*	1825.8	394.0	80.7	66.2
License	Procedure			28	28
	Time			247	181
	Cost (US\$)*			606.7	1640.5

*คิดเป็นร้อยละต่อรายได้ต่อหัวของประชากร

ที่มา: World Bank's doing Business

สภาพแวดล้อมทางการค้าระหว่างประเทศ

- มูลค่าการค้าระหว่างประเทศโดยรวม

จากสถิติการค้าระหว่างประเทศของกัมพูชา จะเห็นว่ามูลค่าการค้าของปี 2548 เพิ่มขึ้นจากปี 2544 กว่า 1 เท่าตัว โดยมีมูลค่าการค้ารวม 6,746 ล้านดอลลาร์เพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 19

ตาราง 2.20 มูลค่าการค้าระหว่างประเทศ ปี 2544 - 2548

รายการ	มูลค่า (ล้านเหรียญสหรัฐ)				
	2544	2545	2546	2547	2548
1. มูลค่าการค้ารวม	3,426.0	3,131.7	3,471.1	5,669.0	6,746.0
อัตราการขยายตัว (%)	-	(8.59)	10.85	63.33	18.99
2. การส่งออก	1,475.0	1,467.4	1,756.0	2,476.0	2,915.0
อัตราการขยายตัว (%)	-	(0.51)	19.66	41.00	17.73
3. การนำเข้า	1,951.0	1,664.3	1,715.1	3,193.0	3,831.0
อัตราการขยายตัว (%)	-	(14.69)	3.05	86.16	19.98

ที่มา กรม CAMCONTROL กระทรวงพาณิชย์

- สินค้าส่งออก และนำเข้า

อัตราการขยายตัวของการส่งออกถือว่าอยู่ระดับดี โดยมีการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 18 ขณะที่การขยายตัวเฉลี่ยสำหรับการนำเข้าประมาณร้อยละ 20 อย่างไรก็ตามอุตสาหกรรมตัดเย็บเสื้อผ้า รองเท้า และสิ่งทอยังคงเป็นสินค้าที่มีมูลค่าการส่งออกมากที่สุด ตลาดส่งออกหลักได้แก่สหรัฐอเมริกา ตลาดในกลุ่มสหภาพยุโรปและญี่ปุ่น ในขณะที่กัมพูชามีการนำเข้าสินค้าจากฮ่องกงมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ไทย และจีน ตามลำดับ

ตาราง 2.21 10 อันดับสินค้านำเข้า และส่งออกของกัมพูชา

สินค้านำเข้า (ม.ค. – มิ.ย. 2549)			สินค้าส่งออก (ม.ค. – มิ.ย. 2549)		
ลำดับที่	รายการ	มูลค่า (Million US)	ลำดับที่	รายการ	มูลค่า (Million US)
1	น้ำมันสำเร็จรูป	249.20	1	เสื้อผ้าทุกชนิด	1169.68
2	ผ้าฝ้าย	205.00	2	รองเท้า	25.14
3	รถจักรยานยนต์และชิ้นส่วน	58.91	3	สินค้าสิ่งทออื่นๆ	6.00
4	รถยนต์ อุปกรณ์และชิ้นส่วน	43.57	4	ไม้แปรรูป	0.00
5	ปูนซีเมนต์	33.08	5	ไม้อื่นๆ	4.39
6	เหล็ก เหล็กกล้า และผลิตภัณฑ์	28.66	6	ยางพารา	2.91
7	เครื่องสำอาง และผลิตภัณฑ์	9.53	7	ผลิตภัณฑ์ปลา	17.30
8	น้ำตาลทราย	8.75	8	ข้าว	3.36
9	เครื่องดื่ม	6.23	9	บุหรี	3.36
10	อื่นๆ	858.16	10	อื่นๆ	24.93
รวม		1,501.04	รวม		1255.73

ที่มา : กรมศุลกากรกัมพูชา

ตาราง 2.22 10 อันดับประเทศคู่ค้าที่สำคัญของกัมพูชา จำแนกตามมูลค่าการนำเข้า และส่งออก ปี 2549

ประเทศนำเข้า			ประเทศส่งออก		
ลำดับที่	ประเทศ	มูลค่า (ล้านเหรียญสหรัฐ)	ลำดับที่	ประเทศ	มูลค่า (ล้านเหรียญสหรัฐ)
1	ฮ่องกง	1,378.1	1	สหรัฐอเมริกา	2,116.60
2	ไทย	767.4	2	เยอรมัน	335.4
3	จีน	612.1	3	อังกฤษ	154.1
4	เวียดนาม	505.6	4	ฝรั่งเศส	124.8
5	ฝรั่งเศส	119.2	5	แคนาดา	103.2
6	เกาหลี	116.5	6	ญี่ปุ่น	101.0
7	สิงคโปร์	105.7	7	มาเลเซีย	85.9
8	ญี่ปุ่น	83.1	8	เวียดนาม	44.1
9	อินโดนีเซีย	70.2	9	สิงคโปร์	21.2
10	มาเลเซีย	51.1	10	ฮ่องกง	7.3

ที่มา Asian Development Bank

- สิทธิพิเศษด้านการค้าระหว่างประเทศที่ได้รับ

- สิทธิพิเศษเกี่ยวกับ MFN และ GSP จากสหรัฐอเมริกา แคนาดาสหภาพยุโรป ออสเตรเลีย ญี่ปุ่น จีน และนิวซีแลนด์ เป็นต้น
- สิทธิประโยชน์จาก ASEAN Integration System of Preferences (AISP) 349 รายการ
- ASEAN-6 โดยได้ GSP จากประเทศญี่ปุ่น 226 รายการ และสาธารณรัฐเกาหลี 78 รายการ
- ข้อตกลงการค้าเสรี ASEAN-China ในกรอบข้อตกลงว่าด้วยความร่วมทางการค้าสินค้า ณ กรุงเวียงจันทน์ ได้ให้สิทธิพิเศษเกี่ยวกับโควตาและ ภาษี สำหรับสินค้าเกษตร 418 รายการ

สถานการณ์การลงทุน

กัมพูชามีแหล่งทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ มีความได้เปรียบในเรื่องค่าจ้างแรงงานต่ำ ประกอบกับการที่รัฐบาลกัมพูชาพยายามแก้ไขกฎระเบียบด้านการลงทุนให้โปร่งใส จึงทำให้นักลงทุนต่างชาติเข้ามาลงทุนในกัมพูชาเพิ่มขึ้น โดยในปี 2548 มีปริมาณเงินลงทุนจากต่างประเทศมูลค่า 381 ล้านดอลลาร์เพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้าที่มีมูลค่าเพียง 131 ล้านดอลลาร์

อุตสาหกรรมที่นักลงทุนต่างชาตินิยมเข้าไปลงทุนในกัมพูชามากที่สุด ได้แก่ อุตสาหกรรมผลิตเพื่อส่งออก โดยเฉพาะเสื้อผ้าสำเร็จรูป เนื่องจากกัมพูชาได้รับสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรเป็นการทั่วไป (Generalized System of Preferences: GSP) จากสหรัฐอเมริกา ยุโรป ญี่ปุ่น สำหรับอุตสาหกรรมอื่นๆ ที่มีมูลค่าการลงทุนอยู่ในระดับสูงได้แก่ อุตสาหกรรมปิโตรเคมี ธุรกิจก่อสร้าง โดยเฉพาะโรงงานและที่พักอาศัยซึ่งขยายตัวตามภาคการท่องเที่ยว

ตาราง 2.23มูลค่าเงินทุนไหลเข้าออกของกัมพูชา

ประเทศ	มูลค่า (หน่วย: ล้านดอลลาร์สหรัฐ)			
	2545	2546	2547	2548
กัมพูชา				
มูลค่าเงินทุนไหลเข้า	145	84	131	381
มูลค่าเงินทุนไหลออก	6	10	10	6

ที่มา: UNCTAD, *World Investment Report 2006*

สำหรับการลงทุนในกัมพูชาที่ได้รับอนุมัติจาก CIB มีทั้งสิ้น 104 โครงการดังตารางที่ 2.22 โดยอุตสาหกรรมที่ได้รับอนุมัติสูงสุด คือ อุตสาหกรรมสิ่งทอและเสื้อผ้าสำเร็จรูป จำนวน 53 โครงการ รองลงมา คือ อุตสาหกรรมอื่นๆ จำนวน 13 โครงการ สาเหตุที่อุตสาหกรรมสิ่งทอโดยเฉพาะอุตสาหกรรมผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูปมีการลงทุนจากต่างประเทศเป็นจำนวนมาก เนื่องจากกัมพูชาได้รับสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรเป็นการทั่วไป (Generalized System of Preferences : GSP) จากสหรัฐอเมริกา ยุโรป ญี่ปุ่น ฯลฯ ทำให้ได้รับการลดหย่อนและยกเว้นภาษีนำเข้าจากประเทศดังกล่าว ประกอบกับกัมพูชามีต้นทุนค่าแรงที่ค่อนข้างต่ำ รวมทั้งมีการปรับปรุงกฎระเบียบด้านการลงทุนให้มีความโปร่งใสหลังการเข้าเป็นสมาชิก WTO แม้ว่าการเปิดเสรีสิ่งทอโลกเมื่อต้นปี 2005 จะทำให้สิ่งทอของกัมพูชาต้องเผชิญกับการแข่งขันที่รุนแรงโดยเฉพาะจากจีนในตลาดส่งออกหลักเดิมก็ตาม อย่างไรก็ตามนักลงทุนส่วนใหญ่ยังมีความมั่นใจในอุตสาหกรรมดังกล่าว ประกอบกับสหรัฐอเมริกาและสหภาพยุโรป ประกาศใช้มาตรการ Safeguard กับเสื้อผ้าสำเร็จรูปนำเข้าจากจีน ทำให้กัมพูชายังคงรักษาส่วนแบ่งตลาดไว้ได้บ้าง (สำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ ณ กรุงเทพมหานคร 2550)

อย่างไรก็ตาม จากตาราง 2.22 เมื่อพิจารณาจำนวนเงินลงทุนจะพบว่า อุตสาหกรรมปิโตรเลียมซึ่งแม้ว่าจะมีโครงการก่อสร้างโรงกลั่นน้ำมันเพียงแห่งเดียว แต่ก็มีมูลค่าเงินลงทุนมากที่สุด คือ 200 ล้านดอลลาร์ หรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 52.7 ของมูลค่าเงินลงทุนทั้งหมด นอกจากนี้ธุรกิจก่อสร้างก็เป็นธุรกิจที่มีการลงทุนสูงโดยเฉพาะโรงงานและที่พักอาศัยซึ่งขยายตัวตามภาคการท่องเที่ยวและความต้องการห้องพักในเมืองท่องเที่ยวขนาดใหญ่ รวมทั้งความต้องการที่อยู่อาศัยแบบหอพักและคอนโดมิเนียมที่เพิ่มขึ้นในกรุงเทพมหานคร

ตาราง 2.24 การลงทุนจากต่างประเทศในกัมพูชาที่ได้รับอนุมัติจาก CIB* ปี 2548 จำแนกตามประเภทอุตสาหกรรมที่มีมูลค่าเงินลงทุนสูงสุด 10 อันดับแรก

ลำดับที่	ประเภทอุตสาหกรรม	จำนวนโครงการที่อนุมัติ	เงินลงทุน(ล้านเหรียญสหรัฐ)	
			มูลค่า	สัดส่วน (%)
1	ปิโตรเลียม	1	200	52.7
2	เสื้อผ้าสำเร็จรูป	53	54.5	14.4
3	ก่อสร้าง	2	31.0	8.2
4	เหมืองแร่	10	30.0	7.9
5	โรงแรม	4	16.0	4.2
6	พลังงาน	3	16.0	4.2
7	อุตสาหกรรมอื่นๆ	13	12.6	3.3
8	ผลิตภัณฑ์พลาสติก	4	5.5	1.4
9	การเกษตร	2	2.0	0.5
10	โรงงานยาสูบ	2	2.0	0.5
11	อื่นๆ	10	10.0	2.7
รวม		104	379.6	100.0

หมายเหตุ : * รวมการร่วมลงทุนกับนักลงทุนท้องถิ่นและนักลงทุนชาติอื่นๆ ที่มา : Cambodian Investment Board

จากตารางที่ 2.23 จะเห็นได้ว่า ในปี 2548 จีนเป็นนักลงทุนรายใหญ่ที่สุดในกัมพูชา รองลงมา คือ เกาหลีใต้ และไทย ตามลำดับ

ตาราง 2.25 การลงทุนจากต่างประเทศในกัมพูชาที่ได้รับอนุมัติจาก CIB* ปี 2548 จำแนกตามประเทศผู้ลงทุนที่มีมูลค่าเงินลงทุนสูงสุด 5 อันดับแรก

ลำดับที่	ประเทศผู้ลงทุน	จำนวนโครงการที่อนุมัติ	เงินลงทุน(ล้านเหรียญสหรัฐ)	
			มูลค่า	สัดส่วน (%)
1	จีน	41	238.8	62.9
2	เกาหลีใต้	15	15.7	4.1
3	ไทย	6	14.8	3.9
4	มาเลเซีย	4	10.7	2.8
5	ออสเตรเลีย	2	7.0	1.8
6	อื่นๆ	36	92.6	24.5
รวม		104	379.6	100.0

หมายเหตุ : จำนวนโครงการที่อนุมัติจำแนกตามประเทศผู้ลงทุนมากกว่าจำนวนโครงการที่จำแนกตามประเภทธุรกิจ เนื่องจากมีการนับซ้ำในโครงการที่มีการร่วมทุนของนักลงทุนตั้งแต่ 2 ประเทศขึ้นไป เช่น โครงการก่อสร้างโรงงานเสื้อผ้าสำเร็จรูป 1 โครงการอาจเป็นการร่วมทุนของไทยและจีน ทำให้นักแยกตามประเทศผู้ลงทุนได้ 2 โครงการ เป็นต้น

* รวมการร่วมลงทุนกับนักลงทุนท้องถิ่นและนักลงทุนชาติอื่นๆ

ที่มา : Cambodian Investment Board

ทั้งนี้ หากพิจารณาสถิติการลงทุนสะสม จะพบว่า นับตั้งแต่ปี 2537 – 2548 มาเลเซียเป็นประเทศที่เข้ามาลงทุนรายใหญ่ที่สุดในกัมพูชา คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 46.2% รองลงมาคือ จีน และได้หวันตามลำดับ อย่างไรก็ตามตัวเลขดังกล่าวเป็นเพียงตัวเลขที่ขออนุมัติ ซึ่งในสภาพความเป็นจริงมีหลายโครงการที่ได้รับการอนุมัติแล้วแต่ยังไม่ได้มีการลงทุนจริง และมีหลายโครงการลงทุนที่นักลงทุนต่างชาติลงทุนในนามชาวกัมพูชา

ตาราง 2.26 การลงทุนจากต่างประเทศในกัมพูชาที่ได้รับการอนุมัติจาก CIB* ปี 2537 – 2548 จำแนกตามประเทศผู้ลงทุนสูงสุด 10 อันดับแรก

ลำดับที่	ประเทศผู้ลงทุน	เงินลงทุน(ล้านเหรียญสหรัฐ)	
		มูลค่า	สัดส่วน (%)
1	มาเลเซีย	1,553.1	46.2
2	จีน	463.2	13.8
3	ไต้หวัน	360.3	10.7
4	สิงคโปร์	176.6	5.3
5	ไทย	150.8	4.5
6	อังกฤษ	124.6	3.7
7	เกาหลีใต้	119.5	3.6
8	ฮ่องกง	114.7	3.4
9	แคนาดา	56.6	1.7
10	ออสเตรเลีย	48.9	1.5
11	อื่นๆ	189.4	5.6
รวม		3,357.7	100.0

หมายเหตุ : * รวมการร่วมลงทุนกับนักลงทุนท้องถิ่นและนักลงทุนชาติอื่นๆ

ที่มา : สำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ (ไทย) ณ กรุงเทพมหานคร, 2548

สถานการณ์การลงทุนของไทยในกัมพูชา

การลงทุนของไทยในกัมพูชา จากสถิติที่รวบรวมโดยสำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ ณ กรุงเทพมหานคร พบว่า ในปี 2547 การลงทุนของไทยในกัมพูชาอยู่ในลำดับที่ 9 มีการลงทุนที่ได้รับการอนุมัติเพียง 1 โครงการ ทั้งนี้จากสถิติการลงทุนสะสมในระหว่างวันที่ 1 สิงหาคม 2537 - 30 กันยายน 2547 มีนักลงทุนไทยเข้ามาลงทุนในกัมพูชาทั้งสิ้น 57 โครงการ ดังตาราง 2.25 โดยลงทุนในอุตสาหกรรมแปรรูปอาหารมากที่สุด จำนวน 9 โครงการ รองลงมา ได้แก่ อุตสาหกรรมโรงแรมและการท่องเที่ยว จำนวน 8 โครงการ อุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูป จำนวน 7 โครงการ ตามลำดับ หากพิจารณาด้านเงินลงทุน พบว่า อุตสาหกรรมโรงแรมมีจำนวนเงินลงทุนมากที่สุด จำนวน 48.38 ล้านดอลลาร์สหรัฐ รองลงมา ได้แก่ อุตสาหกรรมแปรรูปไม้ และโทรคมนาคม อย่างไรก็ตามตัวเลขการลงทุนของนักลงทุนไทยตามตารางดังกล่าวอาจมีค่าต่ำกว่าความเป็นจริง ทั้งนี้เนื่องจากผู้ประกอบการชาวไทยส่วนหนึ่ง (โดยเฉพาะผู้ประกอบการ SMEs) มักลงทุนในราชอาณาจักรกัมพูชาโดยใช้ชื่อของผู้ร่วมทำธุรกิจชาวกัมพูชาเป็นผู้ลงทุนและเป็นเจ้าของกิจการ

ตาราง 2.27 การลงทุนของนักธุรกิจไทยในกัมพูชาซึ่งขอรับส่งเสริมการลงทุนจาก CIB แยกตามประเภทอุตสาหกรรม (1 สิงหาคม 2537 - 30 กันยายน 2547)

ลำดับที่	ประเภทอุตสาหกรรม	จำนวนโครงการที่อนุมัติ	มูลค่า(ล้านเหรียญสหรัฐ)	
			เงินทุนจดทะเบียน	เงินทุนไทย
1	โรงแรม	7	123.4	48.4
2	แปรรูปไม้	3	38.0	33.9
3	การสื่อสาร	2	16.0	14.8
4	สิ่งทอ	7	8.1	7.7
5	แปรรูปอาหาร	9	7.7	5.7
6	ก่อสร้าง	5	7.3	4.5
7	อุตสาหกรรมเกษตร	5	11.3	4.4
8	พลาสติก	3	4.3	3.3
9	สื่อต่างๆ	4	2.7	2.7
10	เหมืองแร่	3	3.0	2.5
11	อื่นๆ	9	13.0	7.1
รวม		57	234.9	135.2

ที่มา : Cambodia Investment Board (CIB)

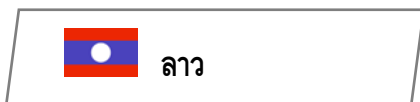
รวบรวมโดย สำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ ณ กรุงพนมเปญ, 2547

ในด้านพื้นที่ของการเข้าไปลงทุนของนักลงทุนไทย พบว่าส่วนใหญ่ นักธุรกิจไทยมีการลงทุนในนครพนมเปญและเมืองเสียมเรียบมากที่สุด โดยสาขาธุรกิจที่มีการลงทุนในนครพนมเปญมากที่สุดได้แก่ สาขาการค้าส่ง การเป็นตัวแทนจำหน่ายผลิตภัณฑ์อุปโภคบริโภค และตัวแทนจำหน่ายวัสดุก่อสร้าง การค้าปลีกผลิตภัณฑ์แปรรูปอาหาร ร้านอาหาร อุตสาหกรรมพลาสติก ส่วนสาขาที่มีการลงทุนในเมืองเสียมเรียบมากที่สุดได้แก่ สาขาโรงแรม และร้านอาหาร

เมื่อได้สัมภาษณ์ผู้ประกอบการ SMEs ไทยที่ได้ไปลงทุนในราชอาณาจักรกัมพูชา ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ให้ความเห็นถึงแรงจูงใจในการเข้าไปลงทุนว่า แรงจูงใจที่สำคัญที่สุดคือแรงจูงใจทางการตลาด (market seeking) โดยเฉพาะตลาดในประเทศ ที่ เนื่องจากราชอาณาจักรกัมพูชาเป็นประเทศที่เพิ่งผ่านพ้นภาวะสงครามมาไม่นานทำให้มีภาคการผลิตในประเทศยังมีจำกัด และยังมีการแข่งขันที่ไม่รุนแรงมากนัก เนื่องจากผู้ประกอบการภายในประเทศขาดแคลนทั้งเงินทุน ทักษะ และเทคโนโลยี ในขณะที่ผู้บริโภครหรือประชากรเริ่มมีรายได้มากขึ้นเรื่อยๆ และผู้บริโภคในกัมพูชาบางส่วนยังเป็นชาวต่างชาติที่เข้ามาทำงานและนักท่องเที่ยวซึ่งมีกำลังซื้อสูง ผู้ประกอบการไทยจึงลงทุนทำธุรกิจนำเข้าสินค้าอุปโภคบริโภคจากประเทศไทยเข้ามาขาย (เนื่องจากสินค้าไทยมีภาพลักษณ์ด้านคุณภาพที่ดีในกัมพูชา) หรือลงทุนผลิตสินค้าอุปโภคบริโภคเพื่อทดแทนสินค้านำเข้า (เช่น ข้าวสาร ขนม พลาสติก เป็นต้น) ในส่วนของแรงจูงใจในด้านการแสวงหาตลาดส่งออกนั้น ผลการศึกษาพบว่ามีน้อยมากในหมู่นักลงทุน ทั้งนี้เนื่องจากถึงแม้ว่ากัมพูชาจะได้รับสิทธิพิเศษทางการค้ามากก็ตาม แต่ในหลังจากที่จีนและเวียดนามได้เข้าเป็นสมาชิก WTO ทำให้กัมพูชาสูญเสียความได้เปรียบในการแข่งขันไปมาก กอปรกับในช่วงก่อนหน้านี้อาจได้

มีนักลงทุนจากไต้หวันและเกาหลีใต้เข้ามาลงทุนในสาขาสิ่งทอ (ซึ่งได้รับสิทธิพิเศษทางการค้า) ค่อนข้างมากแล้ว

อย่างไรก็ตามในปัจจุบันได้มีผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดใหญ่หลายรายได้ขยายการลงทุนมายังราชอาณาจักรกัมพูชาโดยมีแรงจูงใจในด้านการแสวงหาทรัพยากร (resources seeking) เช่น การลงทุนทำ contract farming ผลิตภัณฑ์แปรรูปอาหารทะเล เป็นต้น ส่วนแรงจูงใจในด้านประสิทธิภาพ (efficiency seeking) นั้นนับว่ามีผลน้อยมากต่อการตัดสินใจลงทุนของผู้ประกอบการในราชอาณาจักรกัมพูชา ทั้งนี้เนื่องจากถึงแม้ว่าแรงงานในประเทศกัมพูชาจะยังคงมีระดับค่าจ้างที่ค่อนข้างต่ำ แต่ก็มีระดับความสามารถน้อยเพราะมีข้อจำกัดด้านการศึกษา นอกจากนี้ปัจจัยการผลิตประเภทอื่นก็มีราคาค่อนข้างสูง เช่น ที่ดิน ค่าไฟฟ้า ค่าขนส่ง และค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งและดำเนินธุรกิจ เป็นต้น

สภาพแวดล้อมการลงทุน

สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ

ลาวมีพื้นที่ประมาณ 236,800 ตารางกิโลเมตร ร้อยละ 75 ของพื้นที่ทั้งหมดเป็นภูเขา และที่ราบสูง ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ทางตอนเหนือของประเทศ จากทิศเหนือลงสู่ทิศใต้ มีแม่น้ำโขงไหลผ่านประเทศเป็นความยาวประมาณ 1,900 กิโลเมตร ไม่มีทางออกทะเล ทิศเหนือจรดประเทศจีน ทิศใต้จรดกัมพูชา ทิศตะวันออกจรดเวียดนาม และทิศตะวันตกติดไทยและสหภาพพม่า

ลาว มีอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ (GDP Growth) เฉลี่ยร้อยละ 6.7 ตั้งแต่ปี 2543 -2549 ในปี 2549 มีผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (Gross Domestic Product or GDP) 3,527 ล้านดอลลาร์สหรัฐ รายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปีประมาณ 575 เหรียญสหรัฐ และอัตราเงินเฟ้อประมาณร้อยละ 4.7

โครงสร้างการผลิตของลาวแบ่งเป็นภาคเกษตร ประมง และป่าไม้ ประมาณร้อยละ 50 อุตสาหกรรมและก่อสร้าง ร้อยละ 25 และภาคบริการ ร้อยละ 25

ตาราง 2.28 ดัชนีทางเศรษฐกิจที่สำคัญของลาว ปี 2543 - 2549

Description	2001	2002	2003	2004	2005	2006
GDP (Million US\$)	1,744.0	1,805.0	2,046.0	2,437.0	3,727.0	3,527.0
GDP per Capita (US\$)	326.0	329.0	364.0	418.0	623.0	575.0
GDP Growth (%)	5.8	5.7	5.9	5.5	8.2	7.3
GDP by Industrial Sectors (%)						
Agriculture	51.2	50.4	48.6	47.0	N/A	N/A
Industry	23.7	24.7	25.9	27.3	N/A	N/A
Services	25.1	25.0	25.5	25.7	N/A	N/A
Inflation Rate Average Period (%)	7.8	10.2	16.0	10.8	6.1	4.7
Interest rate, 3-month time deposit	18.0	16.0	20.0	23.3	N/A	N/A
Unemployment Rate (%)	7.0	7.0	N/A	N/A	N/A	N/A

ที่มา: ASEAN Statistical Yearbook 2003, ASEAN Statistical Pocketbook 2006, Asian Development Bank

สภาพแวดล้อมทางธุรกิจ

ภาพรวมในการทำธุรกิจ ลาวถูกจัดอันดับไว้ที่อันดับที่ 159 จากจำนวนประเทศที่มีการสำรวจ 177 ประเทศ ซึ่งอยู่ในอันดับที่ต่ำกว่ากัมพูชา แต่เมื่อพิจารณาอันดับการอำนวยความสะดวกด้านการจัดตั้งธุรกิจ และการขอใบอนุญาตลาวจะมีอันดับที่ดีกว่ากัมพูชา โดยการจัดตั้งธุรกิจอยู่ในอันดับที่ 73 โดยใช้เวลาในการจัดตั้งธุรกิจเฉลี่ย 163 วัน และมีต้นทุนค่าใช้จ่ายคิดเป็นร้อยละ 17.3 ของรายได้ต่อประชากร สำหรับการขอใบอนุญาตอยู่ในอันดับที่ 130 โดยมีระยะเวลาในการขอใบอนุญาตเฉลี่ย 192 วัน มีต้นทุนค่าใช้จ่ายคิดเป็นร้อยละ 204.1 ของรายได้ต่อประชากร

ตาราง 2.29 ข้อมูลอันดับการอำนวยความสะดวกทางธุรกิจของลาว

Lao PDR		2004	2005	2006	2007
Start	Procedure	9	9	9	8
	Time	198	198	198	163
	Cost (US\$)	19.5	18.5	15.1	17.3
	Minimum capital*	150.7	28.5	23.4	0
License	Procedure			24	24
	Time			208	192
	Cost (US\$)*			224.5	204.1

*คิดเป็นสัดส่วนร้อยละต่อรายได้ต่อหัวของประชากร

ที่มา: World Bank's doing Business 2007

สภาพแวดล้อมทางการค้าระหว่างประเทศ

- มูลค่าการค้าระหว่างประเทศโดยรวม

เศรษฐกิจลาวจะยังคงขยายตัวอย่างต่อเนื่อง ผลจากการลงทุนในโครงการก่อสร้างเขื่อนผลิตกระแสไฟฟ้าน้ำเทิน 2 และโครงการเกี่ยวกับเหมืองแร่ ซึ่งโครงการดังกล่าวจะส่งผลดีต่อการค้าระหว่างประเทศ และช่วยให้การขยายตัวทางเศรษฐกิจในภาคอุตสาหกรรมยังคงมีการขยายตัวในระดับสูงต่อเนื่อง ดุลการค้าคาดว่าจะยังคงขาดดุลต่อเนื่อง เนื่องจากยังมีความต้องการที่จะนำเข้าเครื่องจักรและอุปกรณ์ สำหรับโครงการก่อสร้างเขื่อนผลิตกระแสไฟฟ้า เหมืองแร่

ตาราง 2.30 มูลค่าการค้าระหว่างประเทศของลาว ปี 2544 - 2548

รายการ	มูลค่า (ล้านเหรียญสหรัฐ)				
	2544	2545	2546	2547	2548
1. มูลค่าการค้ารวม	(191)	(146)	(127)	(349)	(329)
อัตราการขยายตัว (%)	6.9	23.3	13.5	(175.7)	5.7
2. การส่งออก	320	301	336	363	553
อัตราการขยายตัว (%)	(3.3)	(5.9)	11.6	8.3	52.2
3. การนำเข้า	510	447	462	713	882
อัตราการขยายตัว (%)	(4.7)	(12.4)	3.4	54.2	23.7

ที่มา: Asian Development Bank

- สินค้านำเข้า และส่งออก

สินค้านำเข้าที่สำคัญ ได้แก่ น้ำมันเชื้อเพลิงและก๊าซหุงต้ม วัสดุใช้ในการตัดเย็บ อะไหล่รถยนต์ วัตถุดิบใช้ใน อุตสาหกรรม วัสดุก่อสร้าง การค้านอกระบบ เสบียงอาหาร เครื่องนุ่งห่ม เครื่องมือใช้ในกิจกรรมเลี้ยงสัตว์ ไฟฟ้า เป็นต้น ประเทศนำเข้าที่สำคัญ ได้แก่ ไทย จีน เวียดนาม เยอรมัน อินโดนีเซีย มาเลเซีย เกาหลีใต้ อินเดีย และญี่ปุ่น เป็นต้น

สินค้าส่งออกที่สำคัญ ได้แก่ เครื่องตัดเย็บสิ่งทอ พลังงานไฟฟ้า ไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้ ทองคำ กาแฟ ผลิตภัณฑ์กิจกรรม ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมอื่น ๆ แร่ธาตุต่าง ๆ ผลิตภัณฑ์กิจกรรมสัตว์เลี้ยง ของป่า เครื่องหัตถกรรม หวายและไม้ไผ่ เป็นต้น ประเทศส่งออกที่สำคัญ ได้แก่ ไทย เวียดนาม จีน มาเลเซีย ฝรั่งเศส และเยอรมัน เป็นต้น

ตาราง 2.31 10 อันดับประเทศคู่ค้าที่สำคัญของลาว จำแนกตามมูลค่าการนำเข้า และส่งออก ปี 2549

ประเทศนำเข้า			ประเทศส่งออก		
ลำดับที่	ประเทศ	มูลค่า (ล้านเหรียญสหรัฐ)	ลำดับที่	ประเทศ	มูลค่า (ล้านเหรียญสหรัฐ)
1	ไทย	1,127.6	1	ไทย	454.7
2	จีน	185.6	2	เวียดนาม	101.8
3	เวียดนาม	86.2	3	จีน	45.1
4	สิงคโปร์	45.2	4	มาเลเซีย	44.6
5	ญี่ปุ่น	22.7	5	เยอรมัน	34.6
6	ออสเตรเลีย	20.5	6	ฝรั่งเศส	27.9
7	เกาหลี	18.0	7	เบลเยียม	16.5
8	ฮ่องกง	15.5	8	เนเธอร์แลนด์	12.8
9	เยอรมัน	12.0	9	อิตาลี	6.6
10	ฝรั่งเศส	11.3	10	อังกฤษ	1.4

ที่มา: Asian Development Bank

สิทธิพิเศษด้านการค้าระหว่างประเทศที่ได้รับ

- ญี่ปุ่นให้ระบบสิทธิพิเศษทางภาษี ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ 1. สำหรับผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรป่านไม้ และประมง 2. ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมเหมืองแร่ รวมถึงสินค้าที่ใช้ผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร หรือ ผลิตภัณฑ์ทางการป่านไม้เป็นส่วนประกอบหลัก
- สิทธิพิเศษทางด้านอัตราภาษีที่มีผลบังคับใช้ร่วมกัน (Agreement on Common Effective Preferential Tariff-CEPT) สัญญาว่าด้วยการให้สิทธิพิเศษด้านอัตราภาษีนี้ เป็นส่วนสำคัญในการปฏิบัติแผนลดอัตราภาษีของเขตการค้าเสรีอาเซียน หรือ อาฟต้า (CEPT Scheme AFTA)
- ลดอัตราภาษีสินค้านำเข้าของ จีน จำนวน 202/238 รายการให้แก่การส่งออกสินค้าของลาว ไปยังจีน ทำให้ราคาสินค้าของลาวสามารถแข่งขันได้ในจีน
- สิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรเป็นการทั่วไป (Generalized System of Preferences: GSP) จากประเทศผู้นำเข้ามากถึง 35 ประเทศทั่วโลก อาทิ ประเทศในกลุ่ม EU และ ญี่ปุ่น
-

สถานการณ์การลงทุน

ในปี 2548 ลาวมีปริมาณเงินลงทุนไหลเข้าประเทศคิดเป็น 28 ล้านเหรียญสหรัฐ เพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้าที่มีมูลค่าเพียง 17 ล้านเหรียญสหรัฐ หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 64.7 โดยไทยเป็นประเทศที่ลงทุนในลาวมากที่สุด รองมาเป็นประเทศฝรั่งเศส และจีน

อุตสาหกรรมที่นักลงทุนต่างชาตินิยมเข้าไปลงทุนในลาวมากที่สุด ได้แก่ การผลิตพลังงานไฟฟ้า ซึ่งเป็นโครงการขนาดใหญ่ที่มีการลงทุนสูง รองลงมา ได้แก่ การลงทุนด้านการเกษตร การลงทุนด้านการก่อสร้าง อุตสาหกรรมและหัตถกรรม การค้า เหมืองแร่ โรงแรมภัตตาคาร การบริการ สิ่งทอ ที่ปรึกษา และอุตสาหกรรมไม้

ตาราง 2.32 มูลค่าเงินลงทุนไหลเข้าออกของลาว

ประเทศ	มูลค่า (หน่วย: ล้านเหรียญสหรัฐ)			
	2545	2546	2547	2548
ลาว				
มูลค่าเงินลงทุนไหลเข้า	25	19	17	28
มูลค่าเงินลงทุนไหลออก	-	-	-	-

ที่มา: UNCTAD, *World Investment Report 2006*

จากการรวบรวมข้อมูลโดย DDFI ของลาว ระบุว่า ตั้งแต่ปี 2544 ถึงเดือนมีนาคม 2549 ได้มีการอนุมัติโครงการลงทุนจากต่างประเทศเป็นมูลค่าเงินลงทุนรวม 4,338 ล้านเหรียญสหรัฐ ไทยยังคงเป็นประเทศที่เข้าไปลงทุนในลาวมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ เวียดนาม ฝรั่งเศส ออสเตรเลีย และจีน ตามลำดับ สำหรับประเภทธุรกิจที่นักลงทุนต่างชาติได้รับอนุมัติส่งเสริมการลงทุนมากที่สุด คือ พลังงานไฟฟ้า รองลงมาคือ เหมืองแร่ เกษตรและเกษตรแปรรูป การค้า และอุตสาหกรรมและหัตถกรรม ตามลำดับ

ตาราง 2.33 การลงทุนจากต่างประเทศที่ได้รับอนุมัติจาก DDFI ปี 2544 – มีนาคม 2549 จำแนกตามประเภทอุตสาหกรรม

ลำดับที่	ประเภทอุตสาหกรรม	จำนวนโครงการที่อนุมัติ	เงินลงทุน(ล้านเหรียญสหรัฐ)	
			มูลค่า	สัดส่วน (%)
1	พลังงานไฟฟ้า	29	2,754.2	63.5
2	เหมืองแร่	96	440.0	10.1
3	เกษตรและเกษตรแปรรูป	100	237.7	5.5
4	การค้า	74	218.6	5.0
5	อุตสาหกรรมและหัตถกรรม	150	215.0	5.0
6	การก่อสร้าง	23	159.7	3.7
7	การบริการ	121	131.6	3.0
8	โรงแรมและการท่องเที่ยว	40	71.9	1.7
9	โทรคมนาคมและการขนส่ง	3	39.9	0.9
10	อุตสาหกรรมไม้และเฟอร์นิเจอร์ไม้	30	26.6	0.6
11	อื่นๆ	49	42.9	1.0
	รวม	715	4,338.1	100.0

ที่มา: Department for the Promotion and Management of Domestic and Foreign investment

ตาราง 2.34 การลงทุนจากต่างประเทศที่ได้รับอนุมัติจาก DDFI ปี 2531 – มกราคม 2548 จำแนกตามประเทศผู้ลงทุน

ลำดับที่	ประเทศผู้ลงทุน	เงินลงทุน(ล้านเหรียญสหรัฐฯ)	
		มูลค่า	สัดส่วน (%)
1	ไทย	614.1	22.0
2	เวียดนาม	484.5	17.4
3	ฝรั่งเศส	416.4	14.9
4	ออสเตรเลีย	316.3	11.3
5	จีน	282.2	10.1
6	มาเลเซีย	83.8	3.0
7	เกาหลีใต้	61.3	2.2
8	แคนาดา	44.0	1.6
9	สิงคโปร์	41.5	1.5
10	อื่น ๆ	446.5	16
รวม		2,790.5	100.0

ที่มา : DDFI: Department for the Promotion and Management of Domestic and Foreign Investment

จากตารางที่ 2.34 ถึงแม้ว่าในภาพรวมประเทศไทยจะเป็นประเทศที่มีการลงทุนสะสมใน สปป.ลาว ตั้งแต่ปี 2531 ถึง 2549 มากเป็นลำดับที่หนึ่งก็ตาม แต่หากพิจารณาตัวเลขการลงทุนในช่วงระยะหลังจะพบว่าประเทศที่มีการลงทุนเพิ่มขึ้นในอัตราที่สูงคือ เวียดนาม จีน และออสเตรเลีย นอกจากนี้ยังเห็นได้ว่าประเทศญี่ปุ่น สหรัฐ และประเทศในกลุ่มสหภาพยุโรปยังมีการลงทุนใน สปป.ลาวน้อยมากเนื่องจากตลาดภายในประเทศที่มีขนาดเล็กมาก

สถานการณ์การลงทุนของไทยในสปป.ลาว

จากการรวบรวมสถิติการลงทุนของลาว ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีการลงทุนในลาวมากที่สุด นับตั้งแต่ปี 2531- 2548 โดยมีมูลค่าการลงทุนรวมทั้งสิ้น 2,845.7 ล้านเหรียญสหรัฐฯ อุตสาหกรรมที่ไทยลงทุนมากที่สุด ได้แก่ พลังงานไฟฟ้า ร้อยละ 55.05 ของเงินลงทุนทั้งหมด รองลงมา คือ โทรคมนาคมและการขนส่ง ร้อยละ 22.40 และโรงแรมและการท่องเที่ยว ร้อยละ 10.12 ตามลำดับ

ตาราง 2.35 โครงการลงทุนของไทยที่ลงทุนในลาว ตั้งแต่ปี พ.ศ.2531- 2548

ลำดับที่	ประเภทอุตสาหกรรม	จำนวนโครงการที่อนุมัติ	เงินลงทุน(ล้านเหรียญสหรัฐ)	
			มูลค่า	สัดส่วน (%)
1	พลังงานไฟฟ้า	6	1,127.5	55.05
2	โทรคมนาคมและการขนส่ง	9	637.3	22.40
3	โรงแรมและการท่องเที่ยว	13	287.9	10.12
4	อุตสาหกรรมและหัตถกรรม	90	101.4	3.56
5	ธุรกิจเกษตร	44	61.7	2.17
6	ธนาคารและการประกันภัย	6	50.8	1.79
7	การค้า	46	33.3	1.17
8	สิ่งทอและเสื้อผ้าสำเร็จรูป	38	29.8	1.05
9	การบริการ	34	25.3	0.89
10	การก่อสร้าง	17	23.1	0.81
11	เหมืองแร่	8	15.7	0.55
12	อุตสาหกรรมไม้และเฟอร์นิเจอร์ไม้	17	10.5	0.37
13	บริษัทที่ปรึกษา	2	2.4	0.08
	รวม	330	2,406.7	100.0

ที่มา: DDFI: Department for the Promotion and Management of Domestic and Foreign Investment

จากตารางที่ 2.35 จะเห็นได้ว่าแรงจูงใจที่สำคัญของนักลงทุนไทยที่เป็นเจ้าของกิจการขนาดใหญ่คือการแสวงหาทรัพยากร (Resources Seeking) เช่น การลงทุนในอุตสาหกรรมพลังงานไฟฟ้า การลงทุนภายใต้ข้อตกลงเกษตรพันธะสัญญา (Contract Farming) เป็นต้น และการแสวงหาดตลาด (Market Seeking) เช่น บริการโทรคมนาคม ธนาคารและการประกันภัย เป็นต้น ในส่วนของผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมนั้นแรงจูงใจของนักลงทุนกลุ่มนี้คือ การแสวงหาดตลาด (Market Seeking) โดยเฉพาะตลาดภายในประเทศ เช่น ธุรกิจค้าส่งสินค้าอุปโภคบริโภคจากประเทศไทย ธุรกิจโรงแรมตามเมืองท่องเที่ยว ธุรกิจแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร (เช่น น้ำตาลทราย) ธุรกิจร้านอาหาร ธุรกิจบริการซ่อมรถยนต์และรถจักรยานยนต์ ธุรกิจจำหน่ายอะไหล่ชิ้นส่วนรถจักรยานยนต์ ธุรกิจผลิตถุงพลาสติก เป็นต้น

ผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมส่วนใหญ่ของไทยจะเข้าไปลงทุนในพื้นที่ที่ได้รับการพัฒนาแล้วค่อนข้างสมบูรณ์ เช่น บริเวณใกล้จุดผ่านแดนไทย-ลาว นครเวียงจันทน์ สะหวันนะเขต และปากเซ เป็นต้น

สภาพแวดล้อมการลงทุน

สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ

เมียนมาร์ตั้งอยู่บริเวณ ทิศตะวันตกเฉียงใต้ของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ระหว่างที่ราบสูงทิเบต และคาบสมุทรลพบุรี โดยพรมแดนด้านทิศตะวันตกติดกับลาวและไทย ด้านทิศเหนือและทิศตะวันออกเฉียงเหนือติดกับทิเบต และแคว้นยูนนานของจีน ด้านทิศใต้ติดกับอ่าวเบงกอล ทะเลอันดามัน และไทย ด้านทิศตะวันตกเฉียงเหนือติดกับอินเดียและบังกลาเทศ ส่วนทิศตะวันออกเฉียงใต้ติดกับไทย พื้นที่รวมของประเทศเท่ากับ 678,500 ตารางกิโลเมตร (ใหญ่กว่าประเทศไทยประมาณ 1.3 เท่า) มีพื้นที่น้ำ 20,760 ตารางกิโลเมตร และพื้นที่ดิน 657,740 ตารางกิโลเมตร

เมียนมาร์ มีอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ (GDP Growth) เฉลี่ยร้อยละ 9.32 ตั้งแต่ปี 2543 - 2548 ในปี 2548 มีผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (Gross Domestic Product or GDP) 5,922 ล้านดอลลาร์สหรัฐ รายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปีประมาณ 106 เหรียญสหรัฐ และอัตราเงินเฟ้อประมาณร้อยละ 6.1

โครงสร้างการผลิตของเมียนมาร์ แบ่งเป็นภาคเกษตร ประมง และป่าไม้ ประมาณร้อยละ 43 อุตสาหกรรมและก่อสร้าง ร้อยละ 17 และภาคบริการ ร้อยละ 40

ตาราง 2.36 ดัชนีทางเศรษฐกิจที่สำคัญของเมียนมาร์ ปี 2543 - 2548

Description	2001	2002	2003	2004	2005
GDP (Million US\$)	8,281.0	9,136.0	9,605.0	9,081.0	5,922.0
GDP per Capita (US\$)	162.0	175.0	179.0	166.0	106.0
GDP Growth (%)	11.3	12.0	13.8	5.0	4.5
GDP by Industrial Sectors (%)					
Agriculture	N/A	N/A	50.6	42.9	N/A
Industry	N/A	N/A	14.3	17.3	N/A
Services	N/A	N/A	35.1	39.7	N/A
Inflation Rate Average Period (%)	21.1	57.1	36.6	4.5	6.1
Interest rate	15.0	15.0	15.0	15.0	N/A
Unemployment Rate (%)	4.0	N/A	N/A	N/A	N/A

ที่มา: ASEAN Statistical Yearbook 2003, ASEAN Statistical Pocketbook 2006, ADB Bank

สภาพแวดล้อมทางธุรกิจ

World Bank's doing Business ไม่มีการจัดอันดับสภาพแวดล้อมในการทำธุรกิจให้แก่ประเทศเมียนมาร์

สภาพแวดล้อมทางการค้าระหว่างประเทศ

- มูลค่าการค้าระหว่างประเทศโดยรวม

มูลค่าการค้าระหว่างประเทศของเมียนมาร์ในปี 2548 มีปริมาณการค้ารวม 3,261 ล้านจ๊าด เป็นการส่งออก 20,647 ล้านจ๊าด และการนำเข้า 11,514 ล้านจ๊าด โดยมีดุลการค้าเกินดุล 9,132 ล้านจ๊าด

ตาราง 2.37 มูลค่าการค้าระหว่างประเทศของเมียนมาร์ ปี 2544 - 2548

รายการ	มูลค่า (ล้านจ๊าด)				
	2544	2545	2546	2547	2548
1. มูลค่าการค้ารวม	N/A	5,045	722	5,359	9,132
อัตราการขยายตัว (%)		504.6	(85.7)	642.5	70.4
2. การส่งออก	N/A	19,955	14,119	16,697	20,647
อัตราการขยายตัว (%)		16.5	(29.2)	18.3	23.7
3. การนำเข้า	N/A	14,910	13,398	11,339	11,514
อัตราการขยายตัว (%)		(18.9)	(10.1)	(15.4)	1.5

ที่มา: Asian Development Bank

- สินค้านำเข้า และส่งออก

จากข้อมูลที่มีการเผยแพร่ ในปี 2546 สินค้าที่มีการนำเข้ามากที่สุด ได้แก่ เครื่องจักร เหล็ก และน้ำมันดิบ เป็นต้น ประเทศนำเข้าที่สำคัญ ได้แก่ จีน ไทย และสิงคโปร์ เป็นต้น สำหรับสินค้าส่งออกที่สำคัญได้แก่ ก๊าซธรรมชาติ ไม้เนื้อแข็ง และถั่ว ประเทศส่งออกที่สำคัญ ได้แก่ ไทย อินเดีย และจีน ตามลำดับ

ตาราง 2.38 6 อันดับสินค้านำเข้า และส่งออกของเมียนมาร์ ปี 2546

สินค้านำเข้า			สินค้าส่งออก		
ลำดับที่	รายการ	มูลค่า (ล้านจ๊าด)	ลำดับที่	รายการ	มูลค่า (ล้านจ๊าด)
1	เครื่องจักรที่ไม่ใช้ไฟฟ้า และอุปกรณ์ขนส่ง	2,626.0	1	ก๊าซธรรมชาติ	5,626.9
2	เหล็กกล้า และผลิตภัณฑ์จากเหล็ก	857.0	2	ไม้เนื้อแข็ง (รวมไม้สัก)	1,679.8
3	น้ำมันดิบ	784.8	3	ถั่วต่าง ๆ	1,590.6
4	เครื่องจักรไฟฟ้า	712.8	4	กุ้ง ปลา และผลิตภัณฑ์จากปลา	998.7
5	น้ำมันพืช	300.9	5	ข้าว	554.2
6	อื่น ๆ	8,719.3	6	อื่น ๆ	8,153.4

ที่มา : BOI

ตาราง 2.39 10 อันดับประเทศคู่ค้าที่สำคัญของเมียนมาร์ จำแนกตามมูลค่าการนำเข้า และส่งออก ปี 2549

ประเทศนำเข้า			ประเทศส่งออก		
ลำดับที่	ประเทศ	มูลค่า (ล้านเหรียญสหรัฐ)	ลำดับที่	ประเทศ	มูลค่า (ล้านเหรียญสหรัฐ)
1	จีน	1,328.0	1	ไทย	2,134.8
2	ไทย	837.4	2	อินเดีย	526.9
3	สิงคโปร์	619.6	3	จีน	229.7
4	มาเลเซีย	181.5	4	ญี่ปุ่น	223.3
5	เกาหลี	154.9	5	สหรัฐอเมริกา	0.0
6	อินเดีย	142.9	6	เยอรมัน	114.8
7	อินโดนีเซีย	107.9	7	มาเลเซีย	113.5
8	ญี่ปุ่น	105.7	8	สิงคโปร์	63.2
9	ฮ่องกง	44.2	9	อังกฤษ	44.6
10	เกาหลีเหนือ	40.2	10	ฝรั่งเศส	33.5

ที่มา: Asian Development Bank

- สิทธิพิเศษด้านการค้าระหว่างประเทศที่ได้รับ

- สิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรภายใต้กรอบอาเซียน (ASEAN Integration System of Preferences : AISP)
- สำหรับไทยได้เริ่มให้ AISP แก่สินค้าของเมียนมาร์ จำนวน 72 รายการ ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2545 ถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2553 (ระยะเวลา 8 ปี)

สถานการณ์การลงทุน

ในปี 2548 พม่ามีปริมาณเงินลงทุนไหลเข้าประเทศรวม 300 ล้านดอลลาร์เพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้าที่มีมูลค่า 251 ล้านดอลลาร์ หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 20 โดยสหราชอาณาจักรเป็นประเทศที่มีมูลค่าเงินลงทุนมากที่สุด รองลงมาคือ จีน อินเดีย ไทย และญี่ปุ่น ตามลำดับ อุตสาหกรรมที่นักลงทุนเข้ามาลงทุนมากที่สุด ได้แก่ การขุดเจาะน้ำมันและก๊าซธรรมชาติ¹⁰ ถือเป็นประเภทการลงทุนที่สร้างรายได้หลักเข้าประเทศ

¹⁰ Myanmar Oil and Gas Enterprise (MOGE)

ตาราง 2.40 มูลค่าเงินทุนไหลเข้าออกของเมียนมาร์

ประเทศ	มูลค่า (หน่วย: ล้านดอลลาร์สหรัฐ)			
	2545	2546	2547	2548
เมียนมาร์				
มูลค่าเงินทุนไหลเข้า	191	291	251	300
มูลค่าเงินทุนไหลออก	-	-	-	-

ที่มา: UNCTAD, *World Investment Report 2006*

สำหรับการลงทุนจากต่างประเทศ (สะสม) นับตั้งแต่สหภาพพม่าเปิดประเทศในปี 2531 จนถึงวันที่ 31 มกราคม 2549 คณะกรรมาธิการส่งเสริมการลงทุนแห่งสหภาพพม่า (Myanmar Investment Commission ; MIC) ได้อนุมัติโครงการลงทุนจากต่างประเทศรวม 398 โครงการ มูลค่าเงินลงทุนรวม 7,786 ล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยมีสหราชอาณาจักร เป็นประเทศที่มีมูลค่าเงินลงทุนสะสมมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 20 ของมูลค่าเงินลงทุนสะสมทั้งหมด รองลงมาคือ สิงคโปร์ คิดเป็นร้อยละ 18 และไทย คิดเป็นร้อยละ 17 ตามลำดับ

สำหรับประเภทอุตสาหกรรมที่มีมูลค่าการลงทุนสะสมมากที่สุด ได้แก่ การสำรวจและขุดเจาะน้ำมันและก๊าซ ธรรมชาติ รองลงมาคืออุตสาหกรรมการผลิต การพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ ธุรกิจโรงแรมและการท่องเที่ยว และเหมืองแร่ ตามลำดับ

ตาราง 2.41 การลงทุนจากต่างประเทศสะสมที่ได้รับการอนุมัติ (ตั้งแต่ปี 2531 – 31 มกราคม 2549) จำแนกตามประเทศผู้ลงทุน 10 อันดับแรก

ลำดับที่	ประเทศผู้ลงทุน	เงินลงทุน(ล้านเหรียญสหรัฐ)	
		มูลค่า	สัดส่วน (%)
1	สหราชอาณาจักร	1,569.5	20.16
2	สิงคโปร์	1,434.2	18.42
3	ไทย	1,345.6	17.28
4	มาเลเซีย	660.7	8.49
5	ฮ่องกงจีน	504.2	6.48
6	ฝรั่งเศส	470.4	6.04
7	สหรัฐอเมริกา	243.6	3.13
8	อินโดนีเซีย	241.5	3.10
9	เนเธอร์แลนด์	238.8	3.07
10	ญี่ปุ่น	215.3	2.77
11	อื่น ๆ	862.1	11.6
	รวม	7,785.9	100

ที่มา : Myanmar Investment Commission

ตาราง 2.42 การลงทุนจากต่างประเทศสะสมที่ได้รับการอนุมัติ (ตั้งแต่ปี 2531 – 31 มกราคม 2549) จำแนกตามประเภทอุตสาหกรรม

ลำดับที่	ประเภทอุตสาหกรรม	จำนวนโครงการที่อนุมัติ	เงินลงทุน(ล้านเหรียญสหรัฐ)	
			มูลค่า	สัดส่วน (%)
1	การขุดเจาะน้ำมันและก๊าซธรรมชาติ	71	2,634.998	33.84
2	อุตสาหกรรมการผลิต	152	1,610.408	20.68
3	การพัฒนาอสังหาริมทรัพย์	19	1,056.453	13.57
4	โรงแรมและการท่องเที่ยว	43	1,034.561	13.29
5	เหมืองแร่	58	534.890	6.87
6	การขนส่งและการคมนาคม	16	313.272	4.02
7	ปศุสัตว์ และประมง	24	312.358	4.01
8	นิคมอุตสาหกรรม	3	193.113	2.48
9	การก่อสร้าง	2	37.767	0.49
10	เกษตรกรรม	4	34.351	0.44
11	อื่น ๆ	6	23.686	0.33
รวม		398	7,785.857	100.00

ที่มา : Myanmar Investment Commission

จากตาราง 2.42 จะเห็นได้ว่าสาขาธุรกิจที่ได้รับการอนุมัติในลงทุนในสหภาพพม่าส่วนใหญ่จะเป็นสาขาธุรกิจที่ต้องใช้เงินลงทุนสูง ทั้งนี้เนื่องจากในระยะหลังที่ผ่านมารัฐบาลพม่ามีนโยบายอนุมัติการลงทุนเฉพาะการลงทุนที่มูลค่าเกิน 500,000 เหรียญสหรัฐ นอกจากนี้จากตารางดังกล่าวยังเห็นได้ว่าไม่มีตัวเลขการลงทุนในสาขาค้าปลีกค้าส่งเลย ทั้งนี้เนื่องจากรัฐบาลพม่าได้สงวนธุรกิจในสาขาดังกล่าวได้สำหรับชาวพม่า อย่างไรก็ตามตัวเลขในตารางดังกล่าวอาจต่ำกว่าความเป็นจริง ทั้งนี้เนื่องจากมีนักลงทุนบางรายได้ลงทุนโดยจดทะเบียนลงทุนในนามหุ้นส่วนชาวพม่า เนื่องจากอัตราภาษีและค่าธรรมเนียมต่างๆสำหรับธุรกิจต่างชาติจะถูกกำหนดไว้สูงกว่าสำหรับชาวพม่าค่อนข้างมาก

สถานการณ์การลงทุนของไทยในพม่า

จากสถิติการส่งเสริมการลงทุนของ Myanmar Investment Commission (MIC) ตั้งแต่ปี 2531 จนถึงปี 2549 (ม.ค.) มีการลงทุนไทยในเมียนมาร์จำนวนทั้งสิ้น 56 โครงการ หรือมีมูลค่าทั้งสิ้น 1,345.6 ล้านเหรียญสหรัฐ โดยกิจการที่ไทยไปเข้าลงทุนมากที่สุด ได้แก่ อุตสาหกรรมการผลิต คิดเป็นร้อยละ 47.5 รองลงมาได้แก่ โรงแรมและการท่องเที่ยว ร้อยละ 17 และประมง ร้อยละ 12.7 ตามลำดับ

ตาราง 2.43 โครงการลงทุนของไทยที่ลงทุนในเมียนมาร์ ตั้งแต่ปี พ.ศ.2531- 2549 (ม.ค.)

ลำดับที่	ประเภทอุตสาหกรรม	จำนวนโครงการที่อนุมัติ	เงินลงทุน(ล้านเหรียญสหรัฐ)	
			มูลค่า	สัดส่วน (%)
1	อุตสาหกรรมการผลิต	16	614.6	47.5
2	โรงแรมและการท่องเที่ยว	12	228.6	17.0
3	ประมง	7	171.0	12.7
4	เหมืองแร่	8	121.2	9.0
5	การขนส่ง	4	107.3	8.0
6	การขุดเจาะน้ำมันและก๊าซธรรมชาติ	5	48.4	3.6
7	การก่อสร้าง	2	37.8	2.8
8	อสังหาริมทรัพย์	1	14.0	1.0
9	เกษตรกรรม	1	2.7	0.2
	รวม	56	1,345.6	100.0

ที่มา: MIC – Myanmar Investment Commission

จากการเก็บข้อมูลสัมภาษณ์ผู้ประกอบการไทยที่ลงทุนทำธุรกิจในสหภาพพม่า ผู้ประกอบการส่วนใหญ่มีแรงจูงใจในการลงทุนเพื่อการแสวงหาทรัพยากร (Resources Seeking) เช่น การลงทุนในอุตสาหกรรมแปรรูปอาหารทะเล อุตสาหกรรมแร่ เป็นต้น ทั้งนี้เนื่องจากมีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์มากและมีค่าแรงที่ต่ำประมาณหนึ่งในสี่ของค่าแรงในประเทศไทย แต่ก็มีผู้ประกอบการหลายรายที่มีแรงจูงใจเพื่อการแสวงหาดตลาด (Market Seeking) เนื่องจากมองเห็นว่าสหภาพพม่าเป็นประเทศที่มีประชากรมาก และเป็นประเทศค่อนข้างปิดทำให้ผู้ประกอบการในประเทศน้อย กอปรกับรัฐบาลพม่าก็มีนโยบายส่งเสริมการลงทุนในอุตสาหกรรมผลิตเพื่อทดแทนสินค้านำเข้า (มีนโยบายห้ามนำเข้าสินค้าทุกชนิดที่ผลิตได้ในประเทศ) จึงทำให้ผู้ประกอบการไทยหลายรายลงทุนในสาขา โรงแรม เสื้อผ้า และอาหาร

เวียดนาม

สภาพแวดล้อมการลงทุน

สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ

เวียดนามมีพื้นที่ประมาณ 331,689 ตารางกิโลเมตร (ประมาณ 0.65 เท่าของประเทศไทย) เรียงเป็นรูปตัว S ตามแนวฝั่งตะวันตกของทะเลจีนใต้ ความยาวจากเหนือจรดใต้ 1,650 กิโลเมตร ขนานไปตามแนวยาวของคาบสมุทรอินโดจีน นอกจากนี้ยังมีไหล่เขาและหมู่เกาะต่างๆ อีกนับพันเกาะเรียงรายตั้งแต่อ่าวตังเกี๋ยไปจนถึงอ่าวไทย ทิศเหนือจรดประเทศจีน ทิศใต้จรดกับอ่าวไทย ทิศตะวันออกจรดทะเลจีนใต้

ทิศตะวันออกเฉียงใต้จรดอ่าวไทย ทิศตะวันตกจรดประเทศลาว และทิศตะวันตกเฉียงใต้จรดกัมพูชา มีประชากรทั้งสิ้น 84 ล้านคน (2549)

เวียดนาม มีอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ (GDP Growth) เฉลี่ยร้อยละ 7.6 ตั้งแต่ปี 2543 - 2549 ในปี 2549 มีผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (Gross Domestic Product or GDP) 50,900 ล้านดอลลาร์สหรัฐ รายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปีประมาณ 606 เหรียญสหรัฐ และอัตราเงินเฟ้อประมาณร้อยละ 6.6

โครงสร้างการผลิตของเวียดนามแบ่งเป็นภาคบริการ ร้อยละ 39 อุตสาหกรรมและก่อสร้าง ร้อยละ 40 และภาคเกษตร ประมง และป่าไม้ ร้อยละ 21

ตาราง 2.44 ดัชนีทางเศรษฐกิจที่สำคัญของเวียดนาม ปี 2543 - 2549

Description	2001	2002	2003	2004	2005	2006
GDP (Million US\$)	32,647.0	35,066.0	39,535.0	45,402.0	52,809.0	50,900.0
GDP per Capita (US\$)	415.0	437.0	487.0	553.0	635.0	606.0
GDP Growth (%)	6.9	7.0	7.1	7.7	8.5	8.2
GDP by Industrial Sectors (%)						
Agriculture	23.2	23.0	22.5	21.8	20.9	N/A
Industry	38.1	38.5	39.5	40.2	41.0	N/A
Services	38.6	38.5	38.0	38.0	38.1	N/A
Inflation Rate Average Period (%)	-0.4	3.8	3.1	7.8	7.7	6.6
Interest rate, 3-month time deposit	8.7	9.5	8.4	9.0	10.4	N/A
Unemployment Rate (%)	6.3	6.0	5.8	5.6	5.3	N/A

ที่มา: ASEAN Statistical Yearbook 2003, ASEAN Statistical Pocketbook 2006, ADB

สภาพแวดล้อมทางธุรกิจ

ภาพรวมในการทำธุรกิจ เวียดนามถูกจัดอันดับไว้ที่อันดับที่ 104 จากจำนวนประเทศที่มีการสำรวจ 177 ประเทศ อันดับการอำนวยความสะดวกด้านการจัดตั้งธุรกิจอยู่ในอันดับที่ 97 ซึ่งต่ำกว่าลาว โดยใช้เวลาในการจัดตั้งธุรกิจเฉลี่ย 50 วัน และมีต้นทุนค่าใช้จ่ายคิดเป็นร้อยละ 44.5 ของรายได้ต่อประชากร สำหรับการขอใบอนุญาตอยู่ในอันดับที่ 25 โดยมีระยะเวลาในการขอใบอนุญาตเฉลี่ย 133 วัน มีต้นทุนค่าใช้จ่ายคิดเป็นร้อยละ 56.4 ของรายได้ต่อประชากร

ตาราง 2.45 ข้อมูลอันดับการอำนวยความสะดวกธุรกิจ

Vietnam		2004	2005	2006	2007
Start	Procedure	11	11	11	11
	Time	63	56	50	50
	Cost (US\$)	29.9	28.6	50.6	44.5
	Minimum capital*	0	0	0	0
License	Procedure			14	14
	Time			143	133
	Cost (US\$)*			64.1	56.4

*คิดเป็นร้อยละต่อรายได้ต่อหัวของประชากร

ที่มา: World Bank's doing Business 2007

สภาพแวดล้อมทางการค้าระหว่างประเทศ

- มูลค่าการค้าระหว่างประเทศโดยรวม

จากสถิติการค้าระหว่างประเทศของเวียดนาม จะเห็นว่ามูลค่าการค้าของเวียดนามจะมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นเป็นลำดับ แต่เวียดนามยังคงขาดดุลการค้าอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากยังอยู่ในช่วงเริ่มต้นของการพัฒนาประเทศ จึงจำเป็นต้องนำเข้าสินค้าประเภทเครื่องจักร และอุปกรณ์ตลอดจนสินค้าขั้นกลาง เพื่อใช้ในการผลิตสินค้าอุตสาหกรรม

ตาราง 2.46 มูลค่าการค้าระหว่างประเทศ ปี 2544 - 2549

รายการ	มูลค่า (ล้านเหรียญสหรัฐ)					
	2544	2545	2546	2547	2548	2549
1. มูลค่าการค้ารวม	(1,189)	(3,040)	(5,107)	(5,452)	(4,648)	(4,810)
อัตราการขยายตัว (%)	(3.0)	(155.7)	(68.0)	(6.7)	(14.7)	(3.5)
2. การส่งออก	15,029	6,706	20,149	26,507	32,233	39,600
อัตราการขยายตัว (%)	3.8	11.2	20.6	31.5	21.6	22.9
3. การนำเข้า	16,218	19,746	25,256	31,959	36,881	44,410
อัตราการขยายตัว (%)	3.7	21.8	27.9	26.5	15.4	20.4

ที่มา Asian Development Bank

- สินค้านำเข้า และส่งออก

อัตราการขยายตัวของการส่งออกถือว่าอยู่ในระดับดี โดยมีการขยายตัวเฉลี่ยมากกว่าร้อยละ 23 ขณะที่การขยายตัวเฉลี่ยสำหรับการนำเข้าประมาณร้อยละ 20 โดยถ่านหิน และน้ำมันดิบ อุตสาหกรรมสิ่งทอและเสื้อผ้า และรองเท้า ยังคงเป็นสินค้าที่มีมูลค่าการส่งออกมากที่สุด ตลาดส่งออกหลักได้แก่สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และออสเตรเลีย

ตาราง 2.47 10 อันดับสินค้านำเข้า และส่งออก

สินค้านำเข้า (2547)			สินค้าส่งออก (2548)		
ลำดับที่	รายการ	มูลค่า (Million US)	ลำดับที่	รายการ	มูลค่า (Million US)
1	เครื่องจักรและอุปกรณ์	3,830	1	น้ำมันดิบ	5,450
2	น้ำมันปิโตรเลียม	3,759	2	สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม	3,531
3	เหล็ก	2,306	3	รองเท้า	2,224
4	ผ้า	1,697	4	อาหารทะเล	1,925
5	สิ่งทอและเครื่องหนัง	1,640	5	ข้าว	1,179
6	อิเล็กทรอนิกส์	1,218	6	ผลิตภัณฑ์ไม้	1,076
7	เม็ดพลาสติก	1,095	7	ชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์	1,001
8	เศษเหล็ก	647	8	กาแฟ	499
9	เคมีภัณฑ์	625	9	ยางพารา	453
10	อื่นๆ	10,568	10	อื่นๆ	453

ที่มา : BOI

ตาราง 2.48 10 อันดับประเทศคู่ค้าที่สำคัญ จำแนกตามมูลค่าการนำเข้า และส่งออก ปี 2549

ประเทศนำเข้า			ประเทศส่งออก		
ลำดับที่	ประเทศ	มูลค่า (ล้านเหรียญสหรัฐ)	ลำดับที่	ประเทศ	มูลค่า (ล้านเหรียญสหรัฐ)
1	จีน	8,215.2	1	สหรัฐอเมริกา	8,422.7
2	สิงคโปร์	6,004.5	2	ญี่ปุ่น	4,927.5
3	ญี่ปุ่น	4,480.9	3	ออสเตรเลีย	3,656.5
4	เกาหลี	4,224.3	4	จีน	2,259.9
5	ไทย	3,407.7	5	เยอรมัน	1,789.9
6	มาเลเซีย	1,933.8	6	สิงคโปร์	1,499.9
7	ฮ่องกง	1,661.4	7	อังกฤษ	1,356.8
8	สหรัฐอเมริกา	1,210.2	8	มาเลเซีย	1,286.8
9	เยอรมัน	978.4	9	ฟิลิปปินส์	959.6
10	อินโดนีเซีย	883.0	10	ฝรั่งเศส	872.3

ที่มา Asian Development Bank

สถานการณ์การลงทุน

ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา เวียดนามประสบความสำเร็จในการดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ โดยรัฐบาลเวียดนามได้ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขกฎระเบียบการค้า และการลงทุนให้เกิดความคล่องตัวสอดคล้องกับมาตรฐานสากล ส่งเสริมการลงทุนในด้านสิทธิพิเศษต่าง ๆ เช่น การถือครองที่ดินมาตรการด้านภาษี อำนวยความสะดวกกระบวนการจดทะเบียนตั้งโรงงาน และเร่งดำเนินนโยบาย One-Price Policy เพื่อลดต้นทุนการลงทุนให้แก่นักลงทุนต่างชาติในสาขาโทรคมนาคม ไฟฟ้า และคมนาคมขนส่ง

การลงทุนจากต่างประเทศในปี 2549 มีมูลค่ารวม 10.2 พันล้านเหรียญสหรัฐ ซึ่งสูงเป็นประวัติการณ์นับตั้งแต่ที่ได้มีการออกกฎหมายส่งเสริมการลงทุนมา โดยมีการลงทุนจากต่างประเทศ จาก 77 ประเทศทั่วโลก จำนวนทั้งสิ้น 7,490 โครงการ มูลค่าการลงทุนกว่า 67,311 ล้านดอลลาร์สหรัฐ

ตาราง 2.49 มูลค่าเงินไหลเข้าออกของเวียดนาม

ประเทศ	มูลค่า (หน่วย: ล้านดอลลาร์สหรัฐ)			
	2546	2547	2548	2549
เวียดนาม				
มูลค่าเงินทุนไหลเข้า	1,450	1,610	2,020	10,200
มูลค่าเงินทุนไหลออก	-	-	-	-

ที่มา: UNCTAD, *World Investment Report 2006*

ประเทศที่ลงทุนในเวียดนามมากที่สุด คือ สิงคโปร์ (9,365 ล้านดอลลาร์สหรัฐ) รองลงมา คือ เกาหลี (9,191 ล้านดอลลาร์สหรัฐ) และไต้หวัน (8,621 ล้านดอลลาร์สหรัฐ) อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าประเทศสิงคโปร์จะมีเงินลงทุนมากที่สุดแต่ก็ไม่ได้หมายความว่าธุรกิจที่มาลงทุนเป็นธุรกิจของประเทศสิงคโปร์ ทั้งนี้เนื่องจากสิงคโปร์เป็นทำเลที่ตั้งสาขาประจำภูมิภาคของกิจการข้ามชาติจากหลายประเทศ ดังนั้นตัวเลขเม็ดเงินลงทุนจากสิงคโปร์จึงรวมการลงทุนของกิจการข้ามชาติเหล่านั้นไว้ด้วย ในขณะที่สาธารณรัฐเกาหลีได้มีการลงทุนในเวียดนามเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทั้งการลงทุนในด้านอสังหาริมทรัพย์ (เช่น การสร้าง/พัฒนา นิคมอุตสาหกรรม) และการผลิตสินค้าอุตสาหกรรม (เช่น อุตสาหกรรมสิ่งทอ เป็นต้น) ส่วนประเทศไทยนั้นมีลำดับที่ของการลงทุนมากขึ้นเรื่อยๆในแต่ละปี โดยในปี 2550 การลงทุนสะสมของไทยอยู่ในลำดับที่ 12 (1,534 ล้านดอลลาร์สหรัฐ)

ตาราง 2.50 การลงทุนจากต่างประเทศที่ได้รับอนุมัติจาก MPI จำแนกตามประเทศผู้ลงทุน

ลำดับที่	ประเทศ	จำนวนโครงการที่อนุมัติ	เงินลงทุน(ล้านบาทไทย)	
			เงินลงทุน	ทุนจดทะเบียน
1	สิงคโปร์	1,458	9,365	2,674
2	เกาหลี	1,486	9,191	3,785
3	ไต้หวัน	1,636	8,621	3,051
4	ญี่ปุ่น	819	8,067	4,955
5	ฮ่องกง	404	5,505	2,162
6	B.V. Islands	300	3,819	1,374
7	เนเธอร์แลนด์	76	2,429	2,027
8	สหรัฐอเมริกา	335	2,319	685
9	ฝรั่งเศส	179	2,249	1,137
10	มาเลเซีย	219	1,740	1,080
11	หมู่เกาะเคย์แมน	24	1,683	595
12	ไทย	151	1,534	831
รวม 77 ประเทศ		7,490	67,311	28,977

หมายเหตุ ข้อมูล ณ วันที่ 22 มิถุนายน 2550 ที่มา: Ministry of Planning and Investment

เวียดนามมีการลงทุนจากต่างชาติในกลุ่มอุตสาหกรรมที่หลากหลายทั้งในอุตสาหกรรมหนัก อุตสาหกรรมเบา อุตสาหกรรมอาหาร อุตสาหกรรมบริการ เช่น การโทรคมนาคม โรงแรม ก่อสร้าง สำนักงานและอพาร์ทเมนต์ ทั้งนี้เนื่องจากนักลงทุนต่างชาติมีความมั่นใจในศักยภาพและแนวโน้มการเติบโตทางเศรษฐกิจของเวียดนาม ดังข้อมูลแสดงในตาราง 2.43 อย่างไรก็ตามก็สังเกตเห็นว่าตารางดังกล่าวมิได้แสดงถึงการลงทุนในร้านอาหาร ทั้งนี้เนื่องจากร้านอาหารเป็นสาขาธุรกิจที่รัฐบาลเวียดนามค่อนข้างสงวนไว้สำหรับชาวเวียดนาม

ตาราง 2.51 การลงทุนจากต่างประเทศที่ได้รับการอนุมัติ จำแนกตามประเภทอุตสาหกรรม

อุตสาหกรรม	จำนวนโครงการ	ทุนจดทะเบียน (ล้านบาทสหรัฐ)
1. ภาคอุตสาหกรรม	5,012	42,021
น้ำมัน และก๊าซ	32	2,005
อุตสาหกรรมเบา	2,138	11,158
อุตสาหกรรมหนัก	2,179	21,245
อุตสาหกรรมอาหารและแปรรูป	281	3,380
ก่อสร้าง	382	4,233
2. ภาคการเกษตร	874	4,098
Agriculture & Forestry	758	3,760
Aquaculture	116	338
3. ภาคบริการ	843	19,197
โทรคมนาคมและการขนส่ง	192	3,902
โรงแรมและการท่องเที่ยว	190	4,452
ธนาคารและสถาบันการเงิน	64	840
สาธารณสุขและการศึกษา	240	1,063
การก่อสร้างเมืองใหม่	8	3,228
สำนักงานและอพาร์ทเมนต์	126	4,573
ก่อสร้างสาธารณูปโภคในนิคมอุตสาหกรรม	23	1,139
อื่นๆ	761	1,996
รวม	7,490	67,311

หมายเหตุ ข้อมูล ณ วันที่ 22 มิถุนายน 2550

ที่มา Ministry of Planning and Investment

จังหวัดที่นักลงทุนต่างชาตินิยมเข้าไปลงทุนมากที่สุด ได้แก่ นครโฮจิมินห์ มีจำนวนถึง 1,772 โครงการ เงินลงทุนรวม 11,938 ล้านดอลลาร์สหรัฐ รองลงมา ได้แก่ ฮานอย มีโครงการลงทุน 636 โครงการ เงินลงทุน 9,236 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ต่อมา 688 โครงการ 8,409 ล้านดอลลาร์สหรัฐ บินห์เยือง 1,025 โครงการ 4,784 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และบาเรีย - หุงเต่า 119 โครงการ 2,177 ล้านดอลลาร์สหรัฐ

อย่างไรก็ตาม ตัวเลขสถิติเงินลงทุนจากต่างชาติที่จัดทำและเผยแพร่โดยรัฐบาลเวียดนามยังมีความแตกต่างจากตัวเลขสถิติเงินลงทุนจริงจากต่างชาติที่จัดทำและเผยแพร่โดย UNCTAD เช่น ในปี 2549 กระทรวงการวางแผนและลงทุนของเวียดนามเปิดเผยว่ามีนักลงทุนต่างชาติจ่ายเงินเข้าโครงการลงทุนทั้งสิ้น 4,100 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในขณะที่ UNCTAD เปิดเผยในปีเดียวกันเวียดนามมีเงินลงทุนจาก

ต่างชาติเกิดขึ้นเพียง 2,310 ล้านดอลลาร์สหรัฐ. (ผู้จัดการออนไลน์ : 19 ตุลาคม 2550 “UNTAD จัดเวียดนามอันดับ 6 นำลงทุนที่สุด)

ตาราง 2.52 การลงทุนจากต่างประเทศในเวียดนาม ณ วันที่ 21 ตุลาคม 2548 จำแนกรายจังหวัด

ลำดับที่	จังหวัด	จำนวนโครงการ	ทุนจดทะเบียน (ล้านเหรียญสหรัฐ)	สัดส่วน (%)
1	Ho Chi Minh City	1,772	11,938	24.3
2	Ha Noi	636	9,236	18.8
3	Dong Nai	688	8,409	17.1
4	Binh Duong	1,025	4,784	9.7
5	Ba Ria-Vung Tau	119	2,177	4.4
6	Hai Phong	178	1,949	4.0
7	Vinh Phuc	87	726	1.5
8	Long An	94	690	1.4
9	Hai Duong	72	628	1.3
10	Quang Ninh	77	563	1.2
11	Da Nang	71	456	0.9
12	Ha Tay	41	423	0.9
13	Khanh Hoa	67	402	0.8
14	Tay Ninh	98	361	0.7
15	Phu Tho	40	287	0.6
16	Nghe An	16	254	0.5
17	Quang Nam	36	224	0.5
18	Bac Ninh	35	218	0.5
19	Hung Yen	53	216	0.4
20	Thai Nguyen	19	210	0.4
21	Others	550	4,951	10.1
รวม		5,774	49,102	100.0

หมายเหตุ : รวมโครงการสำรวจน้ำมันและก๊าซนอกชายฝั่งทะเลด้วย

ที่มา : Vietnam Economic Times, November 2005

สถานการณ์การลงทุนของไทยในเวียดนาม

จากสถิติการส่งเสริมการลงทุนของ Ministry of Planning and Investment (MPI) ในปี 2548 MPI ได้อนุมัติการลงทุนของไทยทั้งสิ้น 12 โครงการ เงินลงทุนรวม 30.4 ล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยโครงการส่วนใหญ่อยู่ที่นครโฮจิมินห์ และจังหวัดใกล้เคียงที่สำคัญ

สาขาการผลิตที่ SMEs ไทยไปลงทุนในเวียดนามมากที่สุดได้แก่ อุตสาหกรรมการค้าโดยเฉพาะการเป็นตัวแทนจำหน่าย อุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องจากรยานยนต์ อุตสาหกรรมสินค้าอุปโภค อุตสาหกรรมสนับสนุน (เช่น การผลิตชุดครัวในร้านอาหาร โรงแรม การผลิต

ผงซัฟฟอกและอุปกรณ์อื่นๆสำหรับโรงแรม การผลิตพลาสติกสำหรับประกอบรถจักรยานยนต์ การผลิตชิ้นส่วนรถจักรยานยนต์อย่างอื่น การผลิตอาหารสัตว์ เป็นต้น) และร้านอาหาร (ลงทุนร่วมกับชาวเวียดนาม)

จากการสำรวจผู้ประกอบการ SMEs ไทยที่ได้ลงทุนที่ประเทศเวียดนามพบว่า มีทั้งผู้ประกอบการที่ขยายฐานการค้า ขยายฐานการผลิต และลงทุนก่อตั้งธุรกิจใหม่ที่ประเทศเวียดนาม โดยนักธุรกิจส่วนใหญ่เลือกลงทุนในเขตนครโฮจิมินห์เนื่องจากเป็นเมืองการค้าที่ประชากรมาก รองลงมาได้แก่เมืองฮานอย นักธุรกิจไทยทั้งสองเมืองมีการรวมตัวกันจัดตั้งเป็นสมาคมนักธุรกิจไทยในโฮจิมินห์ และสมาคมนักธุรกิจไทยในฮานอย เพื่อให้สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างกัน เพื่อการประสานงานกับภาครัฐ และเพื่อให้ข้อมูลคำแนะนำแก่นักลงทุนไทยที่ประสงค์จะไปลงทุนในประเทศเวียดนาม

นักธุรกิจไทยที่ไปลงทุนในประเทศเวียดนามโดยส่วนใหญ่มีแรงจูงใจในการลงทุนเพื่อแสวงหาตลาด (Market Seeking) เป็นหลักทั้งนี้เนื่องจากเวียดนามเป็นประเทศที่มีประชากรมาก และประชากรส่วนใหญ่อยู่ในวัยหนุ่มสาว กอปรกับเวียดนามได้เริ่มเปิดประเทศมาได้ไม่นาน จึงทำให้มีโอกาสทางด้านการตลาดสูงมาก โดยมีทั้งนักลงทุนในที่เข้ามาลงทุนบุกเบิกเมื่อประมาณ 10 – 20 ปีที่ผ่านมาและประสบความสำเร็จในการสร้างตราสินค้าให้เป็นที่จดจำของผู้บริโภค อย่างเช่น เครื่องดื่มกระหิงแดง และปลากะป๋องตราสามแม่ครัว เป็นต้น และนักลงทุนที่เพิ่งเข้ามาลงทุนในช่วงเร็วนี้ ซึ่งแรงจูงใจในด้านการแสวงหาตลาดของผู้ประกอบการที่ลงทุนในเวียดนามที่สำคัญมีดังนี้

- การที่อุตสาหกรรมปลายน้ำย้ายฐานการผลิตมาเวียดนาม จึงต้องย้ายตามมาด้วย
- การสำรวจตลาดแล้วเห็นว่ายังไม่มีผลิตภัณฑ์ที่คนเวียดนามกำลังจะต้องการในอนาคตอันใกล้
- การที่ชาวเวียดนามมีการเติบโตของรายได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว และชาวเวียดนามส่วนหนึ่งได้รับรายได้เสริมจากชาวเวียดนามโพ้นทะเลทำให้กำลังซื้อสูง
- การที่ชาวเวียดนามเพิ่งผ่านพ้นจากภาวะสงคราม (ซึ่งต้องอดอยากในช่วงเวลานั้น) มาได้ไม่นาน และปัจจุบันมีความมั่นใจในภาวะการเติบโตทางเศรษฐกิจจึงมีความต้องการบริโภคสินค้ามาก
- การที่รัฐบาลเวียดนามมีแผนการลงทุนก่อสร้างและพัฒนาสาธารณูปโภคอย่างเป็นมาก
- การพัฒนาในภาคอุตสาหกรรมบริการอย่างรวดเร็วทำให้เป็นโอกาสของอุตสาหกรรมสนับสนุน (เช่น อุตสาหกรรมสนับสนุนต่างๆ ของโรงแรม และร้านค้า)
- การที่เวียดนามได้รับสิทธิพิเศษทางการค้าทั้งในระดับอนุภูมิภาค และระดับโลกทำให้การผลิตสินค้าที่เวียดนามสามารถเข้าถึงตลาดต่างประเทศได้ง่ายกว่า

อย่างไรก็ตามแรงจูงใจที่สำคัญอีกประการหนึ่งของนักลงทุนไทยในการเลือกลงทุนในประเทศเวียดนามคือเพื่อแสวงหาประสิทธิภาพ (Efficiency Seeking) ทั้งนี้เนื่องจากเวียดนามเป็นประเทศที่ยังคงมี

ค่าแรงในระดับที่ค่อนข้างต่ำ และแรงงานมีคุณภาพค่อนข้างสูงเมื่อเทียบกับประเทศอื่นในละแวกใกล้เคียง การย้ายฐานการผลิตมายังเวียดนามจึงทำให้ผู้ประกอบการสามารถลดต้นทุนและรักษาความได้เปรียบในการแข่งขันไว้ได้ ดังเช่น กรณีการย้ายฐานการผลิตส่วนหนึ่งของโรงงานผลิตผลิตภัณฑ์จากพลาสติก โรงงานผลิตยางรมอเตอร์ไซค์ เป็นต้น

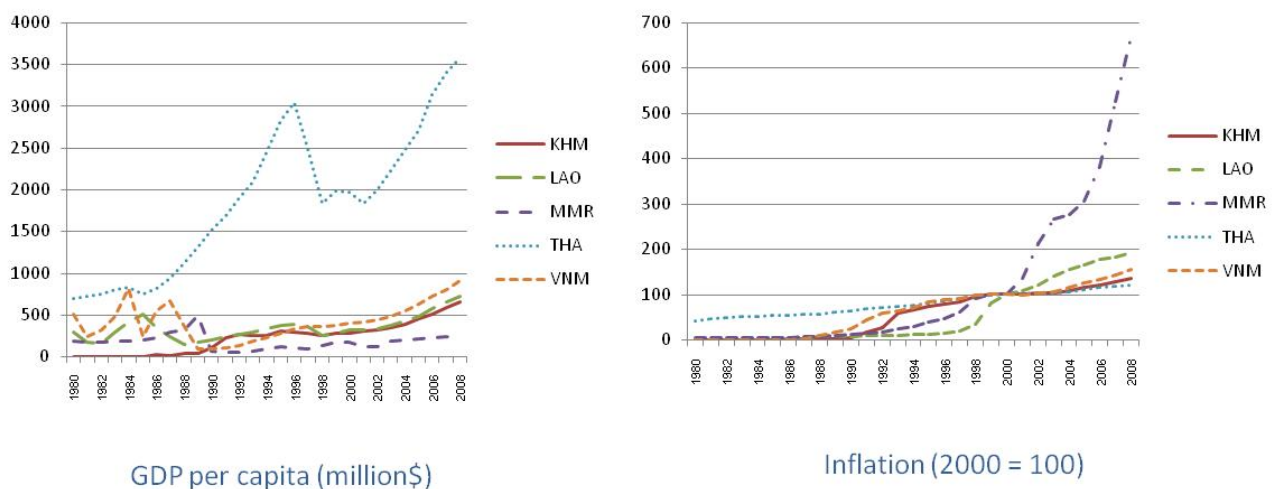
2.6 บทสรุป

จากการทบทวนโครงสร้างกลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางขนาดย่อมของประเทศไทยในหัวข้อที่ 2.1 จะเห็นว่า SMEs มีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจไทยสูงมากทั้งในเชิงของสัดส่วนกิจการ สัดส่วนการจ้างงาน และสัดส่วนการสร้างรายได้เมื่อเทียบกับทั้งประเทศ นอกจากนี้ยังเห็นว่าในเชิงโครงสร้างนั้น SMEs ส่วนใหญ่ประกอบธุรกิจในสาขาด้านการค้าและซ่อมบำรุง การผลิตอาหารและเครื่องดื่ม บริการอาหารมหรหัตถ์พรม โรงแรมและภัตตาคาร สิ่งทอและเครื่องแต่งกาย เป็นหลัก ดังนั้น SMEs ในกลุ่มสาขาดังกล่าวจึงควรได้รับการส่งเสริมให้มีการย้ายหรือขยายฐานการผลิตไปยังประเทศในกลุ่ม CLMV เพื่อรักษาและยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจ นอกจากนี้ยังพบว่า SMEs อัตราการขยายตัวของมูลค่าการส่งออกต่ำกว่าอัตราดังกล่าวของประเทศ และเริ่มมีอัตราการขยายตัวของมูลค่าการนำเข้าสูงกว่าอัตราดังกล่าวของประเทศ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า SMEs ไทยเริ่มมีขีดความสามารถในการแข่งขันในเวทีการค้าระหว่างประเทศน้อยลง ดังนั้นจึงควรมีการยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของ SMEs ในระดับสากล ซึ่งช่องหนึ่งคือ การสนับสนุนให้ SMEs ย้าย/ขยายการผลิตและการค้าไปยังประเทศเศรษฐกิจใหม่ในละแวกเพื่อนบ้านที่มีศักยภาพสูงในด้านปัจจัยการผลิต ตลาดในประเทศ และช่องทางการค้าระหว่างประเทศ

ปัจจุบันการย้ายหรือขยายฐานธุรกิจไปยังประเทศในกลุ่ม CLMV สามารถทำได้สะดวกมากขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากประเทศต่างๆในกลุ่ม CLMV ต่างมีสมาชิกภาพตามกรอบความร่วมมือในระดับอนุภูมิภาคอย่าง ACMECS และ GMS ซึ่งมีการตกลงในการอำนวยความสะดวกด้านการลงทุน และการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศสมาชิก นอกจากนี้การที่ประเทศต่างๆในกลุ่ม CLMV ต่างเป็นสมาชิกใน ASEAN และ WTO (ยกเว้น สปป.ลาว) ได้ส่งผลให้ประเทศต่างๆเหล่านี้มีศักยภาพในด้านตลาดสินค้าส่งออกเป็นอย่างมาก ทั้งนี้เนื่องจากประเทศในกลุ่มนี้ได้รับสิทธิพิเศษทางการค้าจากประเทศที่มีกำลังซื้อสูงอย่างเช่น สหรัฐอเมริกา สหภาพยุโรป ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ จีน และแม้กระทั่งประเทศในอาเซียน

ในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมา ประเทศต่างๆในกลุ่ม CLMV ต่างมีการปรับนโยบายเศรษฐกิจของตนให้มีความเป็นเสรีและมีการทำงานของกลไกตลาดมากขึ้นเพื่อส่งเสริมให้ประเทศมีการพัฒนาทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว นอกจากนี้รัฐบาลของทุกประเทศโดยเฉพาะเวียดนาม กัมพูชา และลาว ต่าง

พยายามปรับนโยบายเศรษฐกิจและสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจอย่างเต็มที่เพื่อดึงดูดการลงทุนจากต่างชาติ เนื่องจากเล็งเห็นว่าการลงทุนจากต่างชาติเป็นกลไกที่สำคัญที่จะเร่งการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศผ่านการจ้างงาน การเพิ่มเม็ดเงินหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจ การยกระดับฝีมือแรงงาน การยกระดับสาธารณสุขไปโภค การยกระดับเทคโนโลยีการผลิตในประเทศ การแก้ไขปัญหาการค้าดุลการค้า เป็นต้น นอกจากนี้การที่ประเทศเวียดนาม กัมพูชา และลาว ต่างมีอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเฉลี่ยที่สูงกว่าร้อยละ 5 ต่อปี ก็เป็นปัจจัยดึงดูดให้นักลงทุนต่างชาติให้ความสนใจกับตลาดภายในประเทศของประเทศเหล่านี้ ถึงแม้ว่าจะมีข้อจำกัดในด้านเสถียรภาพของราคาสินค้าบ้างก็ตาม (ภาพประกอบที่ 2.6)

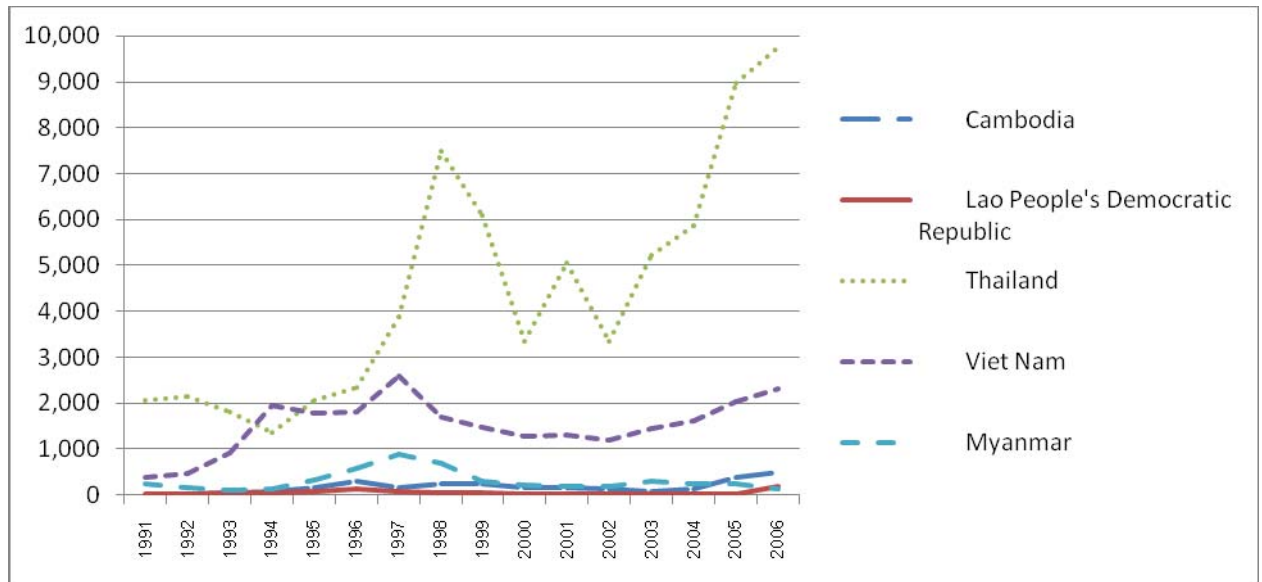
ภาพประกอบที่ 2.6 การเจริญเติบโตและเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศไทยและกลุ่ม CLMV

นอกเหนือการส่งเสริมการพัฒนาประเทศผ่านการลงทุนจากต่างชาติแล้ว ประเทศกลุ่ม CLMV ต่างมีเป้าหมายที่จะลดระดับความยากจน และกระจายโอกาสการประกอบอาชีพไปยังประชากรกลุ่มต่างๆ ให้ทั่วถึงมากขึ้น ประเทศเหล่านี้จึงเริ่มที่จะส่งเสริมการลงทุนจัดตั้งวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมโดยคนท้องถิ่นมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ถึงแม้ว่าคำนิยามเกี่ยวกับ SMEs และมาตรการส่งเสริม SMEs ของบางประเทศในกลุ่มนี้จะไม่ชัดเจน แต่ทิศทางดังกล่าวก็แสดงให้เห็นว่ารัฐบาลของประเทศในกลุ่มนี้ต่างเล็งเห็นข้อดีหรือผลกระทบในทางบวกของ SMEs ที่มีต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในประเทศนั้นๆ ดังนั้น SMEs ของประเทศไทยที่ประสงค์จะลงทุนในกลุ่มประเทศดังกล่าวควรพยายามแสดงผลกระทบในทางบวกของการลงทุนจาก SMEs ที่มีต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประชากรในเขตพื้นที่นั้นๆ

ผลจากการเปิดประเทศเข้าสู่การเชื่อมโยงทั้งในระดับอนุภูมิภาค ระดับภูมิภาค และระดับโลก กอปรกับนโยบายส่งเสริมการลงทุนอย่างจริงจังได้ทำให้มีการขยายตัวของเม็ดเงินลงทุนเข้าสู่ประเทศในกลุ่ม CLMV อย่างต่อเนื่อง (ดังแสดงในภาพประกอบที่ 2.7) โดยประเทศไทยเริ่มมีความสำคัญในแง่แหล่งเงินทุนต่อประเทศในกลุ่มดังกล่าวลดลงอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เนื่องจากประเทศอื่นๆ ได้มีการขยายการลงทุน

ไปยังประเทศกลุ่ม CLMV ที่มากกว่าไทย (เช่น สิงคโปร์ มาเลเซีย เกาหลีใต้ ญี่ปุ่น ไต้หวัน จีน สหรัฐอเมริกา)

หน่วย : ล้านเหรียญ สรอ.

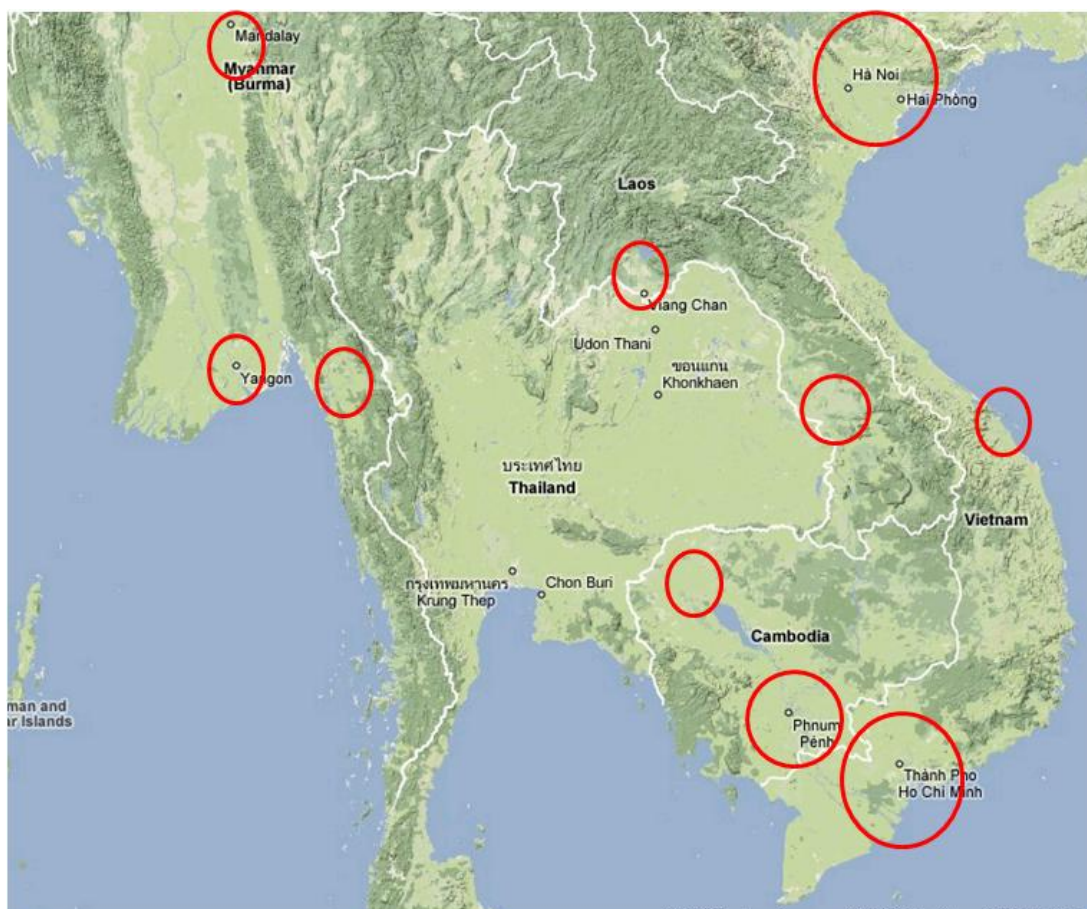
ภาพประกอบที่ 2.7 มูลค่าเงินลงทุนทางตรงจากต่างประเทศของประเทศไทยและกลุ่ม CLMV

เมื่อพิจารณาถึงสถานการณ์การค้าการลงทุนของประเทศต่างๆในกลุ่ม CLMV ในปัจจุบันจะเห็นได้ว่าประเทศที่มีการพัฒนาและเติบโตของการค้าการลงทุนสูงที่สุดในกลุ่มคือ ประเทศเวียดนาม ทั้งนี้เนื่องจากปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบหลายประการ ทั้งทางด้าน ขนาดและกำลังซื้อของตลาด นโยบายส่งเสริมของรัฐบาล ความพร้อมทางด้านปัจจัยการผลิต โดยมูลค่าการลงทุนในเวียดนามมีสูงมากในแทบทุกอุตสาหกรรม ทั้งอุตสาหกรรมหนัก อุตสาหกรรมเบา อสังหาริมทรัพย์ ภาคบริการ และภาคการเกษตร อย่างไรก็ตามกัมพูชา และลาว ก็มีการขยายตัวการลงทุนจากต่างชาติสูงเช่นกัน โดยการลงทุนของต่างชาติในกัมพูชา และลาวจะมีค่อนข้างมากในอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการใช้ทรัพยากรธรรมชาติเป็นปัจจัยการผลิต (เช่น โรงไฟฟ้าพลังน้ำ และเหมืองแร่ เป็นต้น) และอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว (เช่น โรงแรม และร้านอาหาร เป็นต้น) ส่วนสหภาพพม่านั้นการลงทุนส่วนใหญ่ในอุตสาหกรรมที่ใช้ทรัพยากรธรรมชาติเป็นปัจจัยการผลิต (เช่น น้ำมัน ก๊าซ แปรรูปอาหารทะเล) และการผลิตสินค้าอุปโภคบริโภคเพื่อทดแทนสินค้านำเข้า ตลอดจนภาคบริการที่ยังขาดแคลนในประเทศ

ในด้านทำเลปลายทางของการลงทุนจากต่างชาติ จากข้อมูลของการลงทุนและสถานการณ์การพัฒนาเศรษฐกิจ จะเห็นได้ค่อนข้างเด่นชัดว่าทำเลปลายทางของการลงทุนของประเทศในกลุ่ม CLMV

แทบทั้งหมดเป็นเมืองเศรษฐกิจของประเทศนั้นๆอยู่แล้ว และบางเมืองเป็นเมืองเศรษฐกิจใหม่ที่ภาครัฐกำลังส่งเสริมให้เกิดการลงทุนในพื้นที่นั้นๆ ซึ่งแสดงได้ดังตารางด้านล่างและ ภาพประกอบที่ 2.8

ประเทศ	พื้นที่ที่มีการลงทุนจากต่างชาติมาก
กัมพูชา	พนมเปญ เสียมราฐ สีหนุวิลล์
ลาว	เวียงจันทน์ สะหวันนะเขต จำปาสัก
เมียนมาร์	ย่างกุ้ง มัตตะเลย์ เมย์วะดี
เวียดนาม	โฮจิมินห์และจังหวัดใกล้เคียง ฮานาย ดานัง

ภาพประกอบที่ 2.8 ทำเลของประเทศไทยกลุ่ม CLMV ที่มีการลงทุนโดยตรงจากนักลงทุนต่างชาติ

จากการสัมภาษณ์นักลงทุนไทยที่ลงทุนทำธุรกิจในประเทศไทยกลุ่ม CLMV พบว่านักลงทุนส่วนใหญ่ที่ลงทุนผลิตหรือจำหน่ายสินค้าอุปโภคบริโภคจะมีแรงจูงใจทางการแสวงหาดตลาด (Market Seeking) เป็นหลัก โดยเฉพาะตลาดในประเทศ ทั้งนี้เนื่องจากประเทศในกลุ่มดังกล่าวเพิ่งเปิดประเทศได้ไม่นาน จึงทำให้มีผลิตภัณฑ์ที่เป็นที่ว่างในตลาดเป็นจำนวนมาก ทำให้เป็นโอกาสทางธุรกิจที่สำคัญ โดยมีทั้งการลงทุนในอุตสาหกรรมการผลิต การค้า และการบริการ ซึ่งในกรณีของกัมพูชานั้นตลาดภายในประเทศที่

สำคัญคือกลุ่มนักท่องเที่ยวต่างชาติที่มีอัตราการขยายตัวอย่างรวดเร็วต่อเนื่อง ในส่วนของเวียดนามนั้นนักลงทุนไทยหลายรายยังมีแรงจูงใจการลงทุนด้านการแสวงหาประสิทธิภาพ (Efficiency Seeking) เพื่อให้มีต้นทุนการผลิตที่ลดลง (เช่น การทำการเกษตรแบบ contract farming การย้ายฐานการผลิตส่วนหนึ่งของอุตสาหกรรมพลาสติกและยางรถยนต์ไปยังเวียดนาม) และการแสวงหาตลาดลูกค้ากลุ่มอุตสาหกรรม (คือผู้ผลิตปลายน้ำ เช่น ปศุสัตว์ โรงแรม อิเล็กทรอนิกส์ และจักรยานยนต์ เป็นต้น) ส่วนการลงทุนโดยมีแรงจูงใจในด้านการแสวงหาทรัพยากร (Resources Seeking) นั้นมักเป็นการลงทุนของกิจการขนาดใหญ่ เช่น การลงทุนในธุรกิจพลังงานและการลงทุนในอุตสาหกรรมเหมืองแร่ในสปป.ลาวและสหภาพพม่า ส่วนการลงทุนของกิจการขนาดเล็กมักอยู่ในรูปของอุตสาหกรรมแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร เป็นหลัก

โดยทั่วไปนักธุรกิจไทยที่ทำการลงทุนในประเทศกลุ่ม CLMV มักมีความประสงค์ที่จะลงทุนโดยใช้เงินทุนของตนเองทั้งหมด (เนื่องจากเป็นไปได้ยากที่จะเข้าถึงแหล่งเงินทุนในประเทศปลายทาง) แต่อย่างไรก็ตามในทางปฏิบัตินักธุรกิจไทยมักมีรูปแบบการลงทุนอยู่ 3 แบบหลักคือ การลงทุนโดยตรงทั้งหมดซึ่งมักเป็นกรณีของกิจการขนาดใหญ่ การลงทุนโดยการร่วมทุนกับคนท้องถิ่น และการลงทุนโดยให้ผู้ร่วมดำเนินธุรกิจท้องถิ่นจดทะเบียนเป็นเจ้าของกิจการ ซึ่งนักลงทุนที่ประกอบธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็กมักเลือกรูปแบบการลงทุนสองวิธีสุดท้ายเนื่องจากมีความเชื่อว่าจะทำให้สามารถทำธุรกิจในประเทศนั้นได้อย่างราบรื่นและมีต้นทุนในการดำเนินการที่ต่ำกว่า นอกจากนี้จากการสอบถามยังพบว่าผู้ประกอบการ SMEs ที่ลงทุนในกลุ่มประเทศดังกล่าวจะนำผลกำไรที่ได้รับไปขยายการลงทุน (Reinvestment) ต่อซึ่งแสดงให้เห็นถึงความเชื่อมั่นในศักยภาพการลงทุนของประเทศในกลุ่มนี้

สาขาที่ผู้ประกอบการส่วนใหญ่นิยมเข้าไปลงทุนนั้นมีทั้งภาคการค้าส่ง (เป็นตัวแทนจำหน่ายสินค้าจากประเทศไทย) การผลิตสินค้าอุปโภคบริโภค ซึ่งโดยทั่วไปนักลงทุนที่มีความสนใจจะลงทุนผลิตสินค้าอุปโภคบริโภคในประเทศนั้นมักจะเริ่มต้นด้วยการทดลองตลาดโดยการเข้าร่วมนิทรรศการและงานแฟร์ต่างๆ เพื่อดูกระแสตอบรับจากลูกค้า เมื่อพิจารณาแล้วว่าสินค้าได้รับกระแสตอบรับดี ก็จะเริ่มเสาะหาผู้แทนจำหน่ายสินค้าในประเทศนั้น ซึ่งเมื่อจำหน่ายไประยะหนึ่งแล้วเล็งเห็นว่าตลาดมีศักยภาพสูง ก็จะเริ่มขยายฐานการผลิตไปยังประเทศนั้นๆ ส่วนภาคบริการนั้นเนื่องจากกฎระเบียบของบางประเทศยังไม่เปิดโอกาสให้ต่างชาติเข้าลงทุนได้อย่างเต็มที่ ดังนั้นนักลงทุนในส่วนใหญ่จึงเลือกที่หานักธุรกิจท้องถิ่นเป็นผู้ร่วมทุนหรือเป็นผู้จดทะเบียนธุรกิจ